

Programma- Jaarverslag 2020

**Jaarverslag en
-rekening 2020**

INHOUDSOPGAVE

Dashboard	3
Highlights	5
Samenvatting	11
1. Jaarverslag 2020 per programma	17
1.1 Programmaverantwoording 2020	17
1.1.1 Exploitatierkening naar programma's	17
1.1.2 Waterveiligheid	18
1.1.3 Voldoende water	24
1.1.4 Schoon en Gezond water	33
1.1.5 Waterketen	39
1.1.6 Bestuur, Organisatie en Dienstverlening	45
1.2 Paragrafen	51
1.2.1 Ontwikkelingen 2020 ten opzichte van de programmabegroting 2020....	51
1.2.2 Paragraaf incidentele baten en lasten	52
1.2.3 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	53
1.2.4 Personele paragraaf	54
1.2.5 Waterschapsbelastingen	58
1.2.6 Risicoparagraaf en weerstandsvermogen	61
1.2.7 Financiering	63
1.2.8 Stand van zaken Rijnlandse verbonden partijen 2020	65
1.2.9 Bedrijfsvoering	67
1.2.10 EMU-saldo.....	68
1.2.11 Topinkomens.....	69
2. Jaarrekening 2020 Algemeen	70
2.1 Exploitatierkening naar programma's (bedragen x € 1 mln)	70
2.2 Exploitatierkening naar taken (inclusief toelichting)	71
2.3 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten (inclusief toelichting)....	73
2.4 Balans per 31 december 2020 (inclusief toelichting)	76
2.5 Topinkomens	87
3. Overige gegevens	88
3.1 Controleverklaring.....	88
Bijlage 1 Overzichten investeringen	92
Bijlage 2 Restrisico's.....	99
Bijlage 3 Meldingen en incidenten 2020	101
Bijlage 4 Besluit.....	104

Dashboard**Scores per programma**[Waterveiligheid](#)[Voldoende water](#)[Schoon en gezond water](#)[Waterketen](#)[BOD](#)

Toelichting scores

- Op schema, binnen de kaders.
- Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.
- Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting.

Highlights

	1	We zetten het belang van water op de kaart. Waterbewustzijn is onmisbaar in deze complexe delta.
	2	We verbeteren de schuldenpositie voor onze kinderen en kleinkinderen.
	3	We werken aan een klimaatbestendige stad en platteland.
	4	We maken een omslag van correctief naar risicogestuurd onderhoud van onze zuiveringen en gemalen.
	5	KRW en biodiversiteit vertalen we in concrete maatregelen.
	6	Met nieuwe technieken werken we toe naar energieneutraliteit.
	7	We bevorderen ondernemerschap en publiek-private samenwerking.
	8	We baggeren overig water en geven zo doorstroming en waterkwaliteit een impuls.
	9	We bieden een wenkend perspectief in landelijke en stedelijke gebieden die kampen met bodemdaling.
	10	We implementeren de Omgevingswet en maken het onze inwoners eenvoudiger.

Resultaat 2020

x € 1 mln	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020
Lasten	€ 236,4	€ 237,1	€ 234,5
Baten	€ 234,6	€ 233,3	€ 232,9
Resultaat voor bestemming	-/- € 1,7	-/- € 3,8	-/- € 1,6
Inzet reserves	€ 3,8	€ 3,8	€ 1,6
Resultaat	€ 2,1	€ 0,0	€ 0,0

Balans per 31 december 2020 en 31 december 2019

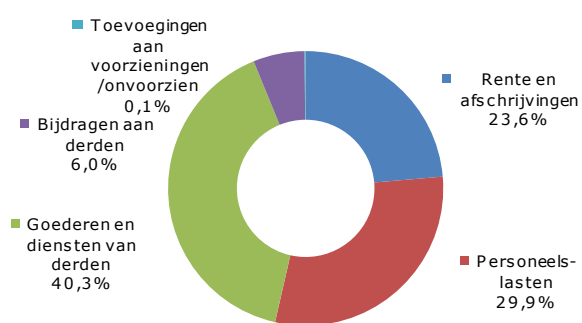
2020		2019	
Vaste activa	Passiva	Vaste activa	Passiva
€ 669 mln	€ 81 mln	€ 649 mln	€ 83 mln
€ 588 mln	€ 566 mln		
Reserves en voorzieningen		Netto schulden	

Schuldenpositie ultimo 2020

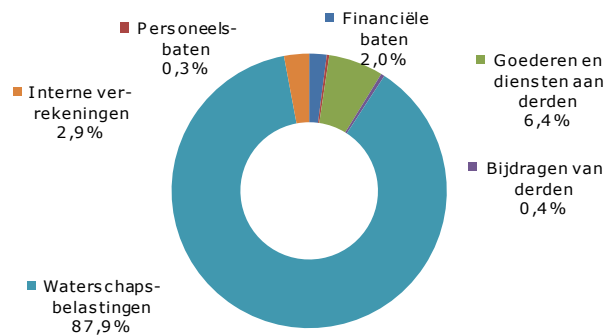
bedragen x € 1 mln	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020
Totale schuldenpositie	€ 587,8	€ 631,0	€ 631,0
% van de belastingopbrengsten	285%	308%	307%
Totale kapitaallasten	€ 55,9	€ 54,8	€ 54,9
% van de belastingopbrengsten	27,1%	26,7%	26,7%

Dashboard

Lasten en baten

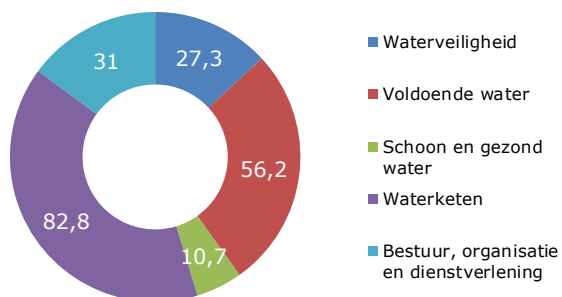

Lasten

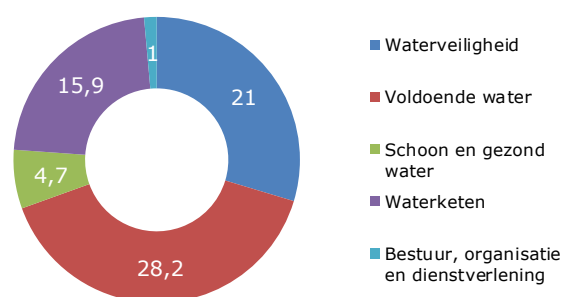

Baten

Lasten programma's (x € 1 mln)

Bruto investeringen programma's (x € 1 mln)

Belastingopbrengsten 2020

(x € 1 mln)	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Verschil	Jaarrekening 2019
ingezetenen	54,5	54,3	54,5	0,2	54,0
gebouwd	50,9	50,4	49,8	0,5	49,4
ongebouwd/overigen	4,3	4,3	4,3	0,0	4,2
wegen	2,8	2,8	2,7	0,0	2,1
natuur	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
zuiveringsheffing bedrijven	18,2	18,0	19,5	0,2	21,8
zuiveringsheffing huishoudens	74,8	74,7	74,3	0,1	70,4
verontreinigingsheffing	0,5	0,5	0,5	0,0	1,0
Totaal	206,2	205,2	205,7	1,0	203,0
Ontwikkeling t.o.v. jaarrekening 2019	1,6%		1,3%		

Highlights

Toelichting scores

Op schema, binnen de kaders.

Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.

Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting.

In de VV-beeldnota van 24 juni 2020 zijn per highlight indicatoren en maatregelen voorgesteld. Deze indicatoren per highlight worden hier alvast genoemd. In de begroting 2020 waren deze indicatoren nog niet opgenomen. Het is nog niet mogelijk om in 2020 overall toelichtingen aan de indicatoren te geven. Met ingang van 2021 zullen wel aan alle indicatoren scores en toelichtingen worden gegeven. De maatregelen hebben vooral betrekking op 2021 en verder en zijn daarom nog niet in dit programmajaarverslag opgenomen.

Doelstelling 2020	Score	Toelichting
1. We zetten het belang van water op de kaart. Waterbewustzijn is onmisbaar in deze complexe delta. Komend jaar werken we aan het verder versterken van het waterbewustzijn. We doen dat vanuit verschillende invalshoeken.		
We vergroten het waterbewustzijn.		Algemeen: De zichtbaarheid van Rijnland is in 2020 vergroot door campagne werving van een nieuwe jeugdbestuurder, Rijnland 765 jaar en de gemeenschappelijke publiekscampagne Waterbazen.
We voeren aanvullend diverse acties uit ter vergroting van het waterbewustzijn.		We hebben onder andere gewerkt aan de vergroting van het publieksbereik door aandacht en monitoring van social media, adequate afhandeling van het groeiend aantal klantcontacten en organiseren van dialoogsessies met partners, hoewel dat laatste minder dan voorgenomen, gezien de corona-crisis.
Indicatoren (verdere uitwerking vanaf 2021) % inwoners Rijnland bekend met het werk van het waterschap en klimaatverandering. % jongeren (basisonderwijs bovenbouw, middelbaar onderwijs onderbouw) bereikt via gastlessen/educatie. % opkomst bij verkiezingen 2023 bij Rijnland hoger dan gemiddelde waterschappen, bij voorkeur in top 3 qua opkomstpercentage (nu nr. 6).		
2. We verbeteren de schuldenpositie voor onze kinderen en kleinkinderen.		
We gaan door met de maatregelen voor verdere betere beheersing van de schuldenpositie en we zetten met deze begroting extra stappen. Eén daarvan is het geleidelijk structureel meer in exploitatie nemen van projecturen. Het effect daarvan op de schuld is aan het eind van deze bestuursperiode in 2023: min € 10 mln en neemt daarna verder toe. Eventuele meevallers uit de heffingsopbrengst gebruiken we om de schuldenpositie verder te verbeteren.		Er zijn meer projecturen in exploitatie genomen dan waarmee in de begroting rekening was gehouden (€ 0,1 mln). De meevallers uit de heffingsopbrengst bedragen in 2020 € 1,0 mln. Bij de resultaatverdeling wordt voorgesteld om deze te storten in de reserve schuldreductie.
Indicatoren (verdere uitwerking vanaf 2021) absolute schuld t.o.v. afgesproken maximum Coalitieakkoord (max. € 743 mln in 2024). relatieve schuld (max. 300% van belastingopbrengst in 2027)		
3. We werken aan een klimaatbestendige stad en platteland. De meest recente klimaatscenario's van het KNMI laten zien dat de klimaatontwikkelingen sneller gaan dan gedacht. De overheden hebben dit vertaald in een Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie dat naast wateroverlast ook over droogte, hitte en overstroming gaat.		
Rijnland stelt in 2020 een visie op klimaatadaptatie op.		Conform planning werken we toe naar een integrale visie op de ruimtelijke inrichting van

Highlights

Doelstelling 2020	Score	Toelichting
		Rijnlands gebied 'De Blauwe Lens'. In 2021 gaan we verder met de uitkomst van onze visie op klimaatadaptatie. Om water daadwerkelijk meer sturend te laten zijn en deze visie uitvoering te geven, is mogelijk meer capaciteit nodig en/of andere competenties bij de medewerkers (meer strategisch, proactieve beïnvloeding)
We gaan verder met de ondersteuning van gemeenten bij stresstesten, risicodialogen in regionale samenwerking in werkregio's en coalities rond de verstedelijkingsopgave.		De ondersteuning van gemeenten bij stresstesten en risicodialogen gaat onverminderd door. Het grootste deel van de gemeenten is gestart of start eind dit jaar met de klimaatstresstesten. Er is variatie in de fase waarin elke gemeente hiermee is. (van nog moeten starten tot afstemming van maatregelen in een SSA). Er wordt in regionaal verband samengewerkt in netwerken of coalities waarin ruimtelijke ordening en verstedelijking een rol speelt (Bijv. MRA of Holland Rijnland).
Indicatoren		
Wateroverlast: % van het watersysteem dat voldoet aan normen		De doelstelling voor 2020 van 75% wordt gehaald.
Zoetwater: capaciteit/beschikbaarheid voorzieningenniveau; (o.a. KWA) Maatregelen		KWA+ loopt volgens planning; Eind 2019 is de VV met een beeldvormende nota geïnformeerd over de planvorming van de tweede fase van het Deltaprogramma Zoetwater (uitvoering 2022-2027). Het onderzoek met buurwaterschappen en Rijkswaterstaat naar optimalisaties in aanvoerroutes is afgerond en de maatregelen zijn opgenomen in de voorkeursstrategie van het Deltaprogramma Zoetwater, waarover het kabinet in september 2021 zal beslissen.
4. We maken een omslag van correctief naar risicogestuurd onderhoud van onze zuiveringen en gemalen.		
We zien de laatste jaren een stijging in de tijdelijke uitval van installaties en het reparatiewerk dat nodig is (correctief onderhoud).		
Daarom gaan we onze installaties planmatig risicogestuurd onderhouden. We doen dat bij alle kritische installatieonderdelen (30% voor de waterketen - voor het watersysteem maken we die indeling in 2021). We nemen voor de hele omslag maximaal 10 jaar de tijd en hebben hiervoor € 40 mln gereserveerd. Het grootste deel hiervan gebruiken we om in die periode achterstanden weg te werken op installaties die we nog niet risicogestuurd onderhouden.		We hebben een plan voor de transitie van onderhoud opgesteld. We hebben op een aantal zuiveringen in z.g. blokonderhoud alle kritische onderdelen vervangen of gerenoveerd, voor zover die onderdelen aan vervanging of renovatie toe waren, en hiermee dus feitelijk een start gemaakt met de uitvoering van het plan. Het totaal aantal openstaande werkzaamheden (alle programma's) hebben we met 31% (ons doel was 50%) gereduceerd. In 2020 voerden we het onderhoud wel steeds vaker uit binnen de afgesproken normen (60% binnen de norm – doel was 50%).
Indicatoren (verdere uitwerking vanaf 2021)		
% assets dat in goede staat verkeert (een indicator hiervoor wordt momenteel door de waterschappen gezamenlijk ontwikkeld en naar verwachting dit jaar beschikbaar).		
% beschikbaarheid assets, zonder noodmaatregelen.		Om de beschikbaarheid van de assets inzichtelijk te maken, bereiden we voorstellen voor om de noodzakelijke aanpassingen in de procesautomatisering door te voeren en rapportages op te stellen zodat we de beschikbaarheid van assets objectief kunnen vaststellen.

Highlights

Doelstelling 2020	Score	Toelichting
In de midtermreview komt de transitie in onderhoud ook nadrukkelijk aan bod. In dat voorstel staan de volgende indicatoren opgenomen - % assets met een actueel onderhoudsconcept - % assets dat we preventief moeten onderhouden en ook daadwerkelijk preventief onderhouden - % correctieve onderhoudswerken dat we binnen de gestelde termijn afhandelen		
5. KRW en biodiversiteit vertalen we in concrete maatregelen.		
In 2020 brengen we een Rijnlands voorstel voor gebiedsgerichte doelen en maatregelen voor KRW3 in de inspraak en bieden die aan ter vaststelling aan de provincies.		De doelen en maatregelen per waterlichaam zijn opgesteld, zoals nodig is voor de 3 ^e KRW-planperiode, en zijn direct en via het waterkwaliteitsportaal aangeboden aan de provincies. De KRW3-beleidsnota is na het BOB-traject vastgesteld.
We werken aan een plan van aanpak voor de Rijnlandse bijdrage aan biodiversiteit, waarbij we schetsen hoe de biodiversiteit in ons gebied ervoor staat en hoe biodiversiteit zich verhoudt tot KRW.		Het actieplan biodiversiteit is in de VV vastgesteld. We kunnen met de uitvoering aan de gang in 2021 en daarop volgende jaren. In het MJP 2021-2024 is nog geen geld voor biodiversiteit apart gezet.
Indicatoren (verdere uitwerking vanaf 2021)		
<u>KRW</u>		
% Fosfaat- en stikstofreductie in de boezem. % Fosfaatreductie in alle KRW-lichamen. % toename scores op ecologische meetlatten in KRW-lichamen (vissen, waterplanten, macrofauna, algen).		
<u>Biodiversiteit</u>		
toename soortenrijkdom (in aantallen)		0-meting bij Rijnland is verricht door Naturalis. Komende jaren wordt onderzoek gedaan naar toename. Stowa heeft onderzoek gedaan naar de watergebonden insecten in de Nederlandse wateren. Op basis van de uitkomsten wordt hiervoor een handelingsperspectief uitgewerkt.
% toename populatie van bedreigde soorten sinds 2019		Naar aanleiding van de studie van Naturalis gaan we op zoek naar locaties waar vooroeverers gecreëerd kunnen worden. Dit zorgt voor de grootste soortenrijkdom.
6. Met nieuwe technieken werken we toe naar energieneutraliteit		
Rijnland streeft naar energieneutraliteit in 2025. We doen dat door te besparen op het energiegebruik en door energie op te wekken. Dat opwekken doen we zelf of we faciliteren anderen hierbij, bijvoorbeeld op het gebied van thermische energie uit oppervlakte- of afvalwater.		
In 2020 maken we de balans op hoever we staan met het bereiken van ons doel, en of aanpassingen in de aanpak nodig zijn.		De VV heeft 13 mei 2020 het streven "energieneutraal in 2025" (opnieuw) vastgesteld en op 18 november 2020 het uitvoeringsprogramma vastgesteld. Tevens heeft de VV de aanpak voor aquathermie vastgesteld. Hiermee hebben we zowel het doel als de vraag hoe we dit gaan doen bepaald. We nemen meer zon/wind projecten in voorbereiding dan nodig om de doelen te halen, omdat de ervaring (ook elders) leert dat er projecten afvallen in o.a. procedures. Door de vertraging op Haarlem WP, is de centrale slibvergisting niet voor 2025 gereed, waardoor het onzeker is of we echt in 2025 energieneutraal zijn.
Indicatoren		
verloop percentage energieneutraliteit Rijnland (2025 100%).	2018: 49%; 2019: 54%; 2020: 56% (voorlopige cijfers)	

Highlights

Doelstelling 2020	Score	Toelichting
		Tijdens het opstellen van het programmajaarverslag waren de definitieve gegevens van 2020 nog niet bekend.
Grafische weergave energieverbruik in relatie tot eigen opwekking.		
Energiegebruik en opwekking [TJprimair] — Totaal energieverbruik — Totaal opwekking incl. HVC — Totale energieopwekking		
7. We bevorderen ondernemerschap en publiek-private samenwerking.		
Rijnland wil een katalysator zijn voor innovatie en wil publiek-private samenwerking stimuleren, door investeringen in (kleinschalige) projecten met een grote spin-off. De samenwerking met Dunea onder de titel 'Waterbedrijven van de Toekomst' is een aansprekend voorbeeld. Het project Valkenhorst wordt mogelijk een mooi publiek-privaat-samenwerkingsproject.		Waterbedrijven van de Toekomst: Samen met Dunea ontwikkelt Rijnland het platform Value4Water.nl. Een platform om onze activiteiten zichtbaar te maken en tevens anderen de ruimte biedt zich te presenteren, zoals bijvoorbeeld de Zoetwateralliantie. Valkenhorst: op 15 juni is door de ondertekening van de intentieovereenkomst een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling van de nieuwe duurzame woonwijk Valkenhorst (voormalig marinevliegkamp). Rijnland is met de grondeigenaar (RVB) en de gemeente overeengekomen dat het een klimaatbestendige woonwijk moet worden, waarbij water een belangrijke sturende rol speelt. Een belangrijk fundament wordt hiervoor gelegd door de verhoging van het ontwikkelgebied van polderniveau naar het robuuste boezemniveau. Verder zal de wijk worden aangelegd met een toekomstbestendige waterstaatkundige infrastructuur. De businesscase voor nieuwe sanitatie en aquathermie is in december besproken in de VV. Op basis hiervan heeft de VV in januari 2021 besloten om geen actieve rol te spelen in een Warmte- en koudebedrijf. Vanuit een positieve grondhouding voor nieuwe sanitatie is ook besloten om met ketenpartners verder verkennend onderzoek te doen naar alternatieve sanitatie-oplossingen en de financiering daarvan. Definitieve besluitvorming hierover is voorzien in juni 2021.
Indicatoren (verdere uitwerking vanaf 2021)		
Mate van doelmatigheid.		
8. We baggeren overig water en geven zo doorstroming en waterkwaliteit een impuls.		
Rijnland neemt het initiatief om er voor te zorgen dat de overige oppervlaktewateren die in onderhoud zijn van derden binnen 15 jaar op		Eind 2020 heeft D&H ingestemd met de richtinggevende uitgangspunten. In 2021 maken we een plan van aanpak en instrumentarium voor

Highlights

Doelstelling 2020	Score	Toelichting
diepte worden gebracht. Daarbij voeren we ook de gewenste verdiepingsslag ten behoeve van de waterkwaliteit door. Vanaf 2021 maken we hier exploitatiegelden voor vrij. In 2020 starten we met een representatieve praktijkproef om te kijken welke aanpak het beste werkt, die is afgerond in 2021.		de uitvoering. Vanaf 2022 maken we hier exploitatiegelden voor vrij. Dit loopt op tot 1,25 mln. per jaar in 2024 en verder (deze bedragen zijn 2 jaar later dan cf. coalitieakkoord omdat het enige tijd kost om tot uitvoering te komen).
Indicatoren (verdere uitwerking vanaf 2021)		
% overig water op orde (gereed 2033).		Indicatieve metingen geven aan dat 50-75% van de overige wateren niet voldoet aan de leggerafmetingen (baggernota 2019). Indicatoren moeten nog ontwikkeld worden als onderdeel van de aanpak.
Grafische trendweergave jaarlijks verloop voortgang baggeren overig water. (nog te ontwikkelen)		
9. We bieden een wenkend perspectief in landelijke en stedelijke gebieden die kampen met bodemdaling.		
We pakken het bodemdalingsdossier proactief op zoals in de binnenstad van Gouda en nemen het initiatief voor een samenwerkingspilot in landelijk gebied. Rijnland neemt voor deze pilot het initiatief en reserveert hiervoor € 300.000. We zijn nauw betrokken bij de landelijke en regionale (kennis)programma's zoals de regiodeal, vitaal platteland en het klimaatakkoord.		Op 18 november 2020 heeft de VV het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad en het peilbesluit Stadsboezem Gouda vastgesteld. Komende jaren starten we in samenwerking met de gemeente Gouda de werkzaamheden om de wateroverlast duurzaam en structureel te verminderen. Geleerde lessen delen we proactief via o.a. de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart, de Coalitie Stevige Steden en het Platform Slappe Bodem. In 2020 is een eerste stap gezet in uitvoering van de pilot bodemdaling in landelijk gebied. In 2021 worden de kaders voor het vervolg van deze pilot opgesteld.
Indicatoren		
Voortgang van projecten en nieuwe initiatieven in de diverse samenwerkingsverbanden: zie toelichting in tekst		
10. We implementeren de Omgevingswet en maken het onze inwoners eenvoudiger.		
We bereiden ons voor op de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2021. Vanaf 2021 passen we de Omgevingswet toe in ons dagelijks werk. We gaan digitaal werken en passen de 1-loket gedachte toe. Daarnaast werken we aan de verandering naar een moderne, open en omgevingsgerichte organisatie.		De invoering van de Omgevingswet is tijdens de uitbraak van het Coronavirus met een jaar uitgesteld en zal op 1 januari 2022 in werking treden. Rijnland was goed op weg om op de oorspronkelijke datum klaar te zijn. We blijven doorgaan met onze voorbereiding en benutten de extra tijd met name om de verandering (zie onderstaande inzet) goed in de organisatie te borgen (communicatie en opleidingen). Verandering De Omgevingswet vergt een andere manier van denken en handelen voor een groot deel van alle Rijnlanders. De Omgevingswet vraagt voor een deel om 'harde' wijzigingen: een nieuwe verordening, het Digitaal Stelsel Omgevingswet, enzovoort. Maar eigenlijk is de rode draad door alles wat met de Omgevingswet te maken heeft, de 'zachte' kant: hoe gaan wij om met onze omgeving, zijn we ons voldoende bewust van onze taak als overheid om de omgeving enerzijds te beschermen maar anderzijds te stimuleren, staan we middenin de maatschappij? Daarnaast realiseren we ons steeds meer dat we de andere

Highlights

Doelstelling 2020	Score	Toelichting
		spelers in de fysieke leefomgeving hard nodig hebben om onze eigen doelen te realiseren. We kunnen, en willen niet meer geïsoleerd werken. Dit vraagt het nodige van onze medewerkers. Medewerkers die verandering als constante kunnen zien en omarmen; wendbare, naar buiten gerichte medewerkers, die via een netwerkaanpak hun doelen weten te bereiken in plaats van dit zelfstandig te doen.
Indicatoren (verdere uitwerking vanaf 2021)		
Klanttevredenheid (cijfers, % tevredenheid); over opereren Rijnland als één overheid met andere overheden, afhandeltermijnen, serviceverlening e.d.		

Samenvatting

Toelichting scores

 Op schema, binnen de kaders.	 Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.	 Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting
--	--	---

I. De programma's

Waterveiligheid

	Algehele resultaten eind 2020 Het programma Waterveiligheid ligt redelijk tot goed op koers. Rijnland heeft veel onderhoud gepleegd en blijft veel onderhoud plegen naar aanleiding van de voorjaarsinspectie. Het onderhoudsbudget voor keringen is overschreden; het verhoogde budget vanuit Zomerburap is echter niet geheel besteed. De versterkingsprojecten regionale keringen lopen volop, ondanks Corona-beperkingen. Dit heeft ertoe geleid dat er in het jaar 2020 21 km op orde is gebracht.	
---	---	--

Financieel			
x € 1mln	Werkelijk 2020	Begroot 2020	% verschil
Netto exploitatiekosten	27,3	28,3	3,5%
Bruto-investeringen	21,0	19,5	-7,7%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen na aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de Zomerburap 2020.

Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting

Voldoende water

Algehele resultaten eind 2020

Het programma Voldoende Water loopt goed door, met name in de uitvoering van projecten en veel regulier werk. Veel mensen genieten van de opengestelde Nieuwe Driemanspolder. Het onderhoudsbudget bij watersystemen wordt overschreden. De warme (na-)zomer heeft ervoor gezorgd dat de verwijdering van exotische waterplanten nog lang door is gegaan met hogere kosten als gevolg. Daarnaast is er veel correctief onderhoud uitgevoerd; dit is deels slecht voorspelbaar, maar wel noodzakelijk. De komende jaren maken we de omslag naar risicogestuurd onderhoud. Daarvoor zijn we gestart met het opstellen van onderhoudsconcepten.

Financieel

x € 1mln	Werkelijk 2020	Begroot 2020	% verschil
Netto exploitatiekosten	56,2	54,9	-2,4%
Bruto-investeringen	28,2	25,6	-10,1%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen na aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de Zomerburap 2020.

Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting

Schoon en Gezond water

Algehele resultaten eind 2020

De KRW2-uitvoering in de Amstelveense Poel en de Nieuwe Meer is afgerond. Van de slibvang Langerarse Plassen is de aanbesteding rond (en vrijwel emissieloos!). Het beleid voor de KRW3-periode is in de VV van september vastgesteld. We zijn gestart met de vervanging van de luchtmenginstallatie in de Nieuwe Meer.

x € 1mln	Financieel		
	Werkelijk 2020	Begroot 2020	% verschil
Netto exploitatiekosten	10,7	10,6	-0,9%
Bruto-investeringen	4,7	6,6	29,8%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen na aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de Zomerburap 2020.

Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting

Waterketen

Algehele resultaten eind 2020

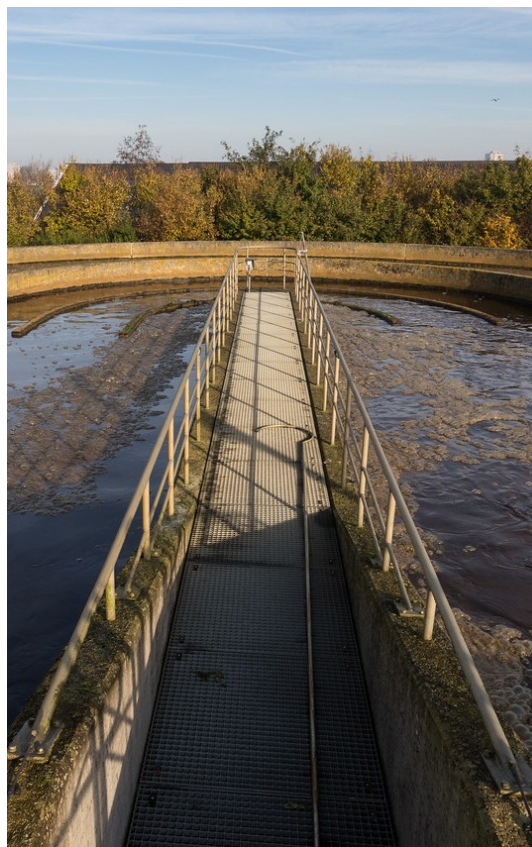
Eind 2020 voldoen vier zuiveringen niet aan de normen (Haarlem Waarderpolder, Haarlem Schalkwijk, Velsen en Zwanenburg). Een vooruitgang ten opzichte van de afgelopen jaren. In de zomer en het najaar voldeden overigens slechts 2 zuiveringen niet aan de normen.

We hebben nog lang niet alle assets op orde gebracht en daarom stond in de buraps dat er een reëel risico bestaat dat meer zuiveringen niet voldoen, wat aan het einde van het jaar gebeurde.

De komende jaren gaan we verder met de optimalisaties in onderhoud en beheer en hebben we een groot aantal projecten in voorbereiding en uitvoering om de assets op orde te brengen.

De meeste indicatoren in het programma waterketen scoren goed. Dat betekent dat we grotendeels op koers liggen om de afspraken uit de begroting te halen.

In de investeringsprojecten hebben fors minder uitgegeven dan in de begroting opgenomen maar we hebben wel meer uitgegeven dan in de buraps vermeld.

Financieel			
x € 1mln	Werkelijk 2020	Begroot 2020	% verschil
Netto exploitatiekosten	82,8	83,1	0,4%
Bruto-investeringen	15,9	37,6	57,8%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen na aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de Zomerburap 2020.

Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting

Bestuur, Organisatie & Dienstverlening (BOD)

Algehele resultaten eind 2020

Het programma BOD omvat veel onderwerpen. Het coalitieakkoord bracht nieuwe aandachtspunten voor de komende jaren. De benoemde top 10 acties voor 2020 liggen vrijwel allemaal op koers. Er is veel aandacht geweest voor Waterbewustzijn met de waterbazen-campagne en nieuwe impulsen voor de medewerker van de toekomst en recruitment daarop. De start van het BOB-traject voor de digitale transformatie is in december gestart met een beeldvormende sessie in de VV.

Financieel			
x € 1mln	Werkelijk 2020	Begroot 2020	% verschil
Netto exploitatiekosten	31,0	32,2	3,7%
Bruto-investeringen	1,0	1,5	33,9%

In bovenstaand overzicht staat de gewijzigde begroting en zijn de begrote investeringen na aftrek van de concernbrede korting vermeld. Exploitatiekosten 'begroot' is het bedrag na de begrotingswijziging van de Zomerburap 2020.

Uitgebreide toelichting van het programma:

Samenvatting

II. Exploitatie

Het positieve exploitatieresultaat ten opzichte van de begroting na wijziging bedraagt € 2,1 mln. Dit resultaat is ontstaan door netto lagere exploitatielasten van € 1,1 mln en door een hogere opbrengst Waterschapsbelastingen van € 1,0 mln. Een uitgebreide toelichting op de exploitatie wordt gegeven bij de [toelichting op de kosten- en opbrengstsoorten](#) en voor de Waterschapsbelastingen in [paragraaf 1.2.5.](#)

III. Investerings

De werkelijke bruto-investeringen in 2020 ad € 70,8 mln komen uit op 108% van de prognose van € 65,4 mln van de najaarsbegroting en op 77,9% van de investeringsbegroting van € 90,9 mln (na concernbrede korting). Bij de programma's wordt een uitgebreide toelichting gegeven op de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

IV. Personeel

De personeelslasten zijn gelijk aan de begrote personeelslasten van € 70,1 mln. Een hogere saldo voor nog op te nemen vrije-uren (waaronder IKB uren) resulteert echter in een hogere reservering van € 0,7 mln hiervoor. Hierdoor wordt in de programmajaarrekening een nadelig resultaat verantwoord van dit bedrag.

Het totale verzuimpercentage in 2020 was 3,9%. Dit is een stijging van 0,3% ten opzichte van 2019. Deze stijging wordt ingegeven door een hoger aandeel van langdurige uitval (langer dan 44 dagen). Daar staat een daling van het kort verzuim tegenover.

Algemeen

Het programmajaarverslag 2020 is opgesteld en door de accountant gecontroleerd. De accountant heeft de controle van het programmajaarverslag 2020 afgesloten met een volledig goedkeurende verklaring op gebied van getrouwheid en rechtmatigheid.

1. Jaarverslag 2020 per programma**1.1 Programmaverantwoording 2020**

De activiteiten van Rijnland zijn ondergebracht in vijf programma's: Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon en gezond water, Waterketen en Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (B.O.D.).

Een toelichting op de gestelde doelen, de gerealiseerde resultaten en de bijbehorende middelen per programma volgt in de volgende paragrafen.

De netto kosten (kosten na aftrek van opbrengsten) van de programma's zijn:

1.1.1 Exploitatierekening naar programma's

No.	Omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
		€	€	€	€
	<u>Netto kosten van de programma's</u>				
1.	Waterveiligheid	27,3	28,3	26,2	30,3
2.	Voldoende water	56,2	54,9	53,6	49,3
3.	Schoon en gezond water	10,7	10,6	10,4	9,2
4.	Waterketen	82,8	83,1	82,8	78,7
5.	Bestuur, organisatie en dienstverlening	31,0	32,2	34,2	28,9
	Totaal netto kosten van de programma's	207,9	209,0	207,2	196,4
	Waterschapsbelastingen	206,2	205,2	205,7	203,0
	Resultaat voor bestemming	-/- 1,8	-/- 3,9	-/- 1,6	6,6
	Ottrekkingen aan reserves	3,4	3,4	2,9	5,9
	Egalisatie van tarieven	5,2	5,2	3,0	7,7
	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 4,7	-/- 4,7	-/- 4,2	-/- 15,3
	Nog te bestemmen resultaat	2,1	0,0	0,0	4,9

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

In de volgende paragrafen worden de resultaten en bijbehorende middelen ten opzichte van de begroting na wijziging per programma toegelicht.

Waterveiligheid

Score

1.1.2 Waterveiligheid

Portefeuillehouder: Ineke. van Steensel
Resultaatmanager: Marja van Keulen

Doel: beschermen van het gebied en onze inwoners tegen overstromingen vanuit zee, rivieren en watersysteem.

1.1.2.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Rijnland ligt grotendeels onder zeeniveau en blijft daarom niet droog zonder duinen, dijken en kades. We beschermen ons beheergebied en de inwoners tegen overstromingen. Hiervoor gebruiken we een aanpak in drie lagen.

We noemen dat meerlaagsveiligheid:

1. We beschermen tegen overstromingen (preventie).
2. We adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking).
3. We bereiden ons goed voor op calamiteiten.

Kengetallen

		Doel 2020	Realisatie 2020
45 km primaire keringen		41 km	41 km
1.200 km regionale keringen		860 km	881 km

Toelichting scores

Op schema, binnen de kaders.

Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.

Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting

1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2020

	Doel / gereed in 2020	Score	Toelichting
1	We ronden de verkenningsfase van Versterking IJsseldijk Gouda spoor 2 (Mallegatsluis en Keersluis) af met het kiezen van een voorkeursalternatief.		Door een externe wijziging van de uitgangspunten (faalkans Algerakering bij Krimpen) is de afronding van de verkenningsfase met zeker een half jaar vertraagd.
2	We zorgen dat ca. 25 km regionale keringen aan de norm gaat voldoen.		We hebben in 2021 21km versterkt. Er lopen meerdere lange strekkingen waarvan de uitvoering doorloopt in 2021.
3	We ronden één deeltraject van de beoordelingsronde primaire keringen af (en tot 2023 volgen er nog drie).		Er liggen 5 deeltrajecten geheel of gedeeltelijk in het beheergebied van Rijnland. Deze trajecten moeten voor 2023 zijn beoordeeld, conform het WBI 2017, om een nieuw veiligheidsbeeld te kunnen maken. De stand van zaken tot nu toe is: 14-1 HHSK voert de beoordeling in samenwerking met Rijnland uit. Rapportage van de beoordeling staat gepland in Q4 2021; 14-7 Traject is in 2018 beoordeeld; 14-8 Wordt momenteel beoordeeld. Rapportage staat gepland in Q4 2021; 14-9 Wordt momenteel beoordeeld. Naar verwachting wordt dit in Q1 2021 afgerond. 14-10 Traject is in 2019 beoordeeld. .

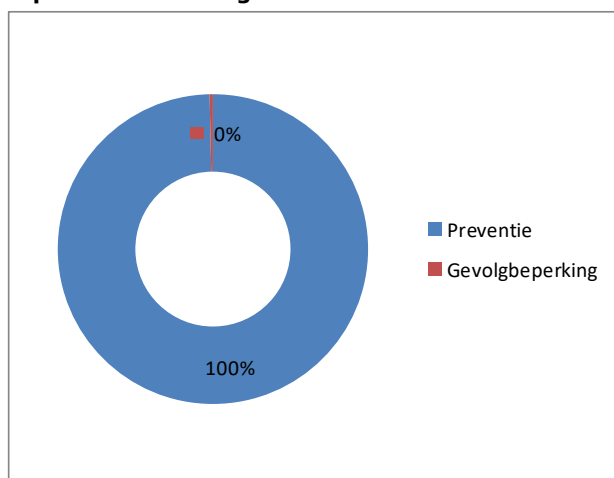

Waterveiligheid

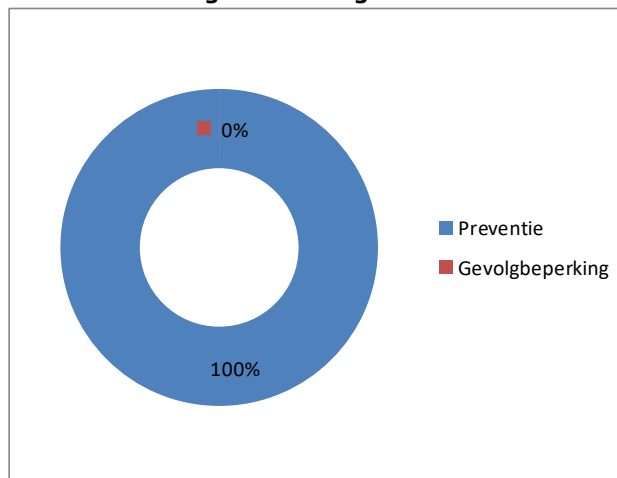
4	We dienen bij het HWBP het Plan van Aanpak voor de verkenningfase in voor het op orde brengen van de gekanaliseerde IJsseldijk bij Gouda en vier kunstwerken in de Spaarndammerdijk (afgewaardeerde C-keringen).		Door gebrek aan capaciteit en vervolgens keuzes in de prioritering hebben we het Plan van Aanpak voor de gekanaliseerde IJsseldijk doorgeschoven naar 2021. Het herstel van de kademuren van de Kolksluis heeft de hoogste prioriteit gekregen en vergt de volledige aandacht van het projectteam. Door het moeten uitvoeren van tijdelijke noodmaatregelen (afgerond in december), is de HWBP-opgave naar achter geschoven (kademuren zijn geen HWBP-opgave). Het indienen van het PVA Verkenningfase Spaarndammerdijk is daarom niet afgerond in 2020.
5	We actualiseren het beleid Waterveiligheid.		Het ontwerp van de Kustnota is in november 2020 in de VV behandeld en in januari 2021 besluit de VV over de te mee geven uitgangspunten richting inspraak. Daarna volgt de inspraak en vaststelling in de VV van juni 2021. De 1 ^e behandeling van de Nota Waterkeringen (niet-kust) volgt in de VV van juni 2021.
6	We actualiseren de beleidsregels voor dagelijks onderhoud waterkeringen, behorend bij de Keur.		In maart hebben we een beeldnota gedeeld met de VV en zijn via een schriftelijke ronde reacties hierop opgehaald. In september heeft de opiniesessie in de VV plaatsgevonden en naar verwachting vindt de besluitvorming over het aanpassen van de onderhoudsplicht voor keringen en/of andere oevers eind 2021 plaats.
7	We houden voorjaarsinspectie en handelen de schadepunten daaruit af.		We hebben de voorjaarsinspectie uitgevoerd en op basis daarvan hebben we 479 actiepunten uitgezet. We zijn voornemens om alle resterende actiepunten binnen dit seizoen (2020 + voorjaar 2021) op te lossen.
8	We delen de conclusies van de business case balgstuwen met het bestuur en doen bestuursvoorstellen voor het vervolg		In september heeft de VV kennis genomen van de conclusies van de balgstuwenstudie en is er ingestemd met een voorbereidingskrediet voor vervanging.

1.1.2.3 Overzicht Exploitatie en investeringen per tactisch doel

Exploitatie verdeling tactische doelen

Investeringen verdeling tactische doelen

1.1.2.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
Wij beschermen tegen overstromingen (preventie) Rijnland vervult hier zijn zorgplicht: Rijnland heeft als beheerder de taak om waterkeringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. In het kader van de zorgplicht verhogen en versterken we regelmatig onze keringen, bijvoorbeeld omdat ze door bodemdaling te laag zijn geworden. We zetten daarnaast advisering, inspectie, vergunningverlening, toezicht en handhaving in.	
<i>We beoordelen de primaire keringen in het kader van de landelijke beoordelingsronde zodat we eind 2023 een nieuw veiligheidsbeeld kunnen produceren.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>We brengen de afgekeurde delen van de primaire kering langs de Hollandse IJssel, bij Gouda, op orde. Dit betreft Mallegatsluis, Keersluis en Havensluis en een aantal omliggende stukjes dijk. De Mallegatsluis en de Keersluis ronden we af in 2023.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>We zorgen jaarlijks dat ca. 25 kilometer regionale kering op orde komt (in 2012 voldeed 498 km niet aan de normering). We streven ernaar om in 2021-2023 op volle kracht hiermee door te gaan, voor zover dit past in het totale investeringsbeeld.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>We werken ook aan de nieuwe toetsing van de regionale waterkeringen die in 2023 afgerond moet zijn.</i> <u>Resultaat 2020</u> We lopen op schema met de voorbereiding van de toetsing. De kunstwerken zijn in 2019 getoetst; dit jaar hebben we de bomen, gebouwen en leidingen getoetst. Parallel loopt de voorbereiding van het geautomatiseerd toetsen van alle grondlichamen. Het instrumentarium hiervoor is gereed. Dit jaar hebben we het grondonderzoek in de Haarlemmermeer afgerond en het overige grondonderzoek is aanbesteed en de uitvoering daarvan loopt door in 2021.	
<i>We beschermen de waterkeringen tegen de graverij van muskusratten. We zetten de samenwerking met andere waterschappen voor het muskusrattenbeheer voort.</i> <u>Resultaat 2020</u> In het eerste halfjaar daalden de vangsten goed door, maar in de 2^e helft van het jaar is het aantal vangsten juist toegenomen. In 2020 hebben we uiteindelijk meer gevangen dan het jaar daarvoor. In september is een focusaanpak gestart om de aantallen in Nieuwkoop, Reeuwijk en de Krimpenerwaard te laten dalen.	
<i>We houden periodieke inspecties van de keringen (reguliere jaarlijkse voorjaarsinspecties) waarbij we alle keringen binnen het beheergebied inspecteren. Geconstateerde schadepunten worden binnen een jaar hersteld (buitengewoon onderhoud door Rijnland, dagelijks onderhoud door de eigenaar).</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.2.2 Belangrijkste resultaten 2020. Ca. 80 percee-eigenaren zijn, na overleg, middels een brief op de hoogte gesteld van nog uit te voeren onderhoud. De onderhoudspunten worden bij de kade-inspectie van 2021 opnieuw beoordeeld.	
<i>Aan de hand van pilots en via het uitwisselen van ervaringen met andere waterschappen worden digitale mogelijkheden uitgetoetst om werkprocessen geavanceerder te maken. Bijvoorbeeld het inzetten van satellieten ter ondersteuning van (droogte)inspecties</i> <u>Resultaat 2020</u> In samenwerking met Hoogheemraadschap van Delfland, HHSK, RWS en STOWA zijn we de pilot satelliet-gestuurde droogtemonitoring sinds begin dit jaar (2020) gefaseerd opgestart	

Waterveiligheid

1.1.2.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
en inmiddels draaien we volledig. Door middel van continu meten in waterkeringen op 10 locaties verdeeld over de waterschappen willen we een beter beeld krijgen van de effecten van droogte op waterkeringen. Door deze kennis te koppelen aan satellietbeelden hopen we (droogte-) inspecties gericht en efficiënter uit te kunnen voeren. We werken samen met een marktpartij aan een pilot voor het inzetten van satelliettechnologie die deformatie van keringen kan detecteren. Hiermee kan bijvoorbeeld nauwkeurig de zetting van alle keringen in kaart worden gebracht. Voor toetsing van de waterkeringen zijn en worden diverse digitale tools ontwikkeld om de toetsing (gedeeltelijk) te automatiseren. Voorbeelden hiervan zijn DAM (stabiliteitstoets) en toetsing Niet Waterkerende Objecten (NWO's).	
<i>Waar mogelijk bevorderen we het recreatief gebruik en versterken we de natuurwaarden.</i> <u>Resultaat 2020</u> We stimuleren we het inzaaien van dijken met een divers (bijvriendelijk) grasmengsel. We adviseren grondeigenaren en terreinbeheerders en dragen ook bij in de kosten. We richten het buitentalud zo natuurvriendelijk mogelijk in. Als voorbeeld is dit jaar bij een aantal kadeverbeteringen het buitentalud versterkt met rietplaggen die elders in het gebied vrijkomen bij onderhoudswerkzaamheden. Dit als alternatief voor een harde oeverconstructie zoals beschoeiing of steenstort. Verder houden we op wens van eigenaren of gemeenten rekening met aanleg of behoud van fietspaden, wandelpaden en oevervoorzieningen.	
<i>We voorkomen activiteiten die een negatieve invloed hebben op de waterkeringen. Dit doen we met voorlichting, planadvisering, vergunningverlening, toezicht en handhaving</i> <u>Resultaat 2020</u> De planadvisering, vergunningverlening, voorlichting en handhaving zijn regulier volgens planning verlopen regulier.	
Wij adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking)	
<i>We adviseren onze partners en inwoners over keuzes in de ruimtelijke inrichting.</i> <u>Resultaat 2020</u> Middels vooroverleggen, watersprekuren e.d. adviseren wij onze partners.	
<i>We hebben voor het hele gebied inzicht in de gevolgen van overstromingen door middel van overstromingsbeelden en geven inzicht in geschikte maatregelen voor duurzame ruimtelijke inrichting.</i> <u>Resultaat 2020</u> De ROR (Richtlijn OverstromingsRisico's) kaarten met overstromingsbeelden zijn gereed. We hebben onze input voor de ROR beheersplannen geleverd. Het ministerie van I&W rondt in 2021 de ambtelijke en bestuurlijke vaststelling af.	
<i>We zetten ons actief in om het bewustzijn over het wonen en werken in een overstroombaar gebied te vergroten. We doen dit onder andere met klimaatstresstesten (inclusief risicodialogen) in gemeenten, met overstromingskaarten opgenomen in klimaatatlassen en met een spoor tussen de calamiteitenorganisatie en de veiligheidsregio's waarin we specifiek kijken naar de gevolgen van overstromingen.</i> <u>Resultaat 2020</u> Het grootste deel van de gemeenten is in 2020 gestart met de klimaatstresstesten. Er is variatie in de fase waarin elke gemeente is. Dit varieert van nog moeten starten tot afstemming van maatregelen in een strategische samenwerkingsagenda (SSA).	
Wij bereiden ons goed voor op calamiteiten Calamiteiten kunnen we helaas nooit uitsluiten. Rijnland bereidt zich dan ook goed voor op alle mogelijke waterstaatkundige calamiteiten die zich in het beheergebied kunnen voordoen. Het gaat daarbij niet alleen om overstromingen, maar ook om bijvoorbeeld waterkwaliteitsincidenten zoals illegale lozingen, of incidenten op één van de afvalwaterzuiveringsinstallaties.	

Waterveiligheid

1.1.2.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
Het borgen van slagvaardig en doelmatig optreden kunnen we niet alleen. In ons gebied hebben we te maken met 4 veiligheidsregio's, 30 gemeenten en 2 provincies die elk een eigen rol hebben. Wij onderhouden met hen dan ook actief contact. De calamiteitenzorg betreft alle programma's en taken van Rijnland. Het goed voorbereiden op calamiteiten speelt dus niet alleen bij het thema Waterveiligheid, maar ook bij andere thema's. Om dubbelingen in tekst te voorkomen staat het onderwerp calamiteitenbestrijding beschreven in deze paragraaf; de kosten zijn opgenomen in programma BOD.	
<i>We zorgen er samen met onze veiligheidspartners voor dat inwoners en bedrijven weten wat ze moeten doen bij een (dreigende) calamiteit.</i> <u>Resultaat 2020</u> We zijn doorlopend in contact met onze veiligheidspartners (met name Veiligheidsregio's, andere waterschappen en Rijkswaterstaat, onder andere in SCOR-verband 'samenwerking crises overstromingen Randstad') om af te stemmen en samen te werken aan de crisisorganisatie.	
<i>De calamiteitenorganisatie van Rijnland (Slank & Gespied), die gevuld is met eigen medewerkers, komt bij alarmering in actie. De calamiteitenorganisatie wordt opgeleid, getraind en geoefend in voorbereiding op calamiteiten.</i> <u>Resultaat 2020</u> Ook ten tijde van de Corona-crisis staat de Calamiteitenorganisatie paraat en loopt het opleidingen-, trainings- en oefenprogramma door. Dit jaar hebben we extra aandacht voor de bedrijfscontinuïteit, waaronder twee opschalingen op dit vlak: Citrix en COVID-19.	

1.1.2.5 Wat heeft het programma Waterveiligheid in 2020 gekost?

Exploitatiekosten Programma Waterveiligheid 2020

Programma Waterveiligheid	Jaarrekening	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Verschil 2020	Verschil na wijziging in %
Af rondingsverschillen zijn mogelijk	2020				
Netto exploitatiekosten (x € 1 mln)	27,3	28,3	26,2	-/- 1,0	-/- 3,5%

De netto lasten van het programma waterveiligheid zijn € 1,0 mln lager dan begroot (na begrotingswijziging bij Zomerburap). Dit komt doordat een deel van het onderhoud voor dit programma is doorgeschoven naar 2021. Dit is gebeurd in de laatste drie maanden van 2020 om de volgende redenen: (a) het natte weer waardoor veel locaties ongeschikt waren voor uitvoering van zwaar werk; (b) het remmen op onderhoud in programma voldoende water heeft onbedoelde bij-effecten gehad op onderhoud aan waterkeringen, want het heeft aannemers huiverig gemaakt voor het prioriteren van Rijnlandse klussen en van het eigen onderhoudspersoneel zijn meer mensen ingezet op investeringswerken, waar geen belemmering gold. De opbrengsten bij dit programma zijn € 0,7 mln lager. Dit betreft vooral een verschuiving van de opbrengsten over de kalenderjaren doordat de opbrengsten niet meer per contractdatum geboekt worden, maar berekend worden over het boekjaar. Deze eenmalige correctie levert dit jaar minder opbrengsten op.

Bruto-investeringsuitgaven Programma Waterveiligheid 2020

Programma Waterveiligheid	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Begroot 2020 (-/- concern-brede korting)	% van Begroot (-/- concern-brede korting)
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	21,0	21,8	19,5	107,7%

De investeringsuitgaven zijn € 1,5 mln hoger dan begroot. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concern-brede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 0,8 mln lagere investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

- De werkelijke uitgaven voor de versterking regionale keringen (Dirk II) zijn € 1,1 mln hoger dan begroot. De uitgaven voor Kadeverbetering Rijnsaterwoude zijn hoger uitgevallen om de afspraken met de omgeving goed na te kunnen komen. Daarnaast

Waterveiligheid

zijn de uitgaven voor Kadeverbetering Ringvaartdijken hoger uitgevallen vanwege in de uitvoering aangetroffen asbest.	€ +/- 1,1mln
- De werkelijke uitgaven voor Toetsing regionale keringen zijn € 1,6 mln lager doordat de aanbesteding is meegevallen. Voor fase 2 is gekozen om de ring Haarlemmermeer eerst helemaal door te rekenen. Omwille van de snelheid wordt eerst dit deel van het grondonderzoek uitgevoerd. De prognose voor het overige grondonderzoek verschuift naar 2021.	€ -/- 1,6 mln
- Overige kleinere afwijkingen	€ -/- 0,3 mln
Totaal	€ -/- 0,8 mln

Voldoende water

Score

1.1.3 Voldoende water

Portefeuillehouder: Sjaak Langeslag en Waldo von Faber, Ineke van Steensel (baggeren overig water)

Resultaatmanager: Henno van Dokkum

Doel: niet te veel en niet te weinig (zoet) water, passend bij de functies in ons gebied. Nu en in de toekomst.

1.1.3.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Rijnland zorgt voor voldoende water, dus niet te veel en niet te weinig, en met de juiste kwaliteit, passend bij de functies in ons gebied. Nu en in de toekomst. Rijnland ligt voor het grootste deel onder zeeniveau, zodat bemaling vereist is. Rijnland kent een grote variatie aan hoogteligging en landgebruik, waardoor er belangentegenstellingen zijn bij het peilbeheer. Bovendien neemt door klimaatverandering, bodemdaling en verstedelijking de druk op de ruimte en het watersysteem toe. Om voor voldoende (zoet) water te zorgen, zijn goed beheer, een goede inrichting, gedegen onderhoud, en nauwe samenwerking met onze partners van essentieel belang.

Kengetallen

		Doel 2020	Realisatie 2020
2.600 km watergangen - Op diepte:		90%	90%
107.000 ha peilgebieden - Actueel peilbesluit:		90%	90%
Ca. 200 polders - voldoen aan norm wateroverlast:		75%	83%
4 boezemgemalen, 350 polder- en overige gemalen Ca. 2000 stuwen, duikers en overige kunstwerken			

Toelichting scores

Op schema, binnen de kaders.

Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.

Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting

1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2020

	Doel / gereed in 2020	Score	Toelichting
1	We gaan verder met het actualiseren van de peilbesluiten, zodat 90% van het gebied van Rijnland een passend peilbesluit heeft.		De VV heeft dit jaar al 14 peilbesluiten vastgesteld. We zijn continue bezig om ervoor te zorgen dat het gebied van Rijnland een actueel peilbesluit heeft. Op dit moment hebben peilbesluiten voor de formele geldigheid geen einddatum meer, maar er zal altijd een percentage van het gebied aan een actualisatie toe zijn.
2	Vaststelling plan van aanpak voor de omslag van correctief naar risicogestuurd onderhoud. We verminderen de werkvoorraad correctief onderhoud met 50% ten opzichte van 2019.		We hebben het plan van aanpak opgesteld en zijn gestart met de uitvoering hiervan. Ten aanzien van het verminderen van de werkvoorraad liggen we enigszins achter. Het totaal aantal openstaande werkzaamheden (alle programma's) hebben we met 31% gereduceerd. Dit jaar voerden we het onderhoud wel steeds vaker uit binnen de afgesproken normen.
3	We leveren 14 gemalen op en er worden 11 gemalen aanbesteed.		We hebben dit jaar 13 in plaats van 14 gemalen opgeleverd i.v.m. asbest bij één van de gemalen. Daarnaast is er vertraging opgetreden bij het goedkeuren van enkele uitvoeringsontwerpen. De uitvoering loopt door in 2021. Dit jaar hebben we naar aanleiding van een storing een extra gemaal gerenoveerd. Verder hebben we 8 in plaats van 10 gemalen aanbesteed. Twee gemalen worden net over de jaargrens heen in 2021 aanbesteed.

Voldoende water

			Tot slot hebben we opdrachten voor een aantal extra poldergemalen voorbereid als onderdeel van de versnellingsmaatregelen.
4	Baggerprogramma: We (her)starten met de uitvoering van 200 km watergang en leveren 100 km watergang op. Afhankelijk van vaststelling van PFAS-beleid door de gemeenten, onderzoeksresultaten en afzetlocaties.		Het aantal km watergang waar we wilden (her-)starten met de uitvoering is verlaagd tot 130 km in verband met het deels beschikbaar krijgen van percelen in de Haarlemmermeerpolder. We hebben 100 km watergang opgeleverd. We zijn voor 500 km gestart met voorbereiden, dit is dubbel zoveel als normaal. Daarmee gaan we op termijn de achterstand in halen.
5	Piekbergingen: we leveren de Nieuwe Driemanspolder op. Daarmee is 2/3 van de bergingsopgave gerealiseerd. We starten met de uitvoeringsfase voor de piekberging in de Haarlemmermeer, waardoor in 2023 de totale opgave gerealiseerd is.		De N3MP hebben we in 2020 opgeleverd. Per 1 juli is het middengebied open gesteld voor publiek. De Piekberging Haarlemmermeer hebben we eind juni definitief gegund aan een aannemer. In 2021 starten we met de uitvoering.
6	Watergebiedsplannen: oplevering Vriesekoopsche polder; vaststelling Kaderplan bodemdaling Gouda; afronding planfase 15 polders Benoorden en Bezuiden de Wijde Aa; en uitvoering Boskoop. 75% van het gebied voldoet aan de normen voor wateroverlast (einddoel 100%; te bereiken in 2027).		De Vriesekoopsche polder wordt in 2021 opgeleverd. De planfase in de polders Benoorden en Bezuiden de Wijde Aa wordt in 2021 afgerond. In Boskoop hebben we conform afspraken de duiker Rijnveld Oost in 2020 uitgevoerd. Op dit moment voldoet 83% van het Rijnlandse gebied aan de normen voor wateroverlast In 2020 heeft zowel de VV als de gemeenteraad van Gouda het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad (KBB) en het ontwerp-peilbesluit Stadsboezem Gouda vastgesteld.
7	Oeververdedigingen: we ontwikkelen een visie en leggen onze uitgangspunten bestuurlijk vast. Ook bezien we oeverherstel van 'zachte' oevers.		We zijn bezig met de voorbereidingen voor de inventarisatie. De eerste resultaten verwachten we in 2021.
8	Klimaatadaptatie: we stellen een integrale visie op via de BOB-systematiek.		In januari hebben we een beeldvormende VV gehouden. Door de Corona beperkingen is het locatiebezoek vervallen. De Op 7 oktober heeft de VV de opinienota besproken en de besluitvorming is voorzien in de VV van maart 2021.
9	Baggeren overig water: we starten een representatieve praktijkproef.		Dit traject is wat vertraagd, mede door COVID-19. Eind 2020 heeft het college een aantal (bestuurlijke) uitgangspunten over de rolinvulling van het waterschap vastgesteld. Begin 2021 wordt de uitvoeringsstrategie uitgewerkt.
10	Zoetwatervoorziening: project KWA+ rondt in 2020 de realisatie van het traject Leidsche Rijn-Oude Rijn af.		Traject Leidsche Rijn-Oude Rijn is uitgevoerd. Ook de inlaat bij gemaal Haarrijn is gerealiseerd. Het baggeren van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel is gestart.

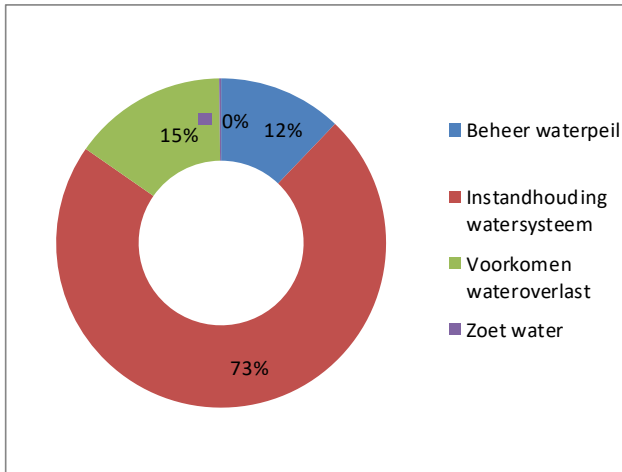
Overig: Parallel Boulevard Noordwijk: In het najaar heeft het project een doorstart gemaakt. Het project is vertraagd als gevolg van bestuurlijke keuzes door de gemeente. Daarnaast heeft het project last van de strengere regels voor stikstofdepositie in projecten nabij Natura2000 gebieden. Eind 2020 hebben we het project wel succesvol aanbesteed en in 2021 start de uitvoering.

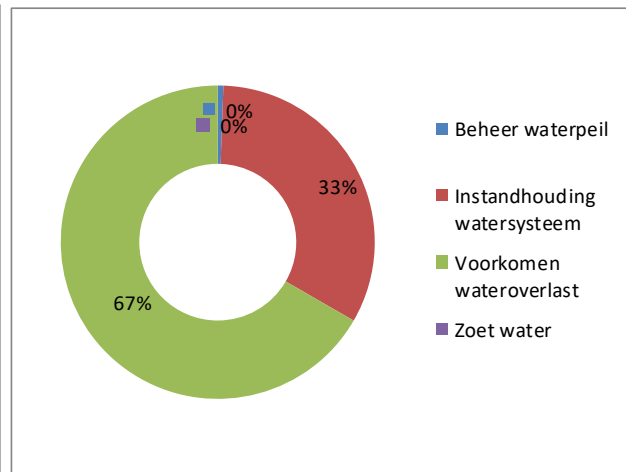
Voldoende water

1.1.3.3 Overzicht Exploitatie en investeringen per tactisch doel

Exploitatie verdeling tactische doelen

Investerings verdeling tactische doelen

1.1.3.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020

Score

We zorgen voor voldoende water (peilbeheer)

Rijnland faciliteert de functies in het gebied door het instellen en voeren van een goed oppervlaktewaterpeil. Dit doen we in goed overleg met belanghebbenden en met andere waterbeheerders. We zoeken hierbij naar een optimum van alle belangen, duurzaamheid en kosten en baten. Waar het faciliteren van de huidige functies niet doelmatig kan, overleggen we met de ruimtelijke ordenaars en belanghebbenden over het aanpassen van de functies.

We gaan door met het actualiseren van peilbesluiten, zodat in 2020 90% van het oppervlakte van Rijnland een passend peilbesluit heeft. Dit bereiken we via de watergebiedsplannen. Bij de prioritering houden we nadrukkelijk rekening met externe ontwikkelingen. Een bijzonder project is de voorbereiding van het peilbesluit voor de binnenstad van Gouda, mede ook door de bodemdaling.

Resultaat 2020

Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2020.

Daarnaast is de geactualiseerde Nota peilbeheer is in de VV van november vastgesteld.

We voeren in 90% van de gevallen het dagelijks peilbeheer uit volgens het vastgestelde peil. Dit klinkt vanzelfsprekend, maar vergt dag (en nacht) een uitgekiend peilbeheer, vaak op een centimeter nauwkeurig.

Resultaat 2020

Elke maand vinden controles van het waterpeil plaats waarna deze gevalideerd worden. De gevalideerde cijfers worden vervolgens geëvalueerd met de afgesproken peilbesluiten. In de zomermaanden van 2020 heeft de droogte lastige momenten gecreëerd om het waterpeil goed te houden. Mede door goed regionaal overleg hebben we hierop geanticipeerd en gereageerd, hierdoor was er voldoende kwantitatief en kwalitatief water in het beheersgebied. In 2020 is er geen wateroverlastsituatie geweest. Voor de overige natte periodes die er wel waren, is in voldoende mate geanticipeerd zodat we het peilniveau conform de norm konden beheren.

Verder is in de VV van november de geactualiseerde Nota bemalingsbeleid vastgesteld. De toename van intensieve neerslag en de ervaring met het bestaande beleid zijn aanleiding voor actualisatie. Daarbij is het beleid in hoofdlijn gehandhaafd maar is vanuit doelmatigheid meer ruimte gecreëerd voor maatwerk en criteria opgesteld voor inzet van tijdelijke pompinstallaties.

We reguleren (via meldingen en vergunningen) waar mogelijk peilafwijkingen en handhaven deze, op basis van het in 2019 geactualiseerde beleid peilafwijkingen. Borging in de keur is voorzien voor 2019/2020

Resultaat 2020

Voldoende water

1.1.3.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
De keur is aangepast, vergunningen worden verleend. Handhaving wordt aangehaakt wanneer dit nodig is.	
<i>We overleggen met andere waterbeheerders hoe we elkaar kunnen helpen in geval van wateroverlast of watertekort ('slim watermanagement'). We implementeren dit in het dagelijks waterbeheer leidend tot onder meer redeneerlijnen voor zowel wateroverlast als watertekort. Daarnaast voeren we samen onderzoek uit naar de toekomstbestendigheid van de (met elkaar samenhangende) watersystemen rondom het Noordzeekanaal-Amsterdam Rijnkanaal, inclusief de gezamenlijke maatregelen die op korte en (middel) lange termijn noodzakelijk zijn.</i> <u>Resultaat 2020</u> In 2020 zijn de redeneerlijnen geactualiseerd waarbij de lessen van de droogte 2018 zijn meegenomen en afstemming is gezocht met aangrenzende regio's. De informatie is door ontwikkeld en naast meetgegevens zijn ook balansen en beheerverwachtingen opgenomen. In het kader van de faalkansanalyse worden aanvullende sommen gedraaid waarbij nieuwe inzichten worden meegenomen zoals over de sluis in IJmuiden en de relatie met ruimtelijke ontwikkelingen. Dit wordt ook meegenomen in het programma Toekomstbestendig dat verbinding legt met sporen als de vervangingsopgave van gemaal IJmuiden. In 2020 hebben RWS en de waterschappen als gevolg van de storing bij gemaal IJmuiden maatregelen getroffen om voorbereid te zijn op wateroverlast in het najaar.	
<i>We onderzoeken werkenderwijs aan de hand van enkele pilots in hoeverre de nieuwste digitale ontwikkelingen gaan helpen om werkprocessen, zoals de jaarlijkse schouw, effectiever in te richten. Bij de grotendeels geautomatiseerde aansturing van de boezem- en poldergemalen wordt het systeem regelmatig 'slimmer gemaakt'.</i> <u>Resultaat 2020</u> In 2020 hebben we op een grotere schaal een vervolgpilot uitgevoerd. We verwachten in Q1-2021 de resultaten van de pilot beschikbaar te hebben. We weten dan ook of we de schouw met satellietbeelden op een grotere schaal willen gaan inzetten. Op basis van de pilot slim-bemalen i.c.m. aanbod duurzame energie is in 2020 bekeken of de pilot voldoende was om breed te implementeren. Dit bleek niet zo te zijn. Daarom is besloten om de pilot te verlengen, waarbij zowel de energieleverancier als Rijnland met verbeterde modellen gaat werken om het aanbod van energie beter aan te laten sluiten met als doel een beter resultaat voor alle stakeholders.	
Instandhouding watergangen Om het vastgestelde peil te kunnen voeren, voert Rijnland water aan en af met behulp van kunstwerken (inlaten, gemalen, stuwen) en watergangen. Rijnland onderhoudt deze kunstwerken en watergangen, waar de onderhoudsplicht ligt bij Rijnland, om te zorgen dat ze goed functioneren. We brengen en houden onze basis op orde. Hierbij hanteren we twee uitgangspunten: we maken continu een afweging tussen functies, risico's en levensduurkosten (principes van assetmanagement), en we doen dit duurzaam - in materialen, energieverbruik en invloed op de omgeving.	
I. We onderhouden onze kunstwerken adequaat	
<i>We leveren in 2020 circa 14 gerenoveerde poldergemalen op en we besteden 11 gemalen aan.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2020.	
<i>We verminderen de werkvoorraad correctief onderhoud met 50% ten opzichte van 2019. De norm wordt dan 150 openstaande taken voor de assets van Voldoende Water. We voeren drie complexe onderhoudsprojecten uit voor kunstwerken.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2020.	

Voldoende water

1.1.3.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
De Grote sluis Spaarndam en de Zientesluis zijn opgeleverd en de werkzaamheden aan de Slikkendammersluis worden voor het vaarseizoen in 2021 opgeleverd. Het bedieningshuis van de Zientesluis wordt ook voor het vaarseizoen opgeleverd.	
<i>In 2020 voeren we de laatste Arbo-maatregelen uit op het gebied van veilig werken, zodat alle assets veilig zijn voor onze medewerkers.</i> <u>Resultaat 2020</u> In 2020 hebben we alle inspecties uitgevoerd. Op volgorde van prioriteit hebben we de maatregelen uitgevoerd. In 2021 volgen nog enkele maatregelen met een lage prioriteit.	
<i>We maken werk van de omslag van correctief naar risicogestuurd onderhoud. Dit vergt circa tien jaar. In het coalitieakkoord is hiervoor budget gereserveerd. Het grootste deel hiervan gebruiken we om in die periode achterstanden weg te werken voor assets die we nog niet risicogestuurd onderhouden. Van de € 4,0 mln per jaar extra gaat circa € 1,0 mln. jaarlijks naar het correctief onderhoud van gemalen en sluizen.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten. Het geplande extra budget voor correctief onderhoud blijkt inderdaad nodig te zijn. Een bijzondere extra investering voor onderhoud is het versneld vervangen van de frequentie omvormers in boezemgemaal Katwijk, een actie die is ingezet na de uitval van gemaal IJmuiden.	
<i>We brengen de vervangingsopgave in beeld voor onze gemalen, sluizen en andere kunstwerken. Dit doen we op basis van een risicoafweging via onder meer een bedrijfswaardenmatrix.</i> <u>Resultaat 2020</u> Voor het MJP 2021-2024 hebben we de vervangingsopgave voor de komende vier jaar in beeld. De bedrijfswaarden worden in 2021 bestuurlijk vastgesteld.	
<i>We stellen onderhoudsconcepten op voor o.a. de sluizen en gemalen en scherpen op dit punt de Lange Termijn Asset Planning aan. Onderdeel van de onderhoudsconcepten is ook het planmatig en met voldoende diepgang uitvoeren van inspecties aan o.a. de sluizen. We starten met de inrichting van een tool voor standaardisatie. We ontsluiten beschikbare assetdata en richten hiervoor een proces in. We voeren een benchmark uit met andere waterschappen. De pilots met data gedreven conditiebepaling van de assets breiden we uit, zodat we slimmer onderhoud aan de assets kunnen doen.</i> <u>Resultaat 2020</u> 1. Het opstellen van de onderhoudsconcepten voor sluizen en gemalen loopt en we verwachten dit in 2021 af te ronden. 2. De tool voor standaardisatie is onderdeel van de System Engineering omgeving en momenteel loopt een gezamenlijke aanbesteding met andere waterschappen. 3. We vullende de assetdata steeds verder aan en optimaliseren het proces voor aanleveren en uitlenen van documentatie. Dit om de actualiteit van data te kunnen blijven waarborgen. 4. Vanuit het Platform Water Assets wordt een Business Case opgesteld voor het Waterschapshuis voor de inrichting van een onderhoudsinformatiesysteem waarmee we een benchmark kunnen uitvoeren. 5. We ontwikkelen de 'Asset health indicator' (AHI). Hiermee krijgen we op basis van data inzicht in de conditie van de assets.	
<i>We stellen een Rijnlandbrede visie op voor de procesautomatisering en nemen hierin de ontwikkelingen op het gebied van digitale transformatie mee. Voor watersystemen richten we ons daarbij specifiek op de vervanging van de procesautomatisering van de gemalen. Vervolgens bepalen we in 2020 de keuze van netwerk, infrastructuur, hardware en leverancier. In 2020 volgt een investeringsvoorstel met planning om tot de realisatie van vervanging hard-, en software te komen.</i> <u>Resultaat 2020</u>	

Voldoende water

1.1.3.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
We hebben de visie voor procesautomatisering opgesteld en urgente vervangingen pakken we op. Dit blijven we doen.	
<i>We ontwikkelen een visie en uitgangspunten voor oeververdedigingen. Nadat deze visie bestuurlijk is vastgesteld, worden de benodigde uitgaven en capaciteit hiervoor geprogrammeerd in de tweede helft van de bestuursperiode.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2020.	
<i>Ook zullen we oevershade aan 'zachte oevers' bezien in relatie tot schade aan kades en perceeloevers, en mede in relatie tot vaarverkeer.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2020.	
<i>We stellen in 2020 de legger kunstwerken voor de eerste keer vast, inclusief het hierbij behorende gebiedsproces. Het beleid rondom oeververdedigingen verwerken we in een latere versie.</i> <u>Resultaat 2020</u> De VV heeft de legger vastgesteld.	
II. We houden en brengen de watergangen op de afgesproken diepte: baggerwerken	
<u>1. We baggeren in primair water</u> <i>In 2020 baggeren we in 200 km aan watergangen en leveren 100 km op.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2020.	
<u>2. We baggeren in overig water</u> <i>Rijnland neemt het initiatief om ervoor te zorgen dat de overige oppervlaktewateren die in onderhoud zijn van derden binnen 15 jaar op diepte worden gebracht, inclusief de gewenste verdiepingsslag ten behoeve van de waterkwaliteit. Vanaf 2021 maken we hier exploitatiegelden voor vrij. In 2020 starten we met een representatieve praktijkproef om te kijken welke aanpak het beste werkt.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten 2020.	
III. We werken proactief samen, met name in de ruimtelijke ontwikkeling en bodemdaling	
<i>We dragen bij aan het remmen van de bodemdaling.</i> <i>We pakken het bodemdalingsdossier proactief op, zoals in de binnenstad van Gouda en nemen daarnaast het initiatief voor een samenwerkingspilot in landelijk gebied. Rijnland reserveert hiervoor € 0,3 mln. Ook werken we met Gouda aan een Kaderplan Bodemdaling Binnenstad met als doel de overlast door bodemdaling op de langere termijn te beperken. In 2020 wordt dit plan vastgesteld, naar verwachting in september. Daarna starten we met de nadere uitwerking en voorbereiding van de maatregelen.</i> <u>Resultaat 2020</u> Op 18 november 2020 heeft de VV het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad en het peilbesluit Stadsboezem Gouda vastgesteld. Komende jaren starten we in samenwerking met de gemeente Gouda de werkzaamheden om de wateroverlast duurzaam en structureel te verminderen. Geleerde lessen delen we proactief via o.a. de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart, de Coalitie Stevige Steden en het Platform Slappe Bodem. In 2020 is een eerste stap gezet in uitvoering van de pilot bodemdaling in landelijk gebied. In 2021 worden de kaders voor het vervolg van deze pilot opgesteld. initiatief van Gouda en Rijnland opgerichte 'Coalitie Stevige Steden' binnen het Platform Slappe Bodem.	
<i>Vanzelfsprekend blijven we derden adviseren bij ruimtelijke ontwikkelingen, verlenen vergunningen en handhaven. We anticiperen op de nieuwe Omgevingswet en benutten</i>	

Voldoende water

1.1.3.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
<i>omgevingsvisies en ook ontwikkelingen als verstedelijking of landbouwtransitie om onze opgaven aan andere maatschappelijke opgaven te koppelen.</i> <u>Resultaat 2020</u> Deze reguliere werkzaamheden lopen. De Omgevingswet is een jaar uitgesteld, maar de mindset voeren we al zoveel mogelijk door. In het kader van het BOB-traject klimaatadaptatie ontwikkelen we ruimtelijke beelden waar we de wateropgave koppelen aan maatschappelijke opgaven.	
We beperken de gevolgen van wateroverlast	
I. Onze opdracht uit de Waterwet en de provinciale verordening Een van de belangrijkste tactische doelen is dat Rijnland de gevolgen van wateroverlast, nu en in de toekomst, zoveel mogelijk wil beperken.	
<i>De uitvoering van Vrieseekoepolder wordt afgerond.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten.	
<i>In Gouda gaan we verder met de integrale aanpak van wateroverlast en bodemdaling, onder andere door vaststelling van het Kaderplan.</i> <u>Resultaat 2020</u> De ontwikkelingen rondom het peilbesluit voor de binnenstad van Gouda wordt nader toegelicht bij het eerste punt onder III.	
<i>In de Veender- en Lijkerpolder buiten de bedijking starten we een integrale aanpak met o.a. gemeente en projectontwikkelaars voor een duurzaam waterbeheer in de nieuwe woningbouwlocaties.</i> <u>Resultaat 2020</u> We hebben het project opgestart. De start voor de samenwerking met gemeente en projectontwikkelaar heeft plaatsgevonden. Op dit moment zijn we bezig met de variantenstudie.	
<i>Voor circa vijftien polders wordt de planfase voor Benoorden en Bezuiden de Wijde Aa afgerond. We gaan door met de uitvoering in Boskoop.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 belangrijkste resultaten. Enkele urgente peilvakscheidingen worden uitgevoerd, maar voor het restant stellen we in 2021 een Business case op over hoe we hier invulling aan gaan geven.	
<i>Eind 2020 is de waterberging De Nieuwe Driemanspolder gereed (capaciteit 2 mln m3, omvang 300 ha).</i> <u>Resultaat 2020</u> De N3MP is in 2020 opgeleverd.	
<i>We starten met de aanleg van de piekberging in de Haarlemmermeer (1 mln m3, 65 ha) die we in 2023 zullen opleveren.</i> <u>Resultaat 2020</u> De Piekberging is eind juni definitief gegund aan een aannemer. In 2021 starten we met de uitvoering.	
II. Onze opdracht uit het Deltaplan De meest recente klimaatscenario's van het KNMI en de studies van het IPCC, het klimaatpanel van de Verenigde Naties laten zien dat de klimaatontwikkelingen sneller gaan dan gedacht. De overheden hebben dit vertaald in een Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie dat naast wateroverlast ook over droogte, hitte en overstroming gaat. Rijnland pakt uiteraard dit plan proactief op en maakt extra werk van de regionale samenwerking in werkregio's en coalities rond de verstedelijkingsopgave.	
<i>We stellen in 2020 een integrale visie op klimaatadaptatie op via de BOB-systematiek.</i> <u>Resultaat 2020</u>	

Voldoende water

1.1.3.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten.	
<i>We ondersteunen en werken samen met gemeenten aan stresstesten en risicodialogen, die de kwetsbaarheid voor de klimaatopgave in beeld brengen.</i> <u>Resultaat 2020</u> Het grootste deel van de gemeenten is gestart of is eind dit jaar gestart met de klimaatstresstesten. Er is variatie in de fase waarin elke gemeente hier is. Dit varieert van nog moeten starten tot afstemming van maatregelen in een strategische samenwerkingsagenda (SSA). We werken samen met gemeenten in werkregio verband aan voorstellen voor de impulsregel klimaatadaptatie. Daarbij sluiten we zo veel mogelijk aan bij de lopende samenwerking zoals SSA's en regiotafels.	
III. Energieneutraliteit	
<i>Dit programma draagt ook in 2020 bij aan energieneutraliteit door, naast energiebesparing bij renovaties, de aansturing van gemalen slim energiezuinig te maken. Daarnaast willen we de warmte uit het watersysteem op een innovatieve en ondernemende wijze ontsluiten ten behoeve van de energietransitie (TEO). We faciliteren haalbaarheidsonderzoeken en participeren onder andere actief in het project Katwijk Hoornes.</i> <u>Resultaat 2020</u> Energiebesparing is een integraal onderdeel van het energieprogramma. De pilot energiezuinige aansturing van gemalen loopt, daarnaast is een energiebespaarplan opgesteld met extra acties die ook 2021 nog doorlopen. Rijnland participeert in het project Katwijk Hoornes om warmtewinning uit het oppervlaktewater (TEO) mogelijk te maken. Daarnaast werken we samen met initiatieven in o.a. Alphen a/d Rijn (Planetenbuurt) en Oegstgeest (Poelgeest). In de VV van 18 november heeft de VV de randvoorwaarden en kaders voor de warmte uit water (Aquathermie) vastgesteld.	
We zorgen voor voldoende zoet water De huidige capaciteit van de Klimaatbestendige Water Aanvoer (KWA+) voldoet in de toekomst niet meer. De uitdagingen zijn onder meer de klimaatverandering aanpakken, de bodemdaling remmen en hittestress beperken.	
<i>Samen met Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden realiseert Rijnland het KWA+-project, dat zorgt voor een uitbreiding van 7 m3/s naar ten minste 15 m3/s (t/m eind 2023) zoetwateraanvoer via HDSR naar Rijnland. Verschillende trajecten bevinden zich in 2020 in de uitvoeringsfase. De realisatie van het traject Leidsche Rijn-Oude Rijn wordt naar verwachting in 2020 afgerond.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.3.2 Belangrijkste resultaten.	
<i>Rijnland onderzoekt in 2020 samen met de buurwaterschappen en Rijkswaterstaat welke verdere optimalisaties in de aanvoerroutes (KWA, doorvoer Krimpenerwaard) mogelijk zijn.</i> <u>Resultaat 2020</u> Dit onderzoek hebben we afgerond en de maatregelen zijn opgenomen in de voorkeursstrategie van het Deltaprogramma Zoetwater, waarover het kabinet in september 2021 zal beslissen. Vanuit de zoetwaterregio West-Nederland is een regionale strategie opgesteld voor het Deltaplan 2022/27. De strategie omvat robuust maken van aanvoerroutes, alternatieve bronnen ontsluiten zoals brakke kwel en vergroten weerbaarheid van de functies. Voor Rijnland zijn vooral de aanvoerroutes door de Krimpenerwaard en Kromme Rijn relevant, waar naast een Deltafonds bijdrage ook eigen investering nodig is.	
<i>Een ander aandachtspunt is de zoutindringing via de Grote Sluis van Spaarndam. We sturen actief op het voorkomen van extra zoutaanvoer door de komst van de nieuwe Zeesluis. Andere mogelijke verbetermaatregelen zijn slimmere doorspoelroutes, zoetwateropslag in de</i>	

Voldoende water

1.1.3.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
<i>bodem, afvangen van brakke kwel, aanpassing teeltwijzen en meer adaptief inzetten van de aanvoerroutes.</i> <u>Resultaat 2020</u> Voor de grote Sluis Spaarndam is inmiddels een operationeel protocol vastgelegd in het CBP en afgestemd met de sector. Met initiatiefnemer RWS en de buurwaterschappen stemmen we af over de mitigerende maatregelen bij de nieuwe zeesluis. Met DUNEA, OASEN en PWN verkennen we het benutten van brakke kwel als alternatieve drinkwaterbron.	

1.1.3.5 Wat heeft het programma Voldoende water gekost in 2020?

Exploitatiekosten Programma Voldoende water 2020 (x € 1 mln)

Programma Voldoende water	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Verschil 2020	Verschil na wijziging in %
Afrondingsverschillen zijn mogelijk					
Netto exploitatiekosten	56,2	54,9	53,6	1,3	2,4%

De netto lasten van het programma Voldoende Water zijn € 1,3 mln hoger dan begroot. Hierna volgt een toelichting op de belangrijkste afwijkingen. We hebben voorrang gegeven aan baggerwerken en urgent onderhoud en hebben gelijktijdig in het najaar het andere onderhoudswerk aan Voldoende Water stopgezet/afgeremd om de begrotingsoverschrijding te beperken. Hierdoor zijn de baggerkosten € 0,9mln hoger en onderhoudskosten inclusief personele inzet hiervoor € 1,6 mln hoger. Verder zijn de afschrijvingskosten € 0,2 mln hoger. Dit betreft een afschrijving op Fietsbrug Halfweg. De fietsbrug Halfweg is overgedragen. De gemaakte kosten komen voor rekening van Rijnland. Daarnaast is er sprake van lagere elektriciteitskosten (€0,5mln) door een lager verbruik en zijn er minder uitgekeerde subsidies voor natuurvriendelijke oevers (€ 0,2 mln). Verder is er sprake van hogere opbrengsten door een afrekening van in het verleden overgedragen gemalen door gemeente Leiden (€ 0,4 mln) waarbij bij de begroting geen rekening was gehouden. Het overige voordelige verschil van € 0,3 mln betreft meerdere kleinere afwijkingen.

Bruto investeringsuitgaven Programma Voldoende water 2020

Programma Voldoende water	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Begroot 2020 (-/- concern- brede korting)	% van Begroot (-/- concern- brede korting)
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	28,2	28,6	25,6	110,1%

De investeringsuitgaven zijn € 2,6 mln hoger dan begroot. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concern brede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 0,4 mln lagere investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

- Voor watergebiedsplannen is € 2,0 mln meer uitgegeven. In de zomerburap is melding gemaakt van een bijstelling van de raming naar beneden. Deze raming is voorzichtig negatief ingesteld. Lange tijd werd vertraging verwacht in de planning door Corona en vorming van het nieuwe watergebiedsplan. Echter de laatste 2 maanden is een onverwachte inhaalslag bereikt die door ons was gepland in Q1 2021. Het betreft dus voorziene kosten die versneld zijn uitgevoerd. € +/+ 2,0 mln
 - Bij de clusters poldergemalen is € 1,6 mln minder uitgegeven dan in de begroting opgenomen. Er zijn 2 gemalen vertraagd doordat het UO niet geaccepteerd was. Bij 1 van deze gemalen is nu ook asbest aangetroffen. Het saneringsplan wordt momenteel opgesteld. Van reeds uitgevoerde gemalen (meerdere contracten) zijn de afleverdossiers afgekeurd wat betekent dat de aannemers de afleverdossiers dienen aan te passen en dat de betalingen pas geschieden nadat de afleverdossiers zijn geaccepteerd. Dit heeft een verschuiving opgeleverd in uitgaven van 2020 naar 2021. € -/- 1,6 mln
 - Voor Noordwijk aan Zee maatregelen grondwateroverlast is € 0,8 mln minder uitgegeven dan begroot. Het project is vertraagd als gevolg van bestuurlijke keuzes door de gemeente. Daarnaast heeft het project last van de strengere regels voor stikstofdepositie in projecten nabij Natura2000 gebieden. € -/- 0,8 mln
- Totaal € -/- 0,4 mln

Schoon en Gezond water

Score	1.1.4 Schoon en Gezond water
	<i>Portefeuillehouders: Waldo van Faber en Sjaak Langeslag</i> <i>Resultaatmanager: Marja van Keulen</i> Doel: Zorgen voor schoon en gezond water voor landbouw, natuur, woonomgeving en recreatie. Dat wil zeggen zonder te veel vervuilende stoffen en voedingsstoffen.

1.1.4.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Schoon en Gezond water is in de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland belangrijk. Zowel voor de mens, de natuur, als de bedrijven. Samen met onze partners werken we er hard aan, maar desondanks gaan de waterkwaliteit en ecologie nog niet voldoende vooruit om de Europese afspraken (goede toestand in 2027) te halen. Daar komt bij dat er maatschappelijke drive is om de achteruitgang in biodiversiteit te stoppen en ook Rijnland wil daaraan een bijdrage leveren.

Kengetallen		Doel 2020	Realisatie 2020
40 KRW-waterlichamen (grote meren, plassen, vaarten) voldoen *.		35% deels	35% deels
42 zwemwaterlocaties – positief zwemadvies:		42	41
12.000 km watergangen			
* Volgens de KRW moeten we aan fysische-chemische eisen voldoen (40 prioritaire stoffen, o.a. zware metalen, gewasbeschermingsmiddelen en PAK's) en aan per waterschap bepaalde ecologische doelen (vispopulatie, waterplanten, etc.). Het gaat om het ecologische deel.			

Toelichting scores

 Op schema, binnen de kaders.	 Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.	 Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting
--	--	--

1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2020

	Doel / gereed in 2020	Score	Toelichting
1	Start van de realisatie van de KRW2-slibvang in de Langerse Plassen: aanbesteding afgerond in 3e kwartaal van 2020.		We hebben de aanbesteding afgerond en het project loopt conform planning.
2	Realisatie van nogmaals ca. 2 km natuurvriendelijke oevers Westeinderplassen en Bovenlanden afgerond (KRW2).		Fase 1 van de Stichting Bovenlanden wordt dit jaar afgerond. Vervolgfases zijn dit jaar met de stichting overeengekomen; uitvoering in de komende jaren. Landschap Noord-Holland is gestart met de werkzaamheden en dit loopt door t/m 2022.
3	Realisatie KRW2-maatregelen Nieuwe Meer afgerond (aanleg vooroevers).		We hebben de KRW2-maatregelen in de Nieuwe Meer afgerond.
4	Planvaststelling en uitvoeringskrediet KRW2 Zoetermeerse Plas en Zoetermeer.		Het project loopt nu goed, maar achterstanden uit eerdere jaren kunnen niet worden ingehaald. Uitvoeringskrediet wordt eind 2021/begin 2022 aangevraagd op basis van vast te stellen ontwerpen.
5	Inspraak organiseren op de doelen en maatregelen voor de KRW3-periode en aanbidding aan de provincie.		We hebben het gebiedsproces over de maatregelen voor de KRW3-periode afgerond en we hebben de doelen apart besproken met de provincies. In de VV van september is het KRW3-plan door de VV vastgesteld. Inspraak vindt plaats vanaf januari 2021 conform het landelijke spoorboekje.

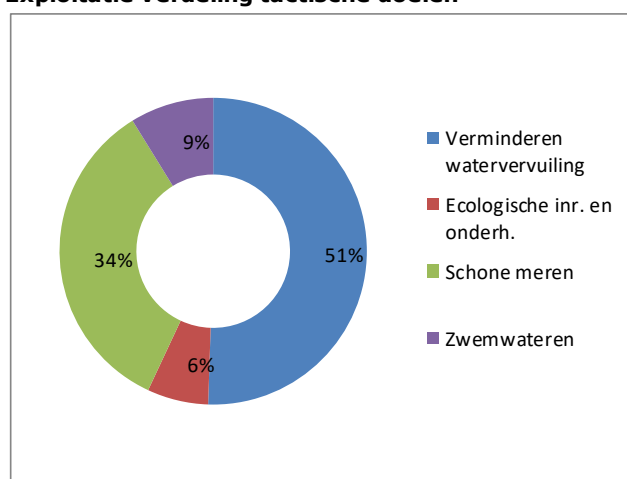

Schoon en Gezond water

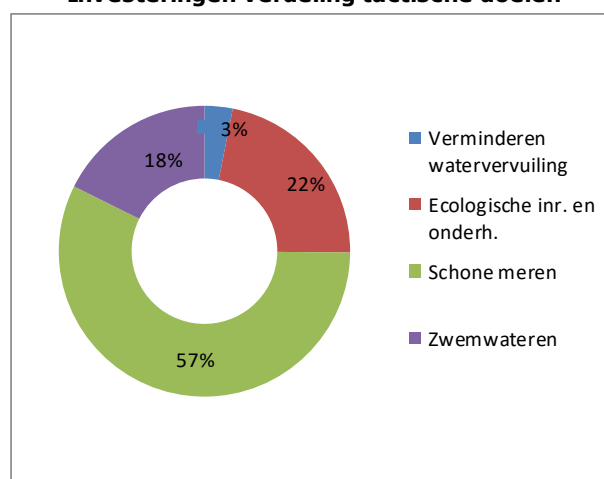
6	Vervolgaanpak blauwalgproblemen vaststellen		De vervolgaanpak is vastgesteld in de VV van maart. Voor locaties waar structureel blauwalgenoverlast optreedt (o.a. Haarlemmermeerse Bosplas, Zoetermeerse plas, Westbroekplas) zijn we gestart met een maatregelenstudie. In het voorjaar van 2021 komen de maatregelplannen; voor de H'meerse Bosplas start dan al de uitvoering, nu krediet in november is verleend.
7	Alle 42 zwemwaterlocaties minstens 'aanvaardbaar' en bij terugval tot onder dit predicaat binnen 1 jaar weer op orde.		Er zijn twee locaties die lager scoren dan "aanvaardbaar". Bij de zwemwaterlocatie Cronesteijn (Leiden) hebben we ter verbetering van de zwemwaterkwaliteit een inlaat verplaatst. In het najaar 2020 hebben we de inlaat geautomatiseerd. Bij Meijepark (Nieuwkoop) zijn door de gemeente aanpassingen gedaan ter verbetering van de zwemwaterkwaliteit. Op beide locaties monitoren we de ontwikkelingen.
8	We maken een plan van aanpak biodiversiteit		We zijn partner geworden van het Deltaplan biodiversiteitsherstel. In de VV van november is het Actieplan Biodiversiteit vastgesteld.
9	Een geactualiseerde aanpak landbouwemissies wordt bestuurlijk vastgesteld.		De herziene aanpak landbouwemissies is vastgesteld door D&H en is besproken in de VV in het eerste kwartaal van 2020.
10	We leveren een gerenoveerde Kock van Leeuwensluis op.		We hebben de Kock van Leeuwensluis opgeleverd net voor het vaarseizoen van 2020.

1.1.4.3 Overzicht Exploitatie en investeringen per tactisch doel

Exploitatie verdeling tactische doelen

Investerings verdeling tactische doelen

1.1.4.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020

Score

Wij stimuleren vermindering van de watervervuiling

De VV heeft in maart 2018 besloten over de aanpak van de waterkwaliteit (Kijk op Waterkwaliteit). Naast volop inzet in de KRW-wateren, is besloten tot meer aandacht voor alle polderwateren. Daarom krijgt waterkwaliteit ook alle aandacht in watergebiedsplannen. Om de waterkwaliteit in de polders te verbeteren, is samenwerking nodig. We spannen ons daarom in voor toenemende samenwerking met de agrarische sectoren en met natuurorganisaties en recreatiebeheerders. Ons vertrekpunt is, onder meer, het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Afgelopen jaar is vastgesteld dat het DAW een impuls kan gebruiken. Daarom is Rijnland hard bezig met de sectoren te verkennen hoe we tot meer effectieve maatregelen en concrete afspraken kunnen komen. Dit zal uitmonden in een actualisatie van de aanpak van landbouwemissies, waarover het college de VV in de eerste helft van 2020 zal informeren.

Resultaat 2020

We hebben het deelprogramma Landbouw geactualiseerd en vastgesteld. De samenwerking met de DAW-impuls is geïntensiveerd.

Schoon en Gezond water

1.1.4.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
Wij beheren en onderhouden ons watersysteem ecologisch Een goede inrichting, een goed beheer en goed onderhoud van wateren vormt een essentiële voorwaarde voor het verbeteren van de waterkwaliteit en ecologie. We blijven daarom inzetten op diversiteit bij het maaien en schonen van de watergangen, en zullen particulieren en bedrijven stimuleren om dat ook te doen. Voor 'Schone sloten' (kleine wateren en overige wateren) wordt gezocht naar een praktische aanpak.	
<i>We onderzoeken de huidige stand van de biodiversiteit in en rond de wateren en Rijnlands assets.</i> <u>Resultaat 2020</u> Tijdens de beeld-VV op 9 september is de VV door Naturalis geïnformeerd over de stand van zaken van de biodiversiteit in ons beheergebied, kijkend naar waterplanten en twee zuiveringsterreinen. Geconcludeerd werd dat er veel soortenrijkdom verloren is gegaan, maar ook dat natuur veerkracht heeft. En dat Rijnland hier een positieve bijdrage aan kan leveren.	
<i>De subsidieregeling 'Natuurvriendelijke oevers' was in 2019 overtekend en er wordt gerekend op volledige uitnutting van het jaarlijkse subsidiebudget in 2020.</i> <u>Resultaat 2020</u> Er is in 2020 voor € 125.000 aan subsidies voor natuurvriendelijke oevers uitgekeerd (dat was uitkering voor subsidieaanvragen van vóór 2020, want na toekenning heeft men 24 maanden om aan te leggen en daarna de subsidie te laten uitkeren). Er is voor € 200.000 subsidie aangevraagd, dat is 100% van het jaarlijkse budget. In de VV januari 2021 is de actualisatie van de 'Verordening subsidies natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen 2017' aan de VV voorgelegd.	
<i>Bij het renoveren van poldergemalen blijven we werken aan visveiligheid en vismigratie. In 2018 waren 102 poldergemalen visveilig. Met de verwachte 10-15 poldergemaalrenovaties per jaar loopt dat getal in 2020 op naar ruim 110. In 2023 zouden bijna 150 gemalen visveilig moeten zijn.</i> <i>Met afronding van de vispassage bij boezemgemaal Spaarndam zal in de loop van 2020 bij alle boezemgemalen een vismigratievoorziening gerealiseerd zijn.</i> <u>Resultaat 2020</u> Bij het boezemgemaal Spaarndam is in juli 2020 een vismigratievoorziening gerealiseerd en daarmee zijn alle boezemgemalen hiervan voorzien. We hebben zeven gemalen visveilig opgeleverd en zijn er meerdere aanbesteed. We hebben geen vismigratievoorzieningen gerealiseerd bij poldergemalen, maar er is wel één locatie in voorbereiding.	
<i>We hebben samen met de andere waterschappen en Stowa studies opgezet naar de invloed van exoten op het watersysteem, waaronder de rivierkreeft, waarvan de eerste resultaten begin 2020 bekend worden.</i> <u>Resultaat 2020</u> Het onderzoek is uitgevoerd en de resultaten zijn bekend en via TKN-memo's gecommuniceerd. Uit het onderzoek blijkt dat het voorkomen van rivierkreeften nauwelijks is gerelateerd aan omgevings- en milieufactoren en dat de kreeft zich moeilijk laat bestrijden. Aanknopingspunt is dat het stimuleren van brede rietoevers de aanwezigheid van rivierkreeften kan verminderen. We stellen met Stowa en UvW een onderzoeksplan op voor onderzoek naar schade, effectieve beheersmaatregelen en de benodigde aanpassing van wet- en regelgeving. Het onderzoeksplan is gereed en wordt begin 2021 in CWS/CWE van de Unie van Waterschappen gegaandeerd.	
Wij realiseren schone grote wateren (KRW) De Europese Unie heeft in 2000 de Kaderrichtlijn Water (KRW) vastgesteld met als doel de kwaliteit van het water en het leven in en op het water, te beschermen en verbeteren. In Nederland hebben de overheden hierover afspraken gemaakt in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW, 2003). De aanpak richt zich in drie periodes van elk 6 jaar vooral op de grotere meren, vaarten en waterrijke	

Schoon en Gezond water

1.1.4.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
polders, de zogenoemde waterlichamen. Uiterlijk in 2027 moeten deze waterlichamen in "goede toestand" verkeren. Binnen Rijnland gaat het om 40 waterlichamen. In de KRW2-periode (2016-2021) nemen we er daarvan 8 onderhanden. (In de KRW1-periode zijn 7 waterlichamen aangepakt, door natuurbeheerders of door Rijnland.)	
<i>We bereiden maatregelen voor en voeren deze uit in de voor KRW2 geprioriteerde waterlichamen:</i> <i>Langeraaarse plassen, regio Aalsmeer-Amstelveen, regio Zoetermeer, De Wilck (gereed 2023).</i> <u>Resultaat 2020</u> De maatregelen voor de Nieuwe Meer (NVO oeverlanden) en de Amstelveense Poel (defosfateringsinstallatie) hebben we afgerond. Voor de Bovenlanden en Westeinder zitten we in de voorbereiding en uitvoering. De laatste maatregelen zijn naar verwachting in 2022 klaar. Bij de Langeraaarse plassen hebben we fase 1 afgerond. De slibvang is vrijwel emissieloos aanbesteed en wordt in 2023 afgerond. Bij De Wilck worden de maatregelen worden in 2023 afgerond. Het project in de regio Zoetermeer loopt uit en de uitvoering zal tot ca. 2026 duren.	
<i>We werken aan de beleidsvaststelling en programmering KRW3 (gereed eind 2020).</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten.	
<i>We zoeken actief naar meekoppelkansen in en rond de KRW-waterlichamen (KRW-synergie).</i> <u>Resultaat 2020</u> We pakken verschillende kansen. Ook voor 2021 is krediet toegekend om flexibel in te spelen op kansen om de waterkwaliteit te verbeteren.	
We maken zwemwaterlocaties schoon en veilig De Europese Unie heeft in 2006 de Europese Zwemwaterrichtlijn vastgesteld om de gezondheid van zwemmers te beschermen via schoner zwemwater. De zwemwaterrichtlijn geeft normen voor de bacteriologische kwaliteit van het water. Alle zwemwaterlocaties moeten minimaal voldoen aan de categorie "aanvaardbaar". Binnen Rijnland liggen 42 officiële zwemwaterlocaties. Deze moeten ook in 2020 en in de jaren daarna alle 42 voldoen aan de categorie 'aanvaardbaar'.	
<i>We meten de kwaliteit en rapporteren hierover aan de provincies.</i> <u>Resultaat 2020</u> Het meetprogramma zwemwateren loopt en hierover rapporteren we aan de provincies.	
<i>Samen met belanghebbenden werken we aan het verbeteren van locaties die blijken niet meer te voldoen.</i> <u>Resultaat 2020</u> Er zijn twee locaties die lager scoren dan "aanvaardbaar". Bij de zwemwaterlocatie locatie Cronesteijn (Leiden) hebben we ter verbetering van de zwemwaterkwaliteit in april een inlaat verplaatst. In het najaar 2020 hebben we de inlaat geautomatiseerd. Bij Meijepark (Nieuwkoop) zijn door de gemeente aanpassingen gedaan ter verbetering van de zwemwaterkwaliteit. De voorbereidingen van het revitaliseren van helofytenfilters in de Veerplas en de Westbroekplas zijn we i.s.m. het recreatieschap gestart. Voor de Veerplas hebben we een subsidie verkregen van de provincie Noord-Holland.	
<i>We onderzoeken wat er nodig is om locaties van "aanvaardbaar" naar "goed" of "uitstekend" te krijgen. Ook weer samen met andere belanghebbenden.</i> <u>Resultaat 2020</u> Vier zwemwaterlocaties scoren "aanvaardbaar". Voor deze locaties ondersteunen we de recreatieschappen en gemeenten bij het nemen van maatregelen in hun beheer. De uitvoering van deze maatregelen zal (grotendeels) plaatsvinden in 2021. Het effect van de uitvoering van deze maatregelen op de waterkwaliteit wordt pas in de komende jaren zichtbaar.	
<i>We trekken conclusies uit drie jaar pilots blauwalgbestrijding. Ruim 20 van de zwemwaterlocaties zijn gevoelig voor blauwalgbloei in warme perioden, vanwege de hoge</i>	

Schoon en Gezond water

1.1.4.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
<i>voedselrijkdom van de zwemwateren. Een plan voor vervolgaanpak wordt in de eerste helft van 2020 gepresenteerd.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten: De veldproeven van de pilot met waterstofperoxide hebben we in 2019 afgerond. Dit onderzoek wordt getrokken door de Universiteit van Amsterdam (UvA). De resultaten zouden dit voorjaar worden teruggekoppeld aan de deelnemende waterbeheerders via o.a. een symposium. De rapportage heeft vertraging opgelopen bij de UvA. Het symposium met de resultaten is uitgesteld naar april 2021, maar we verwachten dat dit door COVID-19 nogmaals verplaatst wordt. We zijn gestart met de vervanging van de luchtmenginstallatie in de Nieuwe Meer (waaraan gemeente Amsterdam, provincie Noord-Holland en Vattenfall meebetalen). Van de luchtmenginstallatie in de Haarlemmermeerse Bosplas is de aanbesteding gestart.	
Waterrecreatie en vaarwegbeheer Rijnland heeft 13 sluizen in eigendom en beheer. Hiervan worden er 3 door Rijnland bediend in opdracht van de provincies, voor beroeps- en recreatievaart.	
<i>Aan de Zienesluis, één van drie, wordt in 2020 door Rijnland gewerkt. Rijnland ontvangt voor dit onderhoud budget van de provincie.</i> <u>Resultaat 2020</u> De Zienesluis heeft nieuwe deuren gekregen in winter 2020-2021. De renovatie van de Slikkendamersluis is in 2020 aanbesteed.	
Van de overige 10 zijn er drie buiten bedrijf (al geruime tijd afgesloten), twee zijn zelfbedieningssluizen, vier worden bediend door een stichting of derden, en één wordt bediend door Rijnland. Deze laatste is de Kock van Leeuwensluis.	
<i>De Kock van Leeuwensluis is in 2019 door aanzienlijke technische storingen vier weken van het vaarseizoen gestremd geweest. Een grote renovatie is nodig en wordt in 2020 uitgevoerd.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.4.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>Rijnland is bezig de meeste van deze 10 sluizen af te stoten naar gemeenten of andere partijen.</i> <u>Resultaat 2020</u> In november 2020 is voor de Bosbaansluis en de Koenensluis de overeenkomst voor overdracht door de VV geaccordeerd. De sluizen knappen we voor het vaarseizoen 2021 op en we nemen de wensen/eisen van de gemeente A'dam mee. Op andere dossiers, met name Sluis Den Ham in Boskoop en twee sluizen in Nieuwkoop, verwachten we in 2021 voortgang..	
Daarnaast is Rijnland vaarwegbeheerder van de doorgaande recreatieve vaarwegen, dat wil zeggen dat Rijnland het vaarwegprofiel onderhoudt en het beheer voert, zoals het afkondigen van stremmingen.	
<i>De provincies onderzoeken in samenwerking met de waterschappen en gemeenten of het huidige regionale vaarwegennetwerk uitgebreid kan worden. De resultaten hiervan komen naar verwachting in 2020 beschikbaar.</i> <u>Resultaat 2020</u> De mogelijkheden en knelpunten van een fijnmazig vaarwegennetwerk hebben we in beeld gebracht. Met lokale partijen moeten nu concrete wensen voor uitbreiding van het vaarwegennetwerk besproken worden. Onderdeel daarvan is ook de financiering van het vaarweg- en nautisch beheer op dit fijnmazige netwerk.	
Bovendien heeft Rijnland een klein budget beschikbaar om initiatieven op het gebied van watergebonden recreatie te stimuleren. Dit kunnen wandelpaden langs water, openbare vissteigers, informatieborden, en andere zaken zijn.	

Schoon en Gezond water

1.1.4.5 Wat heeft het programma Schoon en gezond water gekost in 2020?

Exploitatiekosten Programma Schoon en gezond water 2020

Programma Schoon en gezond water	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Vershil 2020	Vershil na wijziging in %
Afrondingsverschillen zijn mogelijk					
Netto exploitatiekosten	10,7	10,6	10,4	0,1	1,0%

De netto kosten van het programma Schoon en gezond water zijn € 0,1 mln hoger en daarmee vrijwel gelijk aan de begroting na wijziging. De grootste afwijking betreffen de afschrijvingslasten die € 0,3 mln hoger zijn. Dit wordt veroorzaakt doordat in de nieuwe nota vaste activa het grensbedrag voor activering verhoogd is van € 100.000 naar € 150.000. Activa die in 2020 geactiveerd zijn, maar onder het grensbedrag vallen zijn direct afgeschreven. Deze hogere lasten worden vrijwel geheel gedekt uit lagere overige kosten. Verder zijn er meerdere relatief kleinere afwijkingen.

Bruto-investeringsuitgaven Programma Schoon en gezond water 2020

Programma Schoon en Gezond water	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Begroot 2020 (-/- concern- brede korting)	% van Begroot (-/- concern- brede korting)
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	4,7	7,4	6,6	70,2%

De investeringsuitgaven zijn € 1,9 mln lager dan begroot. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concernbrede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 2,7 mln lagere investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

- Voor KRW2 is er vertraging opgetreden bij Aalsmeer, Langeraar (door kredietbesluit later dan gepland in 2019) en Zoetermeer € -/- 1,7 mln
- Er is € 0,8 minder uitgegeven dan begroot voor cluster Landbouw. Er treedt vertraging op in de uitvoering van de projecten waaraan Rijnland een subsidiebijdrage verstrekt. De uitgaven verplaatsen zich naar volgend jaar. Er komen wel continu initiatieven en subsidie-aanvragen binnen. € -/- 0,8 mln
- Overige kleinere afwijkingen € -/- 0,2 mln
- Totaal € -/- 2,7 mln

Waterketen

Score

1.1.5 Waterketen

Portefeuillehouder: Thea Fierens
Resultaatmanager: Bas van Ooijen

Doel: Rijnland zuivert afvalwater van bedrijven en huishoudens. Zo doelmatig en duurzaam mogelijk, waarbij we toewerken naar terugwinning van energie en grondstoffen.

1.1.5.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

Rijnland zuivert het afvalwater van inwoners en bedrijven. De normen waaraan we moeten voldoen staan in de z.g. maatwerkbesluiten. In Rijnlands gebied liggen veel kwetsbare natuurgebieden en plassen, en daarom hebben onze zuiveringen veelal strengere normen dan andere waterschappen. We zuiveren zo doelmatig mogelijk, tegen zo laag mogelijke kosten. We maken daarbij altijd een afweging tussen beproefde en nieuwe technieken. We zuiveren zo duurzaam mogelijk. Onze nadere ambities op het gebied van duurzaamheid (energie, circulariteit) stellen we in 2020 vast. We zoeken continu een balans tussen zuiveringsresultaat, doelmatigheid en duurzaamheid. Samen met onze partners.

Kengetallen

		Doel 2020	Realisatie 2020
Zuiveringsresultaat – conform lozingsnorm		75%	74%
Energieneutraliteit (Rijnlandbreed) *		57%	56%
We realiseren dit met 19 zuiveringen, 85 rioolgemalen en 270 km persleiding.			

* Dit zijn de voorlopige cijfers over 2020. In de zomer volgen pas de definitieve cijfers.

Toelichting scores

Op schema, binnen de kaders.

Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.

Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting

1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020

	Doel / gereed in 2020	Score	Toelichting
We zuiveren op 75% van de zuiveringen conform de Rijnlandse norm (maatwerkbesluit). Om dat te bereiken nemen we de volgende maatregelen:			
1	We besluiten of we gaan renoveren of nieuwbouwen op awzi Haarlem Waarderpolder o.b.v. de business case.		De VV heeft het besluit voor nieuwbouw op 13 mei 2020 genomen. Bij de nadere uitwerking van de businesscase werken we van grof naar fijn. Hierdoor en door nieuwe inzichten van externe adviezen hebben tot gevolg dat we de planning en raming moeten aanpassen. Zie ook de VV TKN memo.
2	We besluiten over de zuiveringsstrategie in regio het Groene Hart met daarin de keuze over het al dan niet centraliseren van 8 zuiveringen		De VV heeft in september het besluit genomen om verder te gaan met het 0-scenario, het renoveren van de bestaande installaties.
3	We besteden de renovatie van awzi Zwanenburg aan.		Naar verwachting besteden we de renovatie van AWZI Zwanenburg in Q1-2021 aan. Veranderde inzichten van de gemeente Haarlem hebben geleid tot een herontwerp van de zuivering. Dit levert een besparing op, maar zorgt ook voor vertraging. De VV is hierover eerder geïnformeerd.
4	We verminderen de werkvoorraad correctief onderhoud met 50% ten opzichte van 2019.		We hebben de werkvoorraad met 31% verminderd. Minder dan gepland, mede vanwege corona.
5	We maken een start met de omslag van correctief naar risicogestuurd onderhoud.		We startten met de omslag van correctief naar risicogestuurd onderhoud door blokonderhoud op AWZI Alphen Noord, AWZI Nieuwveen en AWZI Leiden ZW. In

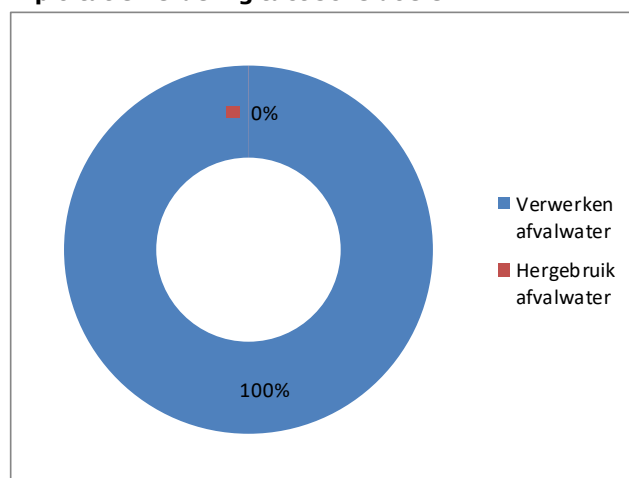

Waterketen

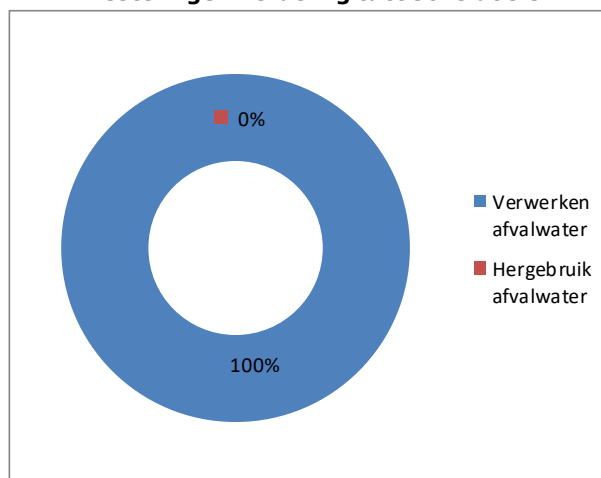
			het blokonderhoud pakken we al het benodigde risicogestuurd onderhoud in een jaar in één keer op.
Daarnaast:			
6	Zetten we een team van medewerkers uit de participatiewet in om – net als in 2019 – 5 locaties schoon, toonbaar en veilig te maken.	☒	Dit jaar hebben we vooral rondom Hoofddorp en Gouda verschillende AWTG's opgeruimd en schoongemaakt en de AWZI's Waddinxveen, Katwijk, Noordwijk, Bodegraven en Gouda.
7	Bouwen we op Leiden-Noord een medicijnrestverwijderingsinstallatie.	☒	In 2020 startten we met de bouw en we ronden dit in 2021 af. We hebben enige vertraging opgelopen in de vergunningenprocedures, maar Rijnland is nog steeds het eerste waterschap met een fullscale installatie om medicijnresten te verwijderen. Als de installatie draait informeren we de VV over de monitoring van de resultaten.
8	Stellen we een integrale visie op voor onze doelen voor circulariteit en maken de balans op of extra inzet nodig is om in 2025 100% energieneutraal te zijn.	☒	Het BOB-traject energieneutraliteit hebben we op 13 mei 2020 afgerond. De ambitie is om voor 2025 energieneutraliteit te bereiken met besparing, zon, wind, biogas en aquathermie. Eind 2020 heeft de VV het maatregelenpakket vastgesteld. Eind 2020 hebben we een nulmeting en impactanalyse afgerond naar "Rijnland circulair". Dit vormt de input in het BOB proces dat in 2021 loopt. Vanwege corona en de daaropvolgende aanpassingen van de bestuursagenda, is deze opinie-VV verplaatst van juni 2020 naar begin 2021.

1.1.5.3 Overzicht Exploitatie en investeringen per tactisch doel

Exploitatie verdeling tactische doelen

Investerings verdeling tactische doelen

1.1.5.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020

Score

We zuiveren en transporteren afvalwater op doelmatige wijze

In 2018 voldeed de helft van de zuiveringen aan de normen uit het maatwerkbesluit, in 2019 voldeed tweederde. We streven ernaar dat in 2020 driekwart voldoet en in 2023 85%. Belangrijkste oorzaak van het niet voldoen is de staat van onze installaties en we zetten daarom flink in op het op orde krijgen én houden van die installaties. We maken hierbij onderscheid tussen studies en businesscases, grote renovaties, en groot en dagelijks onderhoud. We hebben hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld voor de komende jaren.

We nemen begin 2020 een besluit of we Haarlem Waarderpolder gaan nieuwbouwen of renoveren. Daarna volgt de uitwerking van deze keuze en de aanbesteding.

Resultaat 2020

Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020

Waterketen

1.1.5.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
<i>We ronden in 2020 een regiostudie af over de vraag of we de zuiveringen in het Groene Hart gaan samenvoegen tot één grote, nieuwe zuivering, of allemaal apart laten bestaan en gaan renoveren. Wellicht is een nadere uitwerking nodig van voorkeursvarianten en afhankelijk van de keuze voeren we op deze installaties de komende jaren vervangingen en onderhoudswerkzaamheden uit.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>We besteden in 2020 de renovatie van Zwanenburg aan, en verwachten het project, en de daarmee samenhangende sluiting van Haarlem Schalkwijk en Heemstede, in 2023 af te ronden.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>We ronden de laatste werkzaamheden op awzi Velsen in 2020 af en openen de vernieuwde installatie.</i> <u>Resultaat 2020</u> De laatste werkzaamheden op Velsen zijn in 2020 volgens planning en binnen budget afgerond. De Demon-installatie werkt nog niet naar behoren en we hebben Rijkswaterstaat om extra tijd gevraagd. Begin januari 2021 vindt hierover bestuurlijk overleg plaats.	
<i>We voeren diverse werkzaamheden uit op Leiden-Noord, waaronder de bouw van de medicijnverwijderingsinstallatie (zie verderop), en de renovatie van de slibgistingstoren en de elektrische installatie.</i> <u>Resultaat 2020</u> Er is vertraging opgetreden in de uitvoering van de werkzaamheden, doordat we het bouwteam hebben ontbonden. Prijstechnisch kwamen we er niet uit met de aannemer. Dit betekent dat we het project opnieuw moeten aanbesteden. De planning is nu om medio 2021 aan te vangen met de werkzaamheden aan de slibgistingstoren.	
<i>Op diverse installaties, waaronder Katwijk, Lisse, Nieuwveen, Nieuwe Wetering, Bodegraven en de beide Alphense zuiveringen, bereiden we diverse werkzaamheden voor die we (deels) in 2020 al gaan aanbesteden en (deels) nog nadere uitwerking vragen, zoals het vervangen van de elektrische installatie of de beluchting of het aanpakken van geurklachten.</i> <u>Resultaat 2020</u> De hier genoemde projecten lopen (nagenoeg) allemaal op schema. Voor diverse projecten heeft de VV al (voorbereidings)krediet vrijgegeven en loopt de voorbereiding.	
<i>We vervangen en plaatsen in 2020 ca. 300 extra meetinstrumenten op de zuiveringen om beter te kunnen sturen vanuit de centrale proceskamer (CPK).</i> <u>Resultaat 2020</u> De vervanging van circa 140 meetinstrumenten hebben we in 2020 afgerond ruim binnen budget. Van het restant vindt in 2021 de uitbreiding op bestaande kwaliteitsinstrumenten plaats. Met de uitbreiding van de meetinstrumenten kunnen we het proces nog beter en efficiënter aansturen.	
<i>We werken de helft van het correctieve onderhanden onderhoudswerk (achterstanden) weg door het inzetten van de extra middelen uit het coalitieakkoord. De norm wordt dan 300 openstaande taken voor de assets van de waterketen.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>We maken een start met de transitie van correctief naar risicogestuurd onderhoud: op alle zuiveringen pakken we in een korte periode al het risicogestuurde onderhoud voor dat jaar in één keer op.</i> <u>Resultaat 2020</u>	

Waterketen

1.1.5.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>We werken alle achterstanden in het databeheer weg en verbeteren het proces van aanleveren en verwerking van assetdata.</i>	
<u>Resultaat 2020</u> Eind 2020 is de achterstand grotendeels weggewerkt, maar ook in 2021 blijven we hier volgens planning aan werken. Daarnaast wordt het verwerkingsproces van assetdata in samenhang met BIM en SE geïmplementeerd.	✓
<i>Naast de staat van de installaties vraagt ook het beheer en onderhoud van de terreinen aandacht. In 2019 hebben we vijf terreinen weer veilig, schoon en toonbaar gemaakt, mede met behulp van een team medewerkers uit de participatiewet. In 2020 en de jaren erna pakken we telkens vijf terreinen op, en we zorgen ervoor dat alle opgepakte terreinen ook netjes blijven.</i>	✓
<u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>In 2020 voeren we restpunten en verbeterpunten van het project Proces Automatisering (PA) uit.</i>	✓
<u>Resultaat 2020</u> De rest- en verbeterpunten hebben we in 2020 opgepakt.	
<i>We stellen ook een visie op voor een vervolg op PA waardoor we meer installatieonderdelen centraal kunnen aansturen. We nemen hierin de ontwikkelingen uit de digitale transformatie mee</i>	✓
<u>Resultaat 2020</u> We hebben de visie voor procesautomatisering opgesteld.	
<i>In 2020 loopt een pilot waarin we onderzoeken hoe datagedreven conditiebepaling van de assets kan bijdragen aan slimmer onderhoud aan de assets.</i>	✓
<u>Resultaat 2020</u> We werken met andere waterschappen aan de ontwikkeling van de 'Asset health indicator'. Hiermee krijgen we op basis van data inzicht in de conditie van de assets. Dit loopt in 2021 door.	✓
Enkele jaren na afronding van de renovatie van Leiden Zuid-West constateren we dat de zuivering niet goed functioneert. In 2020 startten we daarom een onderzoek om te bepalen welke maatregelen nodig zijn om de zuivering optimaal te laten functioneren.	i
We verduurzamen de afvalwaterverwerking De waterketen verbruikt ca 75% van alle energie van Rijnland. Logisch dus om daar te zoeken naar energiebesparingsopties. In de waterketen hebben we ook kansen om energie op te wekken. En om grondstoffen terug te winnen en zo een stap te zetten richting circulariteit.	
<i>In 2020 bouwen we een medicijnverwijderingsinstallatie op Leiden-Noord. De locatiekeuze voor de tweede installatie hangt af van de uitkomsten van de business case van Haarlem Waarderpolder begin 2020.</i>	✓
<u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>In 2020 nemen we een besluit hoe we verdergaan met de energietransitie waarbij we voortborduren op discussie over energieneutraliteit in de VV van maart 2018. Dit besluit vormt daarmee Rijnlands aandeel van het "bod" dat de regio's aan het Rijk doen in de zogenoemde Regionale EnergieStrategie (RES).</i>	✓
<u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020 Verder verkennen we op welke wijzen we een actieve rol kunnen spelen in de energietransitie in de regio. Op 24 juni is in de VV het "bod" van Rijnland in de RES-sen vastgesteld met een	

Waterketen

1.1.5.4 Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020	Score
zienswijze op de concept-RES. De verwachting is dat de definitieve RES voor de zomer wordt vastgesteld. In de VV van 18 november heeft de VV de randvoorwaarden en kaders voor de warmte uit water (Aquathermie) vastgesteld. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de bijdrage in regio door o.a. Aquathermie.	
<i>Energiebesparende en/of –opwekkende maatregelen nemen we mee bij elke (grootschalige) renovatie. Maatregelen tegen hoge meerkosten nemen we expliciet in de besluitvorming mee. Bijvoorbeeld: in de besluitvorming rond Zwanenburg in het voorjaar van 2020 leggen we expliciet de optie om zonnepanelen te plaatsen voor.</i> <u>Resultaat 2020</u> Bij alle (grootschalige) renovaties worden energiebesparende en/of –opwekkende maatregelen meegenomen. Het besluit energietransitie is uitgewerkt in een maatregelenpakket met o.a. zonneweides en windmolens. Waar mogelijk wordt dit bij (grootschalige) renovatieprojecten meegenomen.	
<i>In 2020 bepalen we in een bestuurlijk proces onze (verdere) ambities en strategie richting de circulariteit.</i> <u>Resultaat 2020</u> Zie 1.1.5.2 Belangrijkste resultaten 2020	
<i>Via HVC werken we aan het terugwinnen van fosfaat uit zuiveringsslib door Ecophos in Duinkerke, en we onderzoeken alternatieven hiervoor omdat niet duidelijk is wanneer dit operationeel zal zijn.</i> <u>Resultaat 2020</u> Ecophos is failliet gegaan. Inmiddels hebben we een andere voorkeurspartij waar we, via HVC en samen met SNB, een vervolgtraject mee zijn gestart. Eind 2021 verwachten we de voorbereidingen voor de bestuurlijke besluitvorming.	

1.1.5.5 Wat heeft het programma Waterketen gekost in 2020?

Exploitatiekosten Programma Waterketen 2020

Programma Waterketen	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Verschil 2020	Verschil na wijziging in %
Afrendingsverschillen zijn mogelijk					
Netto exploitatiekosten	82,8	83,1	82,8	-/- 0,3	-/- 0,4%

De exploitatiekosten binnen het programma Waterketen zijn € 0,3 mln lager uitgekomen dan begroot. Dit is een afwijking van slechts 0,4% van begroting na wijziging. De belangrijkste afwijking betreft lagere preventieve onderhoudskosten (€ 0,6 mln). Doordat er veel aandacht was voor het project Haarlem Waarderpolder is er ingezet op voorbereidingen van nieuwe projecten zijn er lagere advieskosten voor assetmanagement (€ 0,5 mln). Meer opbrengsten door een meerjarige afrekening gemalen Wassenaar en Zoetermeer (€ 0,3 mln). Daartegenover staan hogere kosten voor slibverwerking (€ 0,2 mln). Verder is de personele inzet (€ 0,5 mln) en de energiekosten (€ 0,4 mln) hoger dan begroot.

Bruto-investeringsuitgaven Programma Waterketen 2020

Programma Waterketen	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Begroot 2020 (-/- concern- brede korting)	% van Begroot (-/- concern- brede korting)
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	15,9	43,6	37,6	42,2%

Veel projecten zitten in voorbereiding of gaan net naar de uitvoering. We werken hierbij van grof naar fijn wat betekent dat het uitvoeringskrediet kan afwijken in exact ontwerp, planning of raming van het voorbereidingskrediet. De investeringsuitgaven zijn € 21,7 mln lager dan begroot. Al in de voorjaarsburap hebben we dit gemeld. Bij de verklaring van de afwijkingen wordt de concern brede korting buiten beschouwing gelaten. Hierna wordt daarom € 27,7 mln lagere investeringsuitgaven verklaard.

Ten opzichte van de begroting zijn er de volgende afwijkingen:

Waterketen

- Het toekomstig werk is overgeprogrammeerd. Met name vertraging bij bestaande projecten en het te optimistisch ramen is hiervan de oorzaak. Hiervan is in de voorjaarsburap en zomerburap reeds melding van gemaakt.	€ -/- 9,3 mln
- Voor zuiveren Noord-Holland, m.n. Zwanenburg is € 10,4 mln minder uitgegeven dan begroot doordat de realisatie is vertraagd (zoals al eerder in de voorjaarsburap is gemeld). De zuivering hoeft minder uit te breiden door het afkoppelen van regenwater door de gemeente. De uitvoering van het project wordt nu voorzien voor de jaren 2021 en verder.	€ -/- 10,4 mln
- Voor het cluster Zuiveren Zuid-Holland zijn er vertragingen opgetreden door complexiteit rondom de vergunningen Pacas (medicijnrestenverwijdering). Daarnaast is de renovatie van de slibgistingtank op AWZI Leiden Noord vertraagd doordat we het bouwteam hebben moeten ontbinden en de voorbereiding deels over hebben moeten doen	€ -/- 6,9 mln
- Voor AWZI Velsen II is minder uitgegeven voor het gemaal Velserbroek door een voordelige aanbesteding en efficiënte werkwijze. Hierdoor was minder geld nodig dan geraamd. Daarnaast is de post onvoorzien vrijwel niet aangesproken	€ -/- 1,5 mln
- Overige kleinere afwijkingen	€ 0,4 mln
Totaal	€ -/- 27,7 mln

BOD

Score

1.1.6 Bestuur, Organisatie en Dienstverlening

Portefeuillehouders: Rogier van der Sande, Marco Kastelein en Ineke van Steensel
 Secretaris, algemeen directeur: Mariël Middendorp

Doel: Rijnlandbrede sturing en ondersteuning, gericht op het realiseren van de doelen uit WBP5 en coalitieakkoord, middels een effectieve en efficiënte organisatie.

1.1.6.1 Wat is ons doel en wat doen we daarvoor?

We zorgen voor een effectieve besturing, organisatie en dienstverlening.

Een deel van Rijnlands activiteiten zijn overkoepelend of ondersteunend aan de hele organisatie. Voor zover deze activiteiten niet vallen onder één van de primaire programma's zijn deze ondergebracht in bestuursprogramma BOD.

Kengetallen

In 2020 hadden we in dienst: 798 mensen, 752 FTE.

Beheerde devices:

Android smartphones 1.076

Iphones 187

iPads 722

Laptops: 740

Mobiele devices zijn voor Rijnland en HHSK samen, omdat ze vanuit de I&A-samenwerkingsorganisatie worden opgegeven.

10.544 maal telefonisch klantencontact per jaar (begroot 8.000), waarvan 3.772 incidentmeldingen (begroot 3.500)

Toelichting scores

Op schema, binnen de kaders.

Behoeft aandacht, resultaten blijven enigszins achter bij verwachtingen.

Resultaten blijven significant achter bij wat afgesproken is in de begroting

1.1.6.2 Belangrijkste resultaten 2020

	Doel / gereed in 2020	Score	Toelichting
1	We vergroten het waterbewustzijn		De zichtbaarheid van Rijnland is in 2020 vergroot door campagne werving van een nieuwe jeugdbestuurder, Rijnland 765 jaar en de gemeenschappelijke publiekscampagne Waterbazen.
2	We werken aan de digitale transformatie		Op 16 december heeft beeldvorming met de VV plaatsgehad. De reacties worden verwerkt in een visienota die in het voorjaar 2021 aan het bestuur wordt aangeboden. Ondanks de beperkingen door de Corona-maatregelen zijn er op veel gebieden vorderingen gemaakt in de voorbereiding op de digitale transformatie van Rijnland. In september is datascience in de organisatie geïntroduceerd waarmee we nog slimmer leren werken met de data die assets genereren. Eind 2020 is het innovatieplatform Winnovatie van alle waterschappen samen uitgerold.
3	We zorgen ervoor dat onze medewerkers klaar zijn voor de toekomst		Er zijn ruime opleidingsbudgetten beschikbaar. Naast de ontwikkelgesprekken is extra aandacht gevraagd voor strategische personeelsplanning.
4	We zijn een aantrekkelijke, sociale werkgever met een divers medewerkersbestand		We blijven aandacht vragen voor participatie en diversiteit, is een extra recruiter aangenomen en is de aandacht voor kansarme jongeren vergroot. Daarnaast is social return on investment toegevoegd bij aanbestedingen.
5	We werken met ICT en informatie die betrouwbaar, veilig en robuust is		Met de soepel werkende ICT-omgeving en de privacy zijn we op koers; de ontwikkeling van de informatieveiligheid gaat deels goed en risico-gebaseerd, maar vraagt op een aantal aspecten blijvend aandacht. De Corona-pandemie heeft

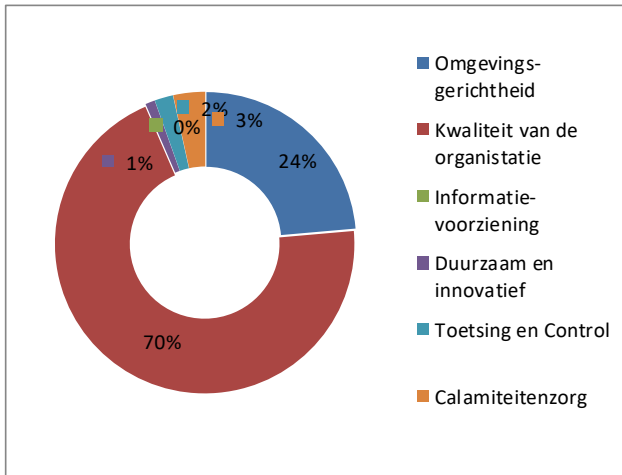

BOD

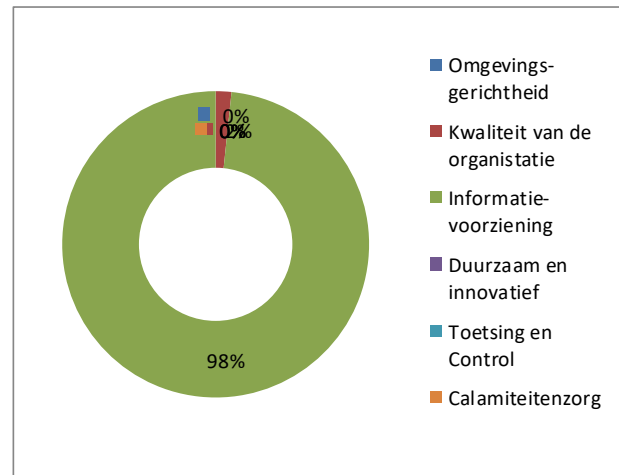
Doel / gereed in 2020	Score	Toelichting
		aanzienlijk invloed gehad op uitleveren hardware (laptops) en wijze van digitaal thuiswerken. Dat is de opmaat voor een uit te werken nieuw werkconcept in 2021.

1.1.6.3 Overzicht Exploitatie en investeringen per tactisch doel

Exploitatie verdeling tactische doelen

Investerings verdeling tactische doelen

1.1.6.4 (Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020

Score

We vergroten het waterbewustzijn (v.d. Sande)

Rijnland constateert dat onze omgeving nog niet voldoende doordrongen is van de noodzaak (en/of nog niet bereid is) om ons gebied klimaatbestendig in te richten en dat we hier tegen grenzen aanlopen. We sluiten weliswaar in 2020 opnieuw aan bij campagnes zoals de Week van het Water, the Battle of the Beach of Geen vet in het riool, maar extra impulsen zijn volgens het coalitieakkoord noodzakelijk. Het sleutelbegrip voor 2020 is dan ook het vergroten van onze zichtbaarheid.

We 'vertalen' landelijke, regionale en Unie-campagnes consequent naar Rijnlands gebied.

Resultaat 2020

In oktober is de landelijke publiekscampagne Waterbazen gestart waaraan alle waterschappen deelnemen. Deze is vertaald naar het gebied van Rijnland met specifieke acties via oa social media. De advertenties van de landelijke publiekscampagne zijn 4.175.691 keer gezien. Het totaal aantal unieke gebruikers dat we hebben bereikt via deze kanalen ligt op 1,7 miljoen personen van de 9 miljoen beschikbare gebruikers in Nederland. Iedere gebruiker heeft gemiddeld 2 tot 3 uitingen gezien.

Dit jaar vierde Rijnland de eerste charter, 765 jaar geleden. Fysieke evenementen konden vanwege COVID-19 niet plaatsvinden. Er zijn Rijnlandse vlaggen geplaatst bij onze belangrijkste assets op 28 locaties, gemalen en sluizen. Ook is er een speciale pagina op de website Rijnland 765 jaar. Vijf vaarroutes zijn samengesteld en er is een geusje (kleine vlag voor op boot) beschikbaar gekomen. Via de zaterdageditie van het Haarlems dagblad (bereik 106.400) hebben we onder meer hiervoor aandacht gevraagd.

We vergroten ons publieksbereik online door in te spelen op nieuwsberichten en goede content. Indicator: aantal volgers op social media (10.500) vergroten met gemiddeld 25%.

Resultaat 2020

Naast de uitingen van de landelijke campagne, zijn in oktober ook eigen berichten op de Rijnlandse kanalen Facebook, twitter en Instagram geplaatst. Met twitter berichten zijn meer dan 4.000 mensen zijn bereikt. Initiatieven worden enthousiast met ons gedeeld. Verhalen, berichten en post op Facebook en Instagram hebben een goed bereik en ook het delen van

BOD

1.1.6.4 (Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020)	Score
berichten heeft een positief effect. Het TikTok filmpje niet in het riool is vele keren afgespeeld op ons Rijnland account. Ook de polls deden het goed. De campagne van de jeugdbestuurder is op een eigentijdse wijze neergezet. Er zijn 500 posters en 10.000 flyers verspreid naar alle 52 scholen in de 28 gemeenten en 42 scoutingverenigingen in ons gebied. Er is gedurende een maand een betaalde advertentiecampagne op YouTube en Instagram gevoerd. Op Instagram waren er dagelijks 537 - 1.600 clicks per dag en op YouTube werd het filmpje 13.000 - 33.000 per week bekeken met retargeting op de doelgroep. Vanzelfsprekend zijn ook de Rijnlandkanalen Facebook, LinkedIn en twitter ingezet.	
<i>We werken aan de toegankelijkheid voor onze ingelanden en handelen vragen en klachten goed af. Indicator: 90% van onze jaarlijks ca 8.000 klantcontacten en incidentmeldingen handelen we binnen twee weken correct af.</i> <u>Resultaat 2020</u> Een uitzonderlijk droog en warm voorjaar genereerde een toename van vragen en meldingen. We hebben in 2020 totaal 10544 klantcontacten geregistreerd, hiervan waren 3772 incidentmeldingen. Overig betreft vragen over o.a. ons vastgoed, vergunningverlening, baggeren, kadeverbetering, de Legger en de schouw.	
<i>We maken werk van dialoogsessies, persgesprekken, debatten, vlogs en position papers.</i> <u>Resultaat 2020</u> Op verschillende plekken binnen Rijnland zijn activiteiten georganiseerd om in gesprek, dialoog te zijn met onze partners. Communicatie was hierin faciliterend. Door Corona is het aantal fysieke bijeenkomsten tot stilstand gekomen.	
We werken aan een digitale transformatie (v. Steensel)	
<i>In de periode 2020-2023 zetten we binnen elk bestuursprogramma digitale mogelijkheden in, zoals bijvoorbeeld bij de aansluiting op de Omgevingswet, de omzetting van correctief naar risicogestuurd onderhoud en bij procesverbeteringen in de waterketen.</i> <u>Resultaat 2020</u> Met de VV heeft een beeldvormende sessie plaatsgehad waarvan de reacties in een visienota verwerkt worden. Bijna alle teams zijn inmiddels op een of andere manier bezig met digitale ontwikkelingen. Er lopen meer dan 15 pilots verdeeld over de verschillende bestuursprogramma's. Het gezamenlijke platform Winnovatie bevordert het delen van digitale innovaties tussen alle waterschappen. Voorbereiding op het Digitaal Stelsel Omgevingswet loopt naar wens. We nemen deel aan het DEEP-programma van Het Waterschapshuis om data-scientists op te leiden. Daardoor leren we om nog slimmer met data om te gaan en onze processen te verbeteren. Een proef om data van gemeentelijke riolering te koppelen aan onze data van de zuiveringen is succesvol afgerond. Dit dataportaal wordt de komende jaren verder ontwikkeld.	
<i>We worden als organisatie en bestuur wendbaarder om in te spelen op veranderingen en in de meeste processen en bestuurlijke voorstellen staat 'digitaal voorop'.</i> <u>Resultaat 2020</u> Digitale innovaties testen we samen met Delfland en Schieland & de Krimpenerwaard (HHSK) uit. Vanuit I&A is een digitale experimenteerruimte beschikbaar gesteld om nieuwe ontwikkelingen uit te proberen. Samen met het DEEP-programma datascience wordt daarbij met wendbaar werken geoefend. In hoeverre 'digitaal voorop' in processen en voorstellen wordt geïmplementeerd wordt duidelijk bij de vaststelling van de bestuurlijke visie.	
<i>Tevens zorgen we dat medewerkers bewuster worden van wat de digitale transformatie van hen vraagt en individueel kan gaan betekenen, door middel van sessies met elk team. We</i>	

BOD

1.1.6.4 (Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020)	Score
<i>leren van elkaar en werken samen met andere waterschappen, veelal met een centrale rol van Het Waterschapshuis.</i> <u>Resultaat 2020</u> Er zijn per taakveld 'productgroepen' opgezet waarin de wensen van de digitale ontwikkelingen bij de teamleiders worden afgestemd en (meerjarig) gepland worden met I&A. Net als andere waterschappen zet ook Rijnland vanaf begin 2021 het Winnovatie-platform in voor het stimuleren en uitwisselen van innovaties. Eind 2020 is praktisch elk team bezig met minstens één digitale ontwikkeling. Zonder het bewust zo te benoemen werken we met deze acties aan het inzicht dat de aanpak van digitale transformatie onderdeel is van alle werkprocessen en van alle Rijnlanders. Vanwege Corona zijn teamsessies voor (individuele) bewustwording uitgesteld.	
We stellen in 2020 een integrale visie op, via de BOB-systematiek. <u>Resultaat 2020</u> Op 16 december heeft beeldvorming met de VV plaatsgehad. De reacties worden verwerkt in een visienota die in het voorjaar 2021 aan het bestuur wordt aangeboden.	
We zorgen ervoor dat we vacatures vervuld krijgen en we een aantrekkelijke, sociale werkgever zijn (v. Steensel) We hebben te maken met krapte op verschillende arbeidsmarkten, vergrijzing en ander opgaven die we met goed werkgeverschap willen oppakken. Een sleutelbegrip daarbij is 'binden en boeien'.	
<i>We stimuleren actief de loopbaan van iedere Rijnlander</i> <u>Resultaat 2020</u> Er is hernieuwde aandacht gevraagd tijdens de ontwikkelgesprekken die rond de zomer plaats hebben gevonden. Daarnaast is het profiel medewerker van de toekomst opgesteld en aandacht gegeven aan het leidinggeven op afstand met een training. Dit wordt nog verder uitgebouwd in 2021.	
<i>We geven een impuls aan de benodigde instroom.</i> <i>Wij intensiveren de recruitment als specialisme en halen via een hoogwaardig stage- en traineesprogramma structureel talent binnen. Ook vergroten we het aantal leerwerkplekken van vijf naar acht.</i> <u>Resultaat 2020</u> Recruiter is aangenomen en een tweede recruiter is aangenomen en start 1-1-2021 en zijn zeer actief. Er zijn meer dan 120 vacatures vervuld in 2020. Het gezamenlijke traineeship van diverse waterschappen is in februari herstart en loopt prima op schema.	
<i>We nemen als werkgever onze maatschappelijke verantwoordelijkheid.</i> <i>Wij voldoen aan de Participatiewet/Quotumwet door in 2020 ten minste 7,7 banen extra te hebben (22,7 in totaal). Daarnaast bieden we meerdere werkervaringsplekken aan mensen die verder van de arbeidsmarkt afstaan, zoals drie statushouders.</i> <u>Resultaat 2020</u> Hier blijft aandacht voor, en het thema heeft een extra impuls gekregen door onze nieuwe rol als partner van JINC. JINC richt zich op het vergroten van kansen op de arbeidsmarkt voor kansarme jongeren. In de tweede helft van 2020 zijn o.a. sollicitatietrainingen gegeven op scholen.	
<i>Conform het coalitieakkoord sturen we scherp op het personele budget.</i> <u>Resultaat 2020</u> Per kwartaal wordt gerapporteerd aan DT. Teamleiders hebben maandelijkse gesprekken met hun financieel adviseur, waarbij ook een prognosetool wordt gebruikt om te extrapoleren naar eindejaar.	
Onze ICT en informatie is betrouwbaar, veilig en robuust (v. Steensel)	
<i>We hebben een meer dan adequaat informatieveiligheidsniveau. Vertrouwelijke informatie moet te allen tijde goed beveiligd zijn, zodat hacks of lekken zo veel mogelijk vermeden worden. Eind 2020 voldoet Rijnlands informatieveiligheidsniveau aan de essentiële normen,</i>	

BOD

1.1.6.4 (Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2020)	Score
zoals gesteld in de Baseline Informatieveiligheid Overheden (BIO). In concreto gaat het om het gestelde volwassenheidsniveau 3. Ook beschikken we over een objectgerichte risicoanalyse vertaald naar parameters voor onze meest belangrijke systemen. <u>Resultaat 2020</u> Informatieveiligheid bij Rijnland is sterker onder de aandacht gekomen. We voeren allerhande maatregelen uit om aan de eisen van de baseline informatieveiligheid (BIO) te voldoen, zoals een grootscheepse risico-analyse op alle systemen, een bewustwordingscampagne en veel specifieke maatregelen. Inmiddels is ook een monitoringtool aangeschaft (Fully in Control). Daarnaast zijn diverse maatregelen genomen op het netwerk en de datacenters en is de firewall verbeterd en adhv een vulnerability scan zwakheden in het systeem opgespoord. Volwassenheidsniveau 3 is niet goed bekend. Eind 2021 zullen alle waterschappen worden ge-audit vanuit het Waterschapshuis en de verwachting is dat Rijnland gunstig afsteekt tegen vele andere waterschappen, maar dat laat onverlet dat blijvende aandacht nodig is en op een aantal aspecten (oa fysieke toegangsbeveiliging) zal moeten worden doorgepakt.	
<i>We gaan zorgvuldig om met ieders privacy</i> <i>In 2020 zit Rijnland op het volwassenheidsniveau 3 (van 5) van de afgesproken privacybaseline van de waterschappen. We hebben de bijbehorende acties uit een eerdere nulmeting gerealiseerd, zoals het uitvoeren van de benodigde PIA's (Privacy Impact Analyses) en het bewust maken en houden van medewerkers op het op de juiste manier omgaan met persoonsgegevens.</i> <u>Resultaat 2020</u> We hebben 2 van de 3 geplande PIA's uitgevoerd (HR en inProcess-vergunningproces) en de PIA voor tags/camerabewaking uitgesteld naar Q1 2021. Awarenesstraject DataQuiz loopt (gezamenlijk met dat voor Informatieveiligheid). Of niveau 3 is gehaald zal blijken uit de waterschapsaudit in 2021. De indruk is dat er scherp aan de wind gevaren zal moeten worden om door te groeien naar niveau 4.	
<i>We bieden een soepel werkende (gezamenlijke) ICT-omgeving</i> <i>We professionaliseren de service level agreements met ICT-leveranciers. Omdat steeds meer toepassingen als dienst worden ingekocht professionaliseren we de manier waarop we de relatie met betrokken leveranciers bewaken. Ook testen we de nieuwe gezamenlijke ICT infrastructuur op een zogenaamde "fail-over", opdat bij de uitval van één van de rekencentra het andere rekencentrum er voor zal zorgen dat beide waterschappen in bedrijf zullen blijven.</i> <u>Resultaat 2020</u> We hebben de gezamenlijke ICT infrastructuur en werkplekken gestandaardiseerd en een I&A-ontwikkelplan voor een robuuste IT-infrastructuur opgesteld, uit te voeren in 2021. We hebben Office 365 als Cloud/SAAS dienst geïnstalleerd. Veel andere applicaties zijn adhv een impactanalyse bij Office 365 ook aangepast. In 2021 zal nog een aantal extra's volgen. De nieuwe infrastructuur is volledig redundant uitgevoerd in de twee datacenters en biedt een zogenaamde "fail-over" functionaliteit, opdat bij de uitval van één van de rekencentra het andere rekencentrum ervoor zorgt dat beide waterschappen in bedrijf zullen blijven. Deze faciliteit is bij oplevering en daarna periodiek getest.	
<i>Verder werken we met andere waterschappen samen in het Waterschapshuis, zorgen voor een continu beschikbaar netwerk, dragen we bij aan de standaardisering van de waterschapsarchitectuur (Wilma) en maken we werk van Open Data-beleid.</i> <u>Resultaat 2020</u> De samenwerking in het Waterschapshuis verloopt goed. Verschillende medewerkers van Rijnland dragen actief bij aan de resultaten van HWH, onder andere in de Wilma waterschapsarchitectuur. Rijnland neemt deel aan de meeste programma's van HWH. Het Open Data beleid zou volgen op de visie op de bestuurlijke vaststelling van de visie op digitale transformatie, die schuift nu naar 2021.	

Overig

Gemeenschapshuis Spaarndam

Het gebruik van de eigendommen door de volkstuinders en visser is eind 2020 geëindigd.

BOD

De verkoop van de kavels en herinrichting van het terrein wordt vervolgd in 2021. Doel is een optimale opbrengst op de verkoop van de percelen.

Bij de aanpassing van de klimaatinstallatie van het hoofdkantoor zullen de nieuwste inzichten (vanuit de Coronasituatie) over ventilatievoud worden meegenomen.

We werken internationaal samen

Door internationale samenwerking geven we invulling aan enerzijds ideële en anderzijds HRM-doelstellingen zoals de ontwikkeling van competenties van medewerkers. Samen met de Unie van Waterschappen werken wij aan internationale projecten onder de naam Dutch Water Authorities (DWA) en in het kader van de Blue Deal (2018-2030)

Door de uitvoering van een viertal internationale projecten is in 2020 samen met de Unie van Waterschappen in het kader van de Blue Deal (2018-2030) invulling gegeven aan enerzijds ideële en anderzijds HRM-doelstellingen.

Subsidieontvangsten

De volgende lopende en aangevraagde subsidieprojecten zijn bestuurlijk relevant:

- Waterveiligheid: het HWBP-subsidieproject Versterking IJsseldijk is in uitvoering. HWBP-subsidie kustversterking Katwijk is in eindfase. Het HWBP heeft subsidie van € 5,1 mln. toegezegd voor de drainage in de parallel boulevard te Noordwijk. Vanuit het project met Gouda, Stevige Stad op Slappe Bodem wordt deelgenomen aan de regiodeal. De deal betreft een rijksbijdrage van € 1,3 mln.
- Voldoende Water: Ruim € 1,0 mln is toegezegd door de provincie NH en MRDH voor de Nieuwe Driemanspolder en € 0,36 mln bij de Landschapstafel. Voor projecten van Rijnland in de Lageveensepolder, Polder de Noordplas, Wijde Aa, Hillegomse Polder, Langeraarse Plassen en Piekberging Haarlemmermeer is Europese POP-subsidie toegezegd met een totaalbedrag van € 12,6 mln.
- Schoon en gezond water: In de Nieuwe Meer, Veerplas, Westbroekplas en Haarlemmermeerse Bosplas worden studies uitgevoerd en maatregelen getroffen met subsidie van de provincie NH (€ 0,175 mln).
- Waterketen: € 1,5 mln subsidie voor zonneweide AWZI Katwijk en € 3,6 mln. subsidie voor verwijdering medicijnresten AWZI Leiden Noord.
- BOD: € 0,28 mln rijkssubsidie toegekend voor de implementatie van de Omgevingswet, € 0,2 mln restauratiesubsidie voor Gemeenlandshuis en Waterschapshuis, € 0,36 mln subsidie aangevraagd voor Poldergemaal Leeghwater, Boezemgemaal Gouda en Boezemgemaal Katwijk. € 0,0325 mln voor leerwerkplaatsen en vitaliteit.

1.1.6.5 Wat heeft het programma BOD gekost in 2020?

Exploitatiekosten Programma BOD 2020

Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening	Jaarrekening	Begroting na wijziging	Begroting	Verschil	Verschil na wijziging
Afrondingsverschillen zijn mogelijk	2020	2020	2020	2020	in %
Netto exploitatiekosten	31,0	32,2	34,2	-/- 1,2	-/- 3,8%

De exploitatiekosten liggen binnen het programma Bestuur, organisatie en dienstverlening € 1,2 mln lager dan begroot. Hierna volgt een toelichting op de grootste afwijkingen. De opleidingskosten zijn € 0,5 mln lager doordat veel opleidingen door corona niet door gingen in 2020. Er is minder uitgegeven voor overig specialistisch en beleidsondersteunend onderzoek (€ 0,5mln). Daarnaast is er een voordeel van € 0,3 mln op de kosten van het wagenpark door een lagere leaseprijs. Verder zijn er kleinere afwijkingen van per saldo € 0,1 mln nadeel. Dit betreft invorderingsopbrengsten, WOZ kosten, juridische diensten en advies, onderhoud gebouwen, personele inzet en ICT kosten.

Bruto-investeringsuitgaven Programma BOD 2020

Programma BOD	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Begroot 2020 (-/- concernbrede korting)	% van Begroot (-/- concernbrede korting)
Bruto-investeringen (x € 1 mln)	1,0	2,0	1,5	66,1%

De investeringsuitgaven zijn € 0,5 mln lager dan begroot. Dit komt met name door capaciteitsproblemen en een scopediscussie voor het gemeenlandshuis.

1.2 Paragrafen

1.2.1 Ontwikkelingen 2020 ten opzichte van de programmabegroting 2020

Het jaarrekeningresultaat over 2020 bedraagt € 2,1 mln. In 2020 zijn er twee begrotingswijzigingen doorgevoerd. Dit betreft de resultaten van per saldo € 2,3 mln uit de Voorjaars- en zomerburaps. Bij de najaarsburap is geen begrotingswijziging voorgesteld.

Verder zijn er geen afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen, zoals deze voor de programmabegroting zijn gehanteerd.

De grootste afwijking t.o.v. de begroting na wijziging betreft met name lagere kosten voor Goederen en diensten van derden (€ 2,6 mln), hogere opbrengsten waterschapsbelastingen (€ 1,0 mln) en hogere kosten voor rente en afschrijvingen € 1,1 mln. Een [toelichting](#) op de afwijkingen wordt gegeven bij de exploitatie naar kosten- en opbrengstsoorten.

Corona (Covid-19)

COVID-19 trekt een wissel op het werk. Door de COVID-19 pandemie is 2020 een uitzonderlijk jaar. Door de lock-down werkten veel mensen thuis, en was fysiek contact niet mogelijk. Dit heeft op verschillende manieren effecten op het werk. Projecten in uitvoering lopen over het algemeen nog op koers, ondanks dat aannemers en toeleveranciers soms ook vertraging hebben en onderdelen moeilijker leverbaar zijn. De planvormings- en voorbereidingstrajecten ondervinden wel effect: sparren en afstemmen is lastiger; participatieprocessen moeizaam en tijdrovend, en medewerkers zijn minder belastbaar, zeker als ze schoolgaande kinderen hebben. Ook al is dit niet zichtbaar in het ziekteverzuim en niet zichtbaar Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

1.2.2 Paragraaf incidentele baten en lasten

No.	Omschrijving (bedragen x € 1. mln)	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020
		€	€	€
	<u>Saldo baten en lasten</u>	-/- 1,8	-/- 3,9	-/- 1,7
12.	Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	3,4	3,4	2,9
13.	Egalisatie van tarieven	5,2	5,2	3,0
14.	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 4,7	-/- 4,7	-/- 4,2
16.	Resultaat	2,1	0,0	0,0
	Waarvan incidentele baten en lasten:			
	Verkoopopbrengsten	4,6	4,2	4,2
	Opbrengst waterschapsbelastingen over oude jaren	0,1	0,3	0,0
	Incidentele baten en lasten	4,7	4,5	4,2
	Mutaties reserves	3,9	3,9	1,7
	Totaal incidentele baten en lasten	8,6	8,4	5,9
	Structureel resultaat	-/- 6,5	-/- 8,4	-/- 5,9

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat het voordelig resultaat van € 2,1 mln (begroot € 0,0) mln uit een voordelig incidenteel resultaat bestaat van € 8,6 mln (begroot € 5,9) en uit een nadelig structureel resultaat van € 6,5 mln (begroot € 5,9). Het structurele nadelige resultaat wordt deels gedekt uit de verkoopopbrengsten.

1.2.3 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Omschrijving	Saldo per 01-01-2020	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	onttrekkingen	Overheveling	Saldo per 31-12-2020
Overige bestemmingsreserves					
Reserve subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers	0,3	-	-	-	0,3
Reserve frictiekosten SPP	2,0	-	0,3	-	1,7
Reserve PFOS saneringen	2,2	-	0,2	-	2,1
Reserve baggerwerken	17,7	4,7	-	-	22,4
Reserve erfgoedpanden	4,4	-	-	-	4,4
Reserve schuldreductie	10,5	-	2,9	-	7,6
Reserve vitaliteit	0,2	-	-	-	0,2
Totaal overige bestemmingsreserves	37,2	4,7	3,4	-	38,6

Omschrijving	Saldo per 01-01-2020	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	onttrekkingen	Overheveling	Saldo per 31-12-2020
Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB	7,0	0,3	0,4	-	6,8
Totaal voor arbeidsgerelateerde verplichtingen	7,0	0,3	0,4	-	6,8
Voorziening sanering Kwakkelwei	0,2	-	-	-	0,2
Totaal voor overige onderhoudswerkzaamheden	0,2	-	-	-	0,2
Voorziening deelname baggerdepot Meergrond	0,2	-	-	-	0,2
Totaal overige voorzieningen	0,2	-	-	-	0,2
Totaal Voorzieningen	7,4	0,3	0,4	-	7,3

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

In de vastgestelde nota reserves en voorzieningen is het ontstaan, het doel en de omvang aangegeven. De onttrekkingen aan de reserves zijn gelijk aan de begroting na wijziging. De uitgaven ten laste van de voorzieningen betreffen de werkelijke uitgaven na aftrek van subsidies/bijdragen. Een nadere specificatie is in de toelichting op de balans opgenomen.

Rijnland heeft een deelneming in MeerGrond. Het kapitaal van MeerGrond is negatief. Rijnland participeert hierin voor 1/3 deel. De negatieve participatie ad € 0,2 mln is verantwoord onder de voorzieningen.

1.2.4 Personele paragraaf

Het HR beleid van Rijnland is geënt op de organisatiedoelstellingen en geeft invulling aan belangrijke thema's als participatie, mobiliteit en opleiding en ontwikkeling van medewerkers. Naast deze onderwerpen zijn er in 2020 echter ook andere accenten gelegd.

Terugblikken en vooruitkijken

Met de komst van het coronavirus en de bijbehorende maatregelen, zijn we als organisatie geconfronteerd met een nieuwe werkelijkheid. Ook, of misschien wel vooral, in onze manier van werken. Thuiswerken is in een mum van tijd de nieuwe norm geworden. We hebben geleerd onze contacten op afstand te onderhouden en hebben (noodgedwongen) een enorme stap gemaakt in online ontmoeten, vergaderen en leren.

De verwachting is dat onze manier van werken blijvend is veranderd. HR heeft daarop geanticipeerd met het opleveren van een visiedocument: de toekomst van werk. Dit document vormt de basis voor een aantal aanpassingen die in 2021 zullen worden doorgevoerd, onder andere aan de inrichting van het hoofdkantoor en de buitenlocaties.

Onderstaand een toelichting op de overige belangrijkste resultaten van 2020.

Strategische Personeelsplanning (SPP)

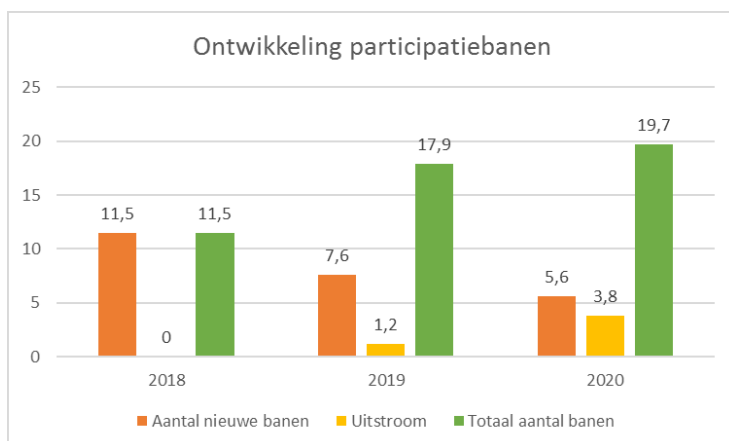
Het anticiperen op en aansluiten bij de ontwikkelingen in de omgeving is van groot belang voor Rijnland. Om dit te faciliteren, werken we met een Strategisch Personeelsplan (SPP). Het SPP brengt in kaart welke externe en interne ontwikkelingen invloed hebben op de kerntaken van de organisatie en vervolgens (mogelijk) op de formatie, functies, rollen en de benodigde (organisatie)competenties.

Gezien het groeiende belang van een goede en passende personele bezetting in een tijd van veel veranderingen, is met ingang van 2018 de SPP als jaarlijks proces opgenomen in het organisatiestatuuut en de planning & control-cyclus van Rijnland.

Er is het afgelopen jaar vooral uitgebreid aandacht besteed aan het kwalitatieve deel van SPP: wat vragen alle veranderingen van medewerkers op het gebied van kennis en competenties? Hierover is met de teamleiders gesproken, aan de hand van veranderthema's en de impact daarvan op hun team. Op basis van de uitkomsten van het SPP, heeft HR het *profiel van de Rijnlander van de toekomst* ontworpen. Dit profiel zal worden ingezet om de gewenste ontwikkeling van medewerkers vorm te geven.

Participatiewet

Rijnland is in 2016 gestart met de uitvoering van de Wet Banenafspraken, als een onderdeel van de Participatiewet. Het gaat hierbij om het realiseren van banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het ervoor zorgen dat deze medewerkers duurzaam geplaatst en begeleid worden. 1 baan telt 25,5 uur.

De groei van de organisatie en de stijging van het quotumpercentage bepalen hoeveel banen gerealiseerd moeten worden. Voor 2020 was het doel om 23 banen te realiseren. (Gebaseerd op een gemiddeld FTE 720 en een quotumpercentage van 2,35%). Aan het begin van het jaar stond de teller op 14,1.

In 2020 zijn er ondanks corona 5,6 banen gerealiseerd, voornamelijk binnen het team Beheer Zuiveren. 3 medewerkers hebben hun ervaring bij Rijnland kunnen gebruiken om een stap te zetten in hun

Personele paragraaf

loopbaan, waardoor het totaal aantal gerealiseerde banen aan het einde van het jaar op 19,7 komt. Van dit totaal heeft de helft inmiddels een vast dienstverband.

Vanwege de uitstroom van een aantal medewerkers is het aantal gerealiseerde banen lager uitgevallen dan gehoopt. Desondanks hebben we hard gewerkt om banen te realiseren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zullen we dat ook blijven doen. Dit vraagt structureel veel tijd en begeleiding van leidinggevend en directe collega's.

Loopbaanontwikkeling en mobiliteit

De doelen van het LoopbaanLab waren dezelfde als het jaar ervoor: het vergroten van het bewustzijn van medewerkers met betrekking tot het belang van loopbaanontwikkeling en het bevorderen van de interne doorstroom met een gerichte inzet van (loopbaan)instrumenten. Dit om concreet invulling te geven aan een flexibel en toekomstbestendig personeelsbestand.

In 2019 is het LoopbaanLab begonnen met het aanbieden van de Workshops Talent in Beeld. In 2020 is dit traject, met enige vertraging door corona, tot een einde komen in de huidige vorm. Een substantieel aantal medewerkers heeft hiermee meer zicht gekregen op de eigen talenten en hoe deze vruchtbaar te kunnen maken voor de organisatie.

In het 2e kwartaal van 2020 kreeg ook het LoopbaanLab te maken met het effect van de coronacrisis en de lockdown die daarop volgde. Aanvankelijk liepen de gesprekken en de nieuwe aanvragen iets terug. Na enige tijd stabiliseerde zich dat weer. Wel waren de gesprekken veelal anders van aard en vorm: het korte contact op afstand (telefonisch of online) eventueel aangevuld met mailcontact, kwam in de plaats van de langere 'live' gesprekken. De gesprekken werden functioneler en daarmee misschien efficiënter. Een andere kant daarvan was, dat vanuit zowel de medewerker als het LoopbaanLab af en toe een gemis werd ervaren in het contact.

In het laatste kwartaal van 2020 was uiteindelijk een afname van het aantal gesprekken zichtbaar. Deze trend was ook breder in de sector waarneembaar. Als gevolg van de coronacrisis leken mensen minder ruimte te hebben voor andere dingen dan 'overeind blijven'.

In 2020 hebben 79 Rijnlandse medewerkers de weg naar het LoopbaanLab weten te vinden. In totaal zijn met 17 van de medewerkers die zijn door- en uitgestroomd één of meerdere loopbaangesprekken gevoerd. Daarnaast zijn de adviseurs van het Loopbaanlab aangeschoven bij stafoverleggen om in het kader van SPP de teamontwikkelingen te bespreken.

Integriteit

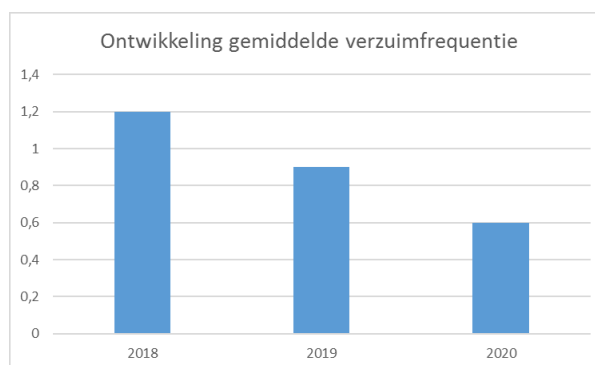
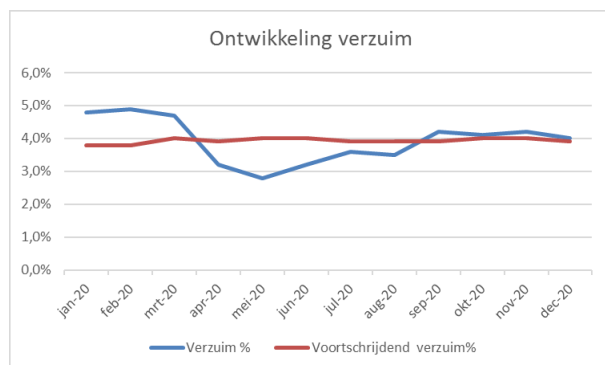
In navolging van de inwerkingtreding van de *WNRA* en de *Ambtenarenwet 2017* per 1 januari 2020 heeft een actualisering plaatsgevonden van de registratie van nevenfuncties van de medewerkers en de financiële belangen van medewerkers in specifiek aangewezen functies. De registratie wordt begin 2021 voltooid.

De werkgroep integriteit heeft aansluiting gezocht met de thema's privacy, informatiebeveiliging en digitale transformatie. Vooral bij ethische vraagstukken rondom digitalisering en het verwerken van data raken deze thema's elkaar. Een eerste gezamenlijke proef is gedaan met een instrument waarmee een ethische impactanalyse kan worden gemaakt binnen dataprojecten. Evaluatie van het instrument volgt, evenals verdere invulling van de samenwerking.

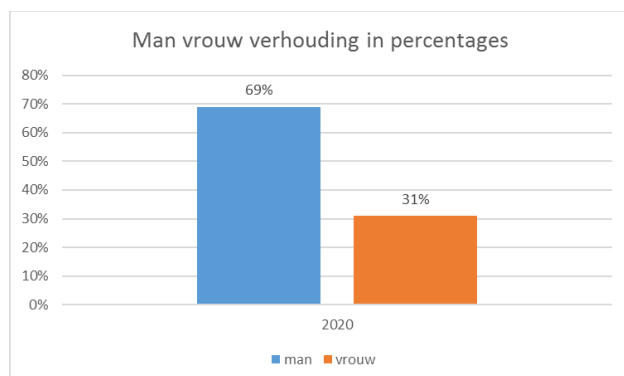
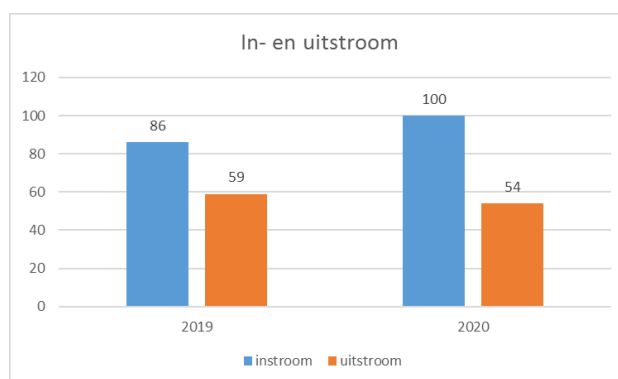
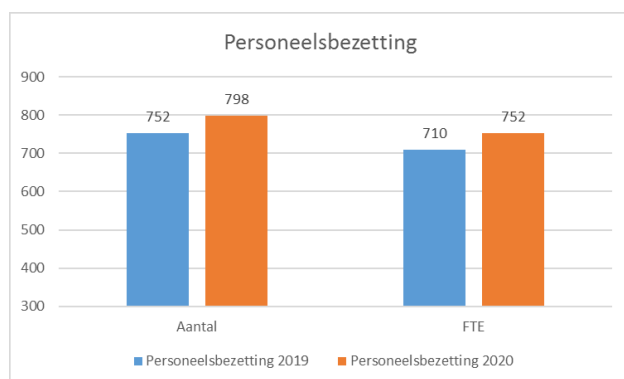
Na vertrek van een interne en externe vertrouwenspersoon zijn beide posities opnieuw ingevuld. In 2020 hebben 10 collega's de vertrouwenspersonen benaderd. In 3 gevallen waren integriteitsvragen onderwerp van gesprek. In 1 geval ging het over omgangsvormen. Er waren 4 kwesties over de arbeidsrelatie en 2 verzoeken om informatie. De integriteitsvragen hadden vooral betrekking op het morele gedrag van leidinggevend. Alle vragen leidden tot het bespreekbaar maken van het onderwerp, dan wel het bieden van ondersteuning daarbij. Geen van de besproken kwesties leidde tot een formele melding.

Ziekteverzuim

Het totale verzuimpercentage in 2020 was 3,9%. Dit is een stijging van 0,3% ten opzichte van 2019. Deze stijging wordt ingegeven door een hoger aandeel van langdurige uitval (langer dan 44 dagen). Daar staat een daling van het kort verzuim tegenover. Het verzuimpercentage openbaar bestuur en overheidsdiensten (bron CBS) bedroeg in 2019 5,5%. Landelijke cijfers over 2020 zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

Personele paragraaf

De meldingsfrequentie is het gemiddeld aantal ziekmeldingen per medewerker per jaar. De meldingsfrequentie in 2020 was 0,6. Er is sprake van een dalende trend sinds 2018. Een aannemelijke verklaring voor de verdere daling in 2020 is dat medewerkers door het thuiswerken meer mogelijkheden hebben om toch te werken ondanks klachten en zich daardoor niet ziekmelden.

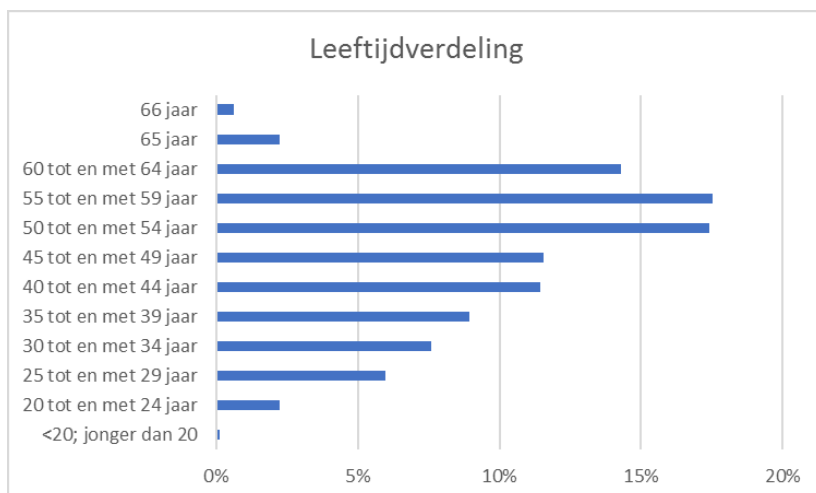
Formatie en personeelsbestand

De totale personeelsbezetting is in 2020 als gevolg van goedgekeurde uitbreidingen in het MJP toegenomen.

Positief is dat het, ondanks de beperkingen door corona, is gelukt om 100 nieuwe medewerkers aan te trekken. Dit mede door een professionalisering van het hele recruitmentproces waarbij de recruiter veel nauwer betrokken is bij de wervingen en wervingsteksten beter aansluiten bij de doelgroep. Wat opvalt, is dat er in 2020 aanzienlijk meer medewerkers in de leeftijdscategorie tot 30 jaar zijn aangenomen. Daarnaast zijn 26 medewerkers intern doorgestroomd naar een nieuwe functie.

Leeftijdsopbouw

Onderstaande grafiek laat de leeftijdsopbouw zien per 31-12-2020. Ondanks de stijging van de AOW leeftijd is als gevolg van de jongere instroom in 2020 de gemiddelde leeftijd weer gedaald. Het is noodzakelijk om een verjonging van ons personeelsbestand te bewerkstelligen om daarmee over een duurzaam inzetbare bezetting te beschikken en een toekomstbestendige organisatie te vormen. Dit krijgt ook aandacht binnen Strategische Personeelsplanning.

Personele paragraaf

Ontwikkeling gemiddelde leeftijd	2018	2019	2020
Gemiddelde leeftijd	48,2	48,1	47,9

Opleidingskosten

In 2020 is minder uitgegeven aan opleidingen ten opzichte van 2019. De belangrijkste verklaring is dat door corona een groot aantal opleidingen in eerste instantie zijn geannuleerd. In de loop van 2020 zijn een aantal opleidingen alsnog online doorgegaan. Niet ieder leeronderwerp leent zich echter voor deze digitale vorm.

Kosten	2019	2020
Opleidingskosten begroot	€ 1.760.086	€ 1.634.579
Opleidingskosten realisatie	€ 1.982.128	€ 1.411.442

1.2.5 Waterschapsbelastingen

Impact corona

De impact van corona op het heffen en innen van belastingen is in 2020 gering. Met een beperkt aantal ondernemers die uitstel van betaling had gekregen tot en met 31 augustus 2020, en toen nog niet betaald had, is een betalingsregeling getroffen. De kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen zijn zelfs lager dan begroot. En ook het openstaande debiteurensaldo per 31 december 2020 is zelfs lager dan een jaar eerder. Er is een lagere opbrengst van de Zuiveringsheffing bedrijven over 2020 omdat bepaalde bedrijfstakken door de lockdown gedeeltelijk stil hebben gelegen of minder hebben geproduceerd. In de gewijzigde begroting is hiermee rekening gehouden.

Belastingopbrengsten

De belastingcampagne 2020 is grotendeels volgens planning verlopen. Ook in 2020 werden door de Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) de nodige inspanningen verricht om de processen en belastingbestanden verder te verbeteren. Het versturen van herinneringen werd heringevoerd. Er werden 87.300 herinneringen verzonden. Daardoor verminderde het aantal aanmaningen met 40% en het aantal dwangbevelen met 38%.

Voor het achtste jaar op rij ontving de BSGR een goedkeurende ISAE 3402 verklaring (een gestructureerd risicomanagement model dat de validiteit en betrouwbaarheid van de belastingprocessen waarborgt).

Opbrengsten

De totale bruto belastingopbrengst bedraagt € 213,4 mln. (begroot na wijziging: € 212,8 mln.) Het verschil wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten bij de ingezetenenomslag (€ 0,1 mln), de omslag gebouwd (€ 0,6 mln), de zuiveringsheffing bedrijven (€ 0,3 mln) en de verontreinigingsheffing bedrijven (€ 0,1 mln) en een lagere opbrengst bij de omslag ongebouwd (€ 0,1 mln) en de zuiveringsheffing huishoudens (€ 0,4 mln).

Kwijtscheldingen/oninbaar

Het verloop van kwijtschelding/oninbaar is als volgt:

Aantallen/bedragen kwijtschelding/oninbaar	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Rekening 2019
Kwijtschelding			
Aantal woonruimten ingezetenenomslag	28.823	30.000	29.505
Aantal v.e. zuiveringsheffing	56.479	60.000	58.379
Kwijtgescholden bedrag x € 1,00	6.498.235	6.846.000	6.498.682
Oninbaar x € 1,00			
Ingezetenen	305.787	316.800	340.593
Gebouwd, Ongebouwd en Natuurterreinen	-40.831	0	108.503
Zuiveringsheffing en Verontreinigingsheffing	489.430	521.050	606.249
Totaal oninbaar	754.386	837.850	1.055.345

Kwijtschelding

Er zijn in totaal 34.539 (2019 – 35.169) verzoeken ingediend.

Deze verzoeken worden zoveel mogelijk via het Inlichtingenbureau getoetst en automatisch afgehandeld (52,5%). Het percentage toegewezen verzoeken ligt op 82,0% en is daarmee iets hoger dan vorig jaar (81,6%). Er zijn in 2020 iets minder kwijtscheldingsverzoeken ingediend maar daarvan zijn er iets meer toegewezen. Het bedrag dat gemoeid is met de kwijtschelding ligt in 2020 nagenoeg gelijk aan 2019 (€ 6,5 mln).

Net als vrijwel alle waterschappen voert Rijnland een ruim kwijtscheldingsbeleid (100% van de bijstandsnorm). Het zijn vooral gebruikers van woonruimten die kwijtschelding krijgen voor de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing. Per 2013 zijn de kwijtscheldingsmogelijkheden van waterschappen verder verruimd voor zelfstandigen zonder personeel (ZZP-ers) en door de kosten voor kinderopvang erbij te betrekken. Rijnland laat het beleid rondom kwijtschelding uitvoeren door de gemeenschappelijke regeling BSGR (Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland). Het beleid is geharmoniseerd met de gemeenten binnen deze samenwerking.

Oninbaar

Waterschapsbelastingen

Het percentage oninbaar is in 2020 0,35% van de bruto belastingopbrengst. Dit ligt onder de norm van maximaal 0,70 % zoals vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de BSGR en lager dan het in de begroting 2020 na wijziging opgenomen percentage van 0,39%. Door een bijstelling bij de voorzieningen dubieuze debiteuren Gebouwd, Ongebouwd en Natuurterreinen ontstaat er voordeel binnen oninbaar.

Prestatie-indicatoren perceptiekosten/oninbaar/kwijtschelding	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Rekening 2019
Perceptiekosten als percentage van de belastingopbrengst	2,88%	3,12%	2,98%
Bedrag oninbaar	754.386	837.850	1.055.345
Bedrag oninbaar als percentage van de belastingopbrengst	0,35%	0,39%	0,50%
Bedrag kwijtschelding	6.498.235	6.846.000	6.498.682
Bedrag kwijtschelding als percentage van de belastingopbrengst	3,04%	3,21%	3,09%
Percentage toegewezen kwijtscheldingsverzoeken	82,00%	80,00%	82,10%
Kwijtscheldingsnorm	100,00%	100,00%	100,00%

Netto opbrengsten per categorie

(x € 1 mln)	Jaarrekening	Begroting na wijziging	Vershil	%
1. Opbrengst ingezetenen	54,5	54,3	0,2 V	0,4 % V
2. Opbrengst gebouwd	50,9	50,4	0,5 V	1,0 % V
3. Opbrengst ongebouwd/overigen	4,3	4,3	0,0 V	0,1 % V
4. Opbrengst wegen	2,8	2,8	0,0 V	0,4 % V
5. Opbrengst natuur	0,1	0,1	0,0 N	4,5 % N
6. Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	18,2	18,0	0,2 V	1,4 % V
7. Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	74,8	74,7	0,1 V	0,1 % V
8. Opbrengst verontreinigingsheffing	0,5	0,5	0,0 N	2,9 % N
Totaal	206,2	205,2	1,0 V	0,5 % V

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Belastingtarieven 2020		
Ingezetenenomslag	€ 105,60	Per woonruimte
Omslag gebouwd	0,0227%	Van de WOZ-waarde
Omslag ongebouwd overig	€ 84,50	Per hectare
Omslag ongebouwd wegen	€ 422,50	Per hectare
Omslag ongebouwd natuur	€ 4,00	Per hectare
Zuiveringsheffing	€ 61,30	Per v.e.
Verontreinigingsheffing	€ 61,30	Per v.e.

Opbrengst ingezetenen

Het aantal heffingsplichtige woonruimten is iets meer dan begroot. Daarnaast waren er minder kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen dan begroot.

Opbrengst gebouwd

Begroot was een toename van de totale WOZ-waarde van 10% in verband met areaaluitbreidingen en waardeontwikkeling. In werkelijkheid zit de toename ruim boven de 11%.

Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven

In de 2^e begrotingswijziging 2020 (bij de Zomerburap) is rekening gehouden met een lagere opbrengst als gevolg van corona. Op basis van in voorgaande jaren gerealiseerde opbrengsten kon dit iets bijgesteld worden.

WaterschapsbelastingenOpbrengst zuiveringsheffing huishoudens

Er werd minder kwijtgescholden en oninbaar verklaard dan in de begroting was voorzien.

Lastendruk

In 2020 is in de begroting uitgegaan van een lastendrukstijging van 4,7%.

Debiteurenstand

Op 31 december 2020 is de debiteurenstand openstaande belastingvorderingen € 7,8 mln (2019 € 9,8 mln).

Belastingeenheden	Rekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
Ingezetenen, aantal heffingsplichtige woonruimten	548.890	548.224	549.000	544.790
Gebouwd, WOZ-waarden x € 1 mln	223.217	221.199	219.550	203.017
Ongebouwd, aantal heffingsplichtigen hectaren	50.459	50.388	50.900	51.314
Natuurterreinen, aantal heffingsplichtige hectaren	22.104	22.773	23.000	22.954
Wegen, aantal heffingsplichtige hectaren	6.656	6.658	6.350	6.412
Zuiveringsheffing, aantal heffingsplichtige vervuilingseenheden	1.585.013	1.579.414	1.598.000	1.593.457
Verontreinigingsheffing, aantal heffingsplichtige vervuilingseenheden	6.573	8.000	8.000	8.060

1.2.6 Risicoparaagraaf en weerstandsvermogen

De risicoparaagraaf uit de begroting 2020 bevatte drie algemene risico's waar Rijnland mee te maken kon krijgen. Hoewel ze zich alle drie hebben voorgedaan, zijn de gevolgen tamelijk beperkt gebleven. Rijnland hoefde niet de weerstandscapaciteit aan te spreken.

Begroot risico nr. 3

We moeten voorbereid zijn op onverwachte, nauwelijks te voorspellen externe risico's

2020 zal de Rijnlandse boeken ingaan als een roerig jaar vanwege de corona-pandemie en de lockdowns. Deze roerigheid werd binnen Rijnland – net als gelukkig op veel plekken in Nederland – nuchter aangepakt. Ook in de zwaarste en meest onzekere dagen ging de reguliere bedrijfsvoering onverstoord door – soms nog zonder mondkapjes, testresultaten en op basis van minimale leveringen. Terwijl in de eerste calamiteitenscenario's rekening werd gehouden met een grote personele uitval, daalde het ziekteverzuim. Het laat onverlet dat meerdere medewerkers en hun familie met het virus werden besmet, soms met ernstige gevolgen.

2020 begon met een wereldwijd lek in de software die op afstand (thuis)werken mogelijk maakt (Citrix). De gevolgen voor Rijnland bleven beperkt, net als de stormschade in het eerste kwartaal en de droogte, die overigens dit jaar niet tot een opschaling heeft geleid. Het jaar werd afgesloten met twee persleidingbreuken in de Haarlemmermeer, opschalingen waar Rijnland – als verzachtende omstandigheid – een grote ervaring in heeft.

2020 deed een groot beroep op ieders veerkracht en weerbaarheid. Redenen ook om werk te blijven maken van calamiteitenoefeningen. En een structureel betere persleiding.

Uitgaande van het ingezette vaccinprogramma zal de Rijnlandse continuïteit in 2021 in principe niet in het geding komen. Het Rijnlands management is alert op waar nodig tijdig bijsturen, mede op basis van de beschikbaarheid van de meest cruciale functies. Zonder mensen staat alles stil.

Vier belangrijke risicobegrippen

a. Strategische risico's

Vrijwillig geaccepteerde risico's die de Rijnlandse strategie (WBP5, coalitieakkoord e.d.) zowel positief als negatief kunnen beïnvloeden.

b. Te voorkomen risico's

Dit betreft interne risico's die in principe goed beheersbaar zijn en dus te vermijden zijn. Het bekendste voorbeeld zijn de continuïteitsrisico's in routinematige operationele processen, zoals de betrouwbaarheid en bedrijfszekerheid van de Rijnlandse assets.

c. Externe risico's

Risico's die zich grotendeels buiten de Rijnlandse invloedssfeer bevinden

Restrisico's

Risico's waarvoor in de begroting niet voldoende maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Begroot risico nr. 2

Intern moeten we qua beheer en onderhoud de basis beter op orde krijgen

Sinds 2018 is sprake van een bestuurlijke urgentie om te komen tot een betere mix tussen correctief en preventief onderhoud, gezien de oplopende kosten voor (nood)reparaties en herstel.

In deze jaarrekening is sprake van een overschrijding op onderhoud, wat in de grond een intern, grotendeels te voorkomen risico is. Deze overschrijding is in een eerdere burap als begrotingswijziging door de VV geaccordeerd. De betere onderhoudsmix vergt nog 'minstens een bestuursperiode', aldus het coalitieakkoord. Een update van het asset management volgt in de midterm review van dit akkoord. Verder heeft de coronapandemie de noodzaak voor een magazijn met cruciale onderdelen voor de installaties actueel gemaakt.

Een hardnekkige onderhoudsuitdaging is inmiddels de verwijdering van exotische waterplanten. Onder meer de droogte en zachte winters zorgen voor een moeilijk tembaar en groter wordend risico.

Begroot risico nr. 1:

We hebben het voorgenomen beleid nog niet voldoende in concrete uitvoerings-maatregelen en euro's vertaald

Hoewel het gros van de Rijnlandse doelen helder is geformuleerd, zijn de doorvertalingen naar concrete uitvoeringsmaatregelen en bijbehorende budgetten voor onder meer het WBP-6 minder eenduidig. De hiervoor gewenste en door communicatie-intensieve BOB-trajecten zijn door corona noodgedwongen uitgesteld. Er was en is een behoefte aan meer visievorming met bijbehorende 'doorvertaling' naar concrete uitvoeringsmaatregelen van circa negen onderwerpen. De strategische risico's die de VV per

Risicoparagraaf en weerstandvermogen

onderwerp wenst te accepteren (o.a. oeverbeschoeiingen, energieneutraliteit, biodiversiteitsverbetering, digitale transformatie) worden vanaf 2021 uitgekristalliseerd.

Weerstandvermogen

Gezien het positieve jaarrekeningresultaat was geen onttrekking aan de algemene reserves noodzakelijk. In [bijlage 2](#) staat de stand van zaken van de restrisico's. Een overzicht van de meldingen en incidenten gedurende 2020 is terug te vinden in [bijlage 3](#).

Een deel van de begrote restrisico's heeft zich weliswaar in 2020 voorgedaan, zoals de verwijderingskosten van exotische waterplanten, maar daar staat tegenover dat onder meer mede door corona onderzoeksbudgetten onderbenut werden en dat – ondanks corona – de belastingopbrengsten zelfs licht hoger uitkomen. Nadere toelichtingen staan in de bijlage over de restrisico's en in de betreffende programma's. Al met al was hierdoor geen onttrekking uit de algemene reserve noodzakelijk.

Toelichting: [algemene reserves](#)

1.2.7 Financiering

Voor de financiering van de materiële- en financiële vaste activa maakt Rijnland gebruik van interne middelen zoals reserves en voorzieningen en van in voorgaande jaren afgesloten langlopende geldleningen. Voor zover deze middelen niet toereikend zijn, worden de vaste activa gefinancierd met vlottende schuld en nieuwe langgeldleningen. Vlottende schuld bestaat uit aangetrokken kortgeld en het verschil tussen vlottende activa en de overige vlottende passiva.

Het wettelijke kader hierbij is de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) die voorschrijft tot welk bedrag kortlopende geldleningen mogen worden afgesloten. Voor Rijnland betekent deze kasgeldlimiet dat in 2020 de kortgeldschuld gemiddeld per kwartaal maximaal € 53,9 mln mag bedragen.

Overzicht kasgeldlimiet per kwartaal

x € 1 mln	Netto kort- lopende schuld 1e kwartaal 2020	Netto kort- lopende schuld 2e kwartaal 2020	Netto kort- lopende schuld 3e kwartaal 2020	Netto kort- lopende schuld 4e kwartaal 2020
primo maand 1	-36,3	-59,3	-38,8	-55,7
primo maand 2	-51,2	-73,0	-50,3	-66,3
primo maand 3	-62,0	-43,7	-33,0	-8,3
Gemiddeld	-49,8	-58,7	-40,7	-43,4
Kasgeldlimiet (KGL)	53,9	53,9	53,9	53,9
Ruimte onder KGL	4,1	0,0	13,2	10,5
Overschrijding KGL	0,0	-4,8	0,0	0,0
Begrotingstotaal	235	235	235	235
Percentage	23%	23%	23%	23%
Kasgeldlimiet	53,9	53,9	53,9	53,9

Ook moet aan de in deze wet beschreven renterisiconorm worden voldaan. Uitgangspunt voor het invoeren van deze renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van langgeldleningen met het oog op een beperking van renterisico's. Rijnland voldoet hier ruim aan. Het in 2020 op langgeld afgeloste bedrag ad. € 34,9 mln blijft ruim binnen de renterisiconorm van € 70,4 mln.

Er zijn bij Rijnland in 2020 geen ontwikkelingen die ten opzichte van voorgaande jaren een relevante invloed uitoefenen op het risicoprofiel, de financiële posities, de vermogenswaarden en de geldstromen. Derhalve kan het risicoprofiel van de Rijnlandse financiering als laag worden gekenschetst. In de leningenportefeuille vaste schuld bevindt zich geen enkele lening met de mogelijkheid van renteherziening tijdens de looptijd. Krediet-, koers- en valutarisico's worden niet gelopen. Het gemiddelde rentepercentage van de langgeldportefeuille is 1,63%.

Bij de start van 2020 bedroeg de Rijnlandse financieringsbehoefte € 41,3 mln. In de begroting was rekening gehouden met € 56,6 mln. De financieringsbehoefte is in de loop van 2020 toegenomen tot € 98,3 mln (begroting € 132,4 mln).

De specificatie van de mutatie in de financieringsbehoefte is als volgt:

Mutatie in de financieringsbehoefte 2020	Jaarrekening	Begroting
Beginstand financieringsbehoefte 2020	€ 41,3 mln	€ 56,6 mln
Aflossing langgeldleningen	€ 34,9 mln	€ 33,7 mln
Mutatie reserves en voorzieningen	€ 1,9 mln	€ 1,6 mln
Investerings excl. Baggerwerken (netto)	€ 67,8 mln	€ 86,9 mln
Totaal bestedingen	€ 145,9 mln	€ 178,8 mln
Afschrijvingen	€ 47,6 mln	€ 46,4 mln
Eindstand financieringsbehoefte 2020	€ 98,3 mln	€ 132,4 mln

Financiering

De dekking van de financieringsbehoefte ultimo 2020 van € 98,3 mln is als volgt:

Dekking financieringsbehoefte 2020	Jaarrekening	Begroting
Nieuwe vaste geldleningen	€ 70,0 mln	€ 77,4 mln
Kortgeldleningen	€ 0,6 mln	€ 53,9 mln
Netto vlottende schuld (excl. Kortgeld)	€ 27,7 mln	€ 1,1 mln
Totaal	€ 98,3 mln	€ 132,4 mln

Rijnlands uitgangspunt bij het aantrekken van vreemd vermogen is een zo voordelig mogelijke financiering van de vaste activa, met inachtneming van de financieringsvoorschriften. Conform het delegatie- en mandaatbesluit is het college van dijkgraaf en hoogheemraden gemachtigd tot het aangaan van geldleningen.

De rentepercentages over 2020 bedroegen:

- langlopende geldleningen	1,63%	(begroting: 1,80%)
- nieuw afgesloten langgeldleningen	-/- 0,05%	(begroting: 0,50%)
- kortlopende geldleningen	-/- 0,27%	(begroting: -/- 0,30%)
- Reserves en voorzieningen	0,00%	(begroting: 0,00%)
- netto vlottende schuld	0,00%	(begroting: 0,00%)

Renteomslag

Er wordt pas overgegaan tot het aantrekken van externe financieringsmiddelen als de liquiditeitspositie van het waterschap daar aanleiding toe geeft. Mede gelet op het bovenstaande worden de beschikbare financieringsmiddelen niet aangewend voor financiering per project maar voor de financiering van het gehele complex van vaste activa. Het omslagpercentage voor 2020 over de boekwaarde per 1 januari is 1,27 (begroot 1,28).

1.2.8 Stand van zaken Rijnlandse verbonden partijen 2020

Rijnland werkt samen met verbonden partijen om gezamenlijk de gestelde doelen te bereiken. Hieronder volgt een overzicht van de verbonden partijen van Rijnland, met de beoogde resultaten voor 2020. Meer informatie per verbonden partij, waaronder de voordelen, belangen en doelstellingen, vindt u op www.rijnland.net/verbonden-partijen

Beoogde resultaten 2020	Gerealiseerde resultaten 2020
<i>1. Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/HVC</i>	
Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie. Onverminderd inzet op fosfaatterugwinning met de bedoeling dit te bespoedigen. Zorgen voor een gematigde tarief-ontwikkeling en het onderbezettingsverlies van de slibverbrandingsinstallatie tot een minimum beperken. Toetreding Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier tot de GR.	Volledige bezetting slibverbrandingsinstallatie is geslaagd. Fosfaatterugwinning is nog niet gerealiseerd. Het proces blijkt complexer te zijn dan verwacht. Toetreding van drie nieuwe waterschappen gerealiseerd.
<i>2. Nederlandse Waterschapsbank</i>	
Het voldoen aan de verlichte Basel 3-normering (eigen vermogen) voor publieke banken per 1 januari 2020. Inzetten op een stabiele dividenduitkering vanaf 2020 en de jaren daarna.	NWB heeft de dividenduitkering over 2019 beschikbaar gesteld in 2020 maar deze nog niet uitgekeerd op aandringen van de ECB. Deze wordt op een later moment alsnog uitgekeerd.
<i>3. Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland</i>	
Behoud van de ISAE-verklaring en continue aandacht voor kostenreductie. Kwaliteit van de dienstverlening blijft minimaal op een gelijk niveau. Groeistrategie handhaven: groei van het aantal deelnemers is een instrument om tot vermindering van kwetsbaarheid, verlaging van kosten en verbetering van kwaliteit te komen.	De ISAE-verklaring (kwaliteitscertificering) is behouden. Verdergaande automatisering voor het invoeren en optimaliseren van de basisregistraties is een aandachtspunt. Met ingang van 2020 is de gemeente Leiderdorp als deelnemer toegetreden. Gemeente Velsen treedt per 1 januari 2021 als deelnemer toe tot de BSGR. De voorbereidingen voor die toetreding zijn in 2020 getroffen.
<i>4. Unie van Waterschappen</i>	
Uitvoering Bestuursprogramma en Bestuursakkoord Water. Kostenbeheersing zodat contributieverhoging op inflatieniveau blijft. Lobby op 'wateronderwerpen' in Den Haag en Brussel.	De uitvoering van het Bestuursprogramma en het bestuursakkoord Water is voortgezet. De voorstellen voor herziening van het waterschapsbelastingstelsel zijn aangeboden aan de minister van I&W.
<i>5. AQUON</i>	
Besluitvorming over centralisatie en huisvesting op basis van Programma van Eisen en Business Case.	De geplande productie is gerealiseerd ondanks de coronacrisis. Over de centrale huisvesting is positief besloten. Hiervoor wordt een locatie gezocht. De evaluatie van de governance met de deelnemers is afgerond.
<i>6. Het Waterschapshuis (HWH)</i>	
Realisatie Koersplan Wijzer naar 2020. Projectbeheersing en capaciteitsplanning verder verbeteren. Meer inhuur van de waterschappen realiseren om de projecten te bemensen zoals bedoeld was bij HWH 2.0.	De coronacrisis heeft tot weinig vertraging geleid. De transitie naar programmasturing is in gang gezet en verloopt voorspoedig. Het landelijk vergadercentrum wordt gerenoveerd en gemoderniseerd. De norm voor inleen vanuit de waterschappen wordt nog niet gehaald.

Verbonden partijen

Beoogde resultaten 2020	Gerealiseerde resultaten 2020
<i>7. VOF MeerGrond</i>	
Beheer van het terrein zonder incidenten en overlast voor de omgeving. Vaste kosten zoveel mogelijk verder beperken. Druk houden op de gemeente voor totstandkoming van de MER die nodig is voordat de benodigde omgevingsvergunning kan worden aangevraagd. Intussen inzetten op een tijdelijke alternatieve gebruiksmogelijkheid waarmee de vaste kosten gedekt kunnen worden.	Terrein op een veilige manier in stand gehouden tegen minimale kosten. De gemeente Haarlemmermeer heeft de MER voor Park21 nog steeds niet afgerond. MeerGrond kan daardoor nog niet verder met het aanvragen van vergunningen en het starten van de werkzaamheden voor het omvormen van het baggerdepot in een deel van Park21.

Toelichting: wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin Rijnland een bestuurlijk en een financieel belang heeft en is een instrument om beleid uit te voeren. Leidend bij het aangaan van een samenwerkingsverband zijn de drie K's, te weten: verbetering van kwaliteit, vermindering van kwetsbaarheid en verlaging van de kosten. Meer informatie is te vinden in de door VV vastgestelde kadernota verbonden partijen op www.rijnland.net/verbonden-partijen

1.2.9 Bedrijfsvoering

Artikel 4.21 van het Waterschapsbesluit vereist dat Rijnland inzicht biedt in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Deze zaken zijn toegelicht onder het programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening en in de personele paragraaf.

1.2.10 EMU-saldo

In het kader van de Economische en Monetaire Unie (EMU) is onder andere vastgelegd dat het overheidstekort van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Er is sprake van een tekort als overheden in een jaar meer uitgeven dan ontvangen. Rijnland is als medeoverheid (net als andere decentrale overheden) medeverantwoordelijk voor het Nederlandse EMU-saldo. In Unieverband is daarom afgesproken dat alle waterschappen in de begroting en de jaarrekening een bijlage opnemen waaruit hun bijdrage aan het EMU-saldo blijkt. Lastig hierbij is dat het EMU-saldo is gebaseerd op het door de centrale overheid gehanteerde boekhoudstelsel (het transactiestelsel), terwijl waterschappen net als de andere decentrale overheden het baten- en lastenstelsel gebruiken. De informatie van de waterschappen moet daarom worden 'vertaald' met behulp van het onderstaande overzicht.

EMU-saldo (x € 1 mln)	Jaarrekening 2020	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
1. <u>EMU-exploitatiesaldo</u>			
Jaarrekening resultaat	2,1	0,0	4,9
Bij: Rente toevoeging reserves	0,0	0,0	0,0
Bij: Toevoeging aan reserves	4,7	4,2	15,4
Af: Ontrekkingen aan reserves	-/- 8,6	-/- 5,8	-/- 13,6
	-/- 1,8	-/- 1,6	6,7
2. <u>Invloed investeringen</u>			
Bruto-investeringsuitgaven	-/- 70,8	-/- 92,7	-/- 62,8
Investeringssubsidies	2,9	5,8	6,3
Verkoop materiële en immateriële activa	0,0	0,0	0,3
Afschrijvingen	47,7	46,4	49,5
	-/- 20,1	-/- 40,5	-/- 6,7
3. <u>Invloed voorzieningen</u>			
Toevoeging aan voorziening	0,3	0,4	1,2
Ontrekkingen aan voorzieningen	0,0	0,0	0,0
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/- 0,4	-/- 0,4	-/- 0,4
	-/- 0,2	0,0	0,8
4. <u>Deelnemingen en aandelen</u>			
Boekwinst	0,0	0,0	0,0
Boekverlies	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0
Bijdrage Rijnland aan het EMU-exploitatiesaldo	-/- 22,1	-/- 42,1	0,8

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Uit het bovenstaande blijkt dat Rijnland op transactiebasis in 2020 meer uitgeeft dan ontvangt. Dit komt vooral door investeringsuitgaven.

Analyse verschillen EMU-saldo op realisatie- en begrotingsbasis

De Unie van Waterschappen, IPO en VNG hebben op 23 mei 2018 met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de periode 2019 tot en met 2022. De totale ruimte voor de decentrale overheden is in 2020 0,4% (2019 0,3%) van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Deze ruimte is ook onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen. De ruimte voor de waterschappen van 0,05% BBP leidt met de meeste recente raming van het BBP voor 2020 tot een maximaal EMU-tekort van € 416,4 mln in dat jaar. Dit bedrag is met de vastgestelde verdeelsleutel van de 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar' (2019 dus) verdeeld over de waterschappen. Dit leidt tot een referentiewaarde 2020 voor Rijnland van €30,1 mln. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft. Tot nu toe was de ruimte voor decentrale overheden voldoende. In het geval deze ruimte gaat knellen volgt overleg met de minister.

Het aandeel van Rijnland in het EMU-tekort is € 20,0 mln lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een lager EMU-exploitatiesaldo van € 0,2 mln, een lagere invloed investeringen van € 20,4 mln en een hogere invloed voorzieningen van € 0,2 mln.

1.2.11 Topinkomens

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet melding worden gemaakt van het totaal van uitkeringen indien deze meer bedragen dan de in deze wet gestelde Norm. In 2020 is dit niet voorgekomen. Verder dienen de volgende gegevens te worden gemeld van de Secretaris Algemeen Directeur (SAD):

Naam:	C.M. v.d. Wiel	M. Middendorp
Functiegegevens	SAD	SAD
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 – 30/04	15/4 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 50.021	€ 87.130
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 7.049	€ 14.484
Subtotaal	€ 57.070	€ 101.614

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 66.451	143.336
--	----------	---------

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	€ 57.070	€ 101.614

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2019

Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 – 31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband 2019 (in fte)	1	
Dienstbetrekking?	Ja	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 144.896	
Beloningen betaalbaar op termijn (werkgeversdeel pensioen)	€ 20.538	
Totaal Bezoldiging	€ 165.434	

Toepasselijk WNT-maximum	€ 194.000	
--------------------------	-----------	--

2. Jaarrekening 2020 Algemeen**2.1 Exploitatierekening naar programma's (bedragen x € 1 mln)**

No.	Omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
		€	€	€	€
	Netto kosten van de programma's				
1.	Waterveiligheid	27,3	28,3	26,2	30,3
2.	Voldoende water	56,2	54,9	53,6	49,3
3.	Schoon en gezond water	10,7	10,6	10,4	9,2
4.	Waterketen	82,8	83,1	82,8	78,7
5.	Bestuur, organisatie en dienstverlening	31,0	32,2	34,2	28,9
	Totaal netto kosten van de programma's	207,9	209,0	207,2	196,4
	Waterschapsbelastingen	206,2	205,2	205,7	203,0
	Resultaat voor bestemming	-/- 1,8	-/- 3,9	-/- 1,6	6,6
	Onttrekkingen aan reserves	3,4	3,4	2,9	5,9
	Egalisatie van tarieven	5,2	5,2	3,0	7,7
	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 4,7	-/- 4,7	-/- 4,2	-/- 15,3
	Nog te bestemmen resultaat	2,1	0,0	0,0	4,9

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Door de invoering van de wet modernisering waterschapsbestel zijn de activiteiten van Rijnland ondergebracht in vijf programma's. Het betreft:

1. Waterveiligheid
2. Voldoende water
3. Schoon en gezond water
4. Waterketen
5. Bestuur, organisatie en dienstverlening (BOD)

Analyse begrotingsoverschrijding per programma

Van de programma's Waterveiligheid, Waterketen en BOD zijn de netto lasten lager dan of gelijk aan de begroting na wijziging. Deze programma's hebben derhalve geen begrotingsoverschrijding.

De netto lasten van het programma Voldoende water zijn € 1,3 mln (2,4%) en van Schoon en gezond water € 0,1 mln (1,0%) hoger dan de begroting na wijziging. Dit valt ruim binnen de marge van 10% en betreft dus geen onrechtmatigheid. De middeleninzet past binnen het vastgestelde beleid en uit het positieve resultaat blijkt dat hiervoor de benodigde financiële ruimte elders binnen de begroting gevonden is. Een toelichting van de overschrijdingen van het programma Voldoende water wordt gegeven in [paragraaf 1.1.3.5.](#)

2.2 Exploitatierekening naar taken (inclusief toelichting)

(bedragen x € 1 mln)

Omschrijving	Jaarrekening	Begroting na wijziging	Begroting	Jaarrekening
Afrondingsverschillen zijn mogelijk	2020	2020	2020	2019
	€	€	€	€
<u>Zuiveringsbeheer</u>				
Netto-kosten	98,7	98,7	98,8	91,8
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-/- 2,4	-/- 2,4	-/- 1,7	-/- 1,0
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal netto-lasten	96,3	96,4	97,1	90,8
<u>Waterschapsbelastingen</u>				
Kwijtschelding en oninbaar	-/- 3,9	-/- 4,2	-/- 4,2	-/- 4,0
Belastingopbrengsten	97,0	96,9	98,0	96,2
Totaal waterschapsbelastingen	93,0	92,7	93,8	92,2
Resultaat Zuiveringsbeheer	-/- 3,3	-/- 3,6	-/- 3,3	1,4
Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	0,3	0,3	0,1	0,2
Egalisatie van tarieven	3,2	3,2	3,2	5,9
Toevoeging bestemmingsreserves	0,2	0,2	0,0	-/- 4,5
Nog te bestemmen resultaat	0,3	-/- 0,0	0,0	3,0
<u>Watersysteembeheer</u>				
Netto-kosten	114,0	115,1	111,9	106,6
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-/- 2,4	-/- 2,4	-/- 1,7	-/- 1,0
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal netto-lasten	111,6	112,7	110,2	105,6
<u>Waterschapsbelastingen</u>				
Kwijtschelding en oninbaar	-/- 3,3	-/- 3,5	-/- 3,5	-/- 3,6
Belastingopbrengsten	116,4	116,0	115,4	114,4
Totaal waterschapsbelastingen	113,0	112,5	111,9	110,8
Resultaat Watersysteembeheer	1,5	-/- 0,3	1,7	5,2
Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	3,0	3,0	2,7	5,7
Egalisatie van tarieven	1,9	1,9	-/- 0,2	1,8
Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 4,7	-/- 4,7	-/- 4,2	-/- 10,8
Nog te bestemmen resultaat	1,8	0,0	0,0	1,9
Totaal nog te bestemmen resultaat	2,1	0,0	0,0	4,9

Nog te bestemmen resultaat Zuiveringsbeheer

Voor het nog te bestemmen resultaat Zuiveringsbeheer van € 0,3 mln wordt voorgesteld om het positieve resultaat uit de belastingopbrengst zuiveringsheffing van € 0,3 mln toe te voegen aan de reserve schuldreductie. Daarnaast wordt voorgesteld om totaal € 0,1 mln te onttrekken aan de bestemmingsreserves waarmee de bestemmingsreserves op de gewenste hoogtes zijn. Er resteert dan een positief saldo van € 0,1 mln. Voorgesteld wordt om dit te storten in de egalisatiereserve zuiveringsheffing.

Nog te bestemmen resultaat Watersysteembeheer

Voor het nog te bestemmen resultaat Watersysteembeheer van € 1,8 mln wordt voorgesteld om het positieve resultaat van € 0,7 mln uit de belastingheffingen toe te voegen aan de reserve schuldreductie. Daarnaast wordt voorgesteld om € 0,9 mln te onttrekken aan de reserve baggerwerken zodat deze bestemmingsreserve op de gewenste hoogte is. Er resteert dan een positief saldo van € 2,0 mln. Voorgesteld wordt om dit te storten in de verschillende egalisatiereserves per categorie.

Exploitatierekening naar taken

Hierna worden de resultaten ten opzichte van de begroting na wijziging toegelicht.

Toelichting Exploitatierekening naar taken**Zuiveringsbeheer**Netto-lasten

De netto-lasten zijn € 0,1 mln lager en daarmee per saldo vrijwel gelijk aan de begroting.

Waterschapsbelastingen

De hogere waterschapsbelastingen van € 0,3 mln betreft een voordeel van € 0,2 mln hogere belastingopbrengsten zuiveringsheffingbedrijven en € 0,1 mln hogere belastingopbrengsten zuiveringsheffing huishoudens.

WatersysteembeheerNetto-lasten

De netto-lasten zijn € 1,1 mln lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt een lagere uitgaven voor Goederen en diensten van derden.

Waterschapsbelastingen

De waterschapsbelastingen zijn € 0,5 mln hoger. Dit betreft met name een voordeel op de categorie gebouwd. Begroot was een toename van de totale WOZ-waarde van 10% in verband met areaaluitbreidingen en waardeontwikkeling. In werkelijkheid zit de toename ruim boven de 11%.

2.3 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten (inclusief toelichting)

Bedragen x € 1 mln

No.	Omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting na wijziging 2020	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
		€	€	€	€
	<u>LASTEN</u>				
1.	Rente en afschrijvingen	55,9	54,8	54,9	58,2
2.	Personeelslasten	70,8	70,1	70,5	64,5
3.	Goederen en diensten van derden	95,2	97,7	95,5	91,2
4.	Bijdragen aan derden	14,3	14,2	13,3	14,9
5.	Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	0,3	0,4	0,4	1,0
	<u>Totaal lasten</u>	236,4	237,1	234,5	229,8
	<u>BATEN</u>				
6.	Financiële baten	4,8	4,8	3,5	1,8
7.	Personeelsbaten	0,7	0,8	0,8	0,9
8.	Goederen en diensten aan derden	15,1	14,8	14,8	19,1
9.	Bijdragen van derden	1,0	1,0	1,0	5,1
10.	Waterschapsbelastingen	206,2	205,2	205,7	203,0
11.	Interne verrekeningen	6,9	6,6	7,1	6,5
	<u>Totaal baten</u>	234,6	233,3	232,9	236,4
	<u>Saldo baten en lasten</u>	-/- 1,8	-/- 3,9	-/- 1,6	6,6
12.	Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	3,4	3,4	2,9	5,9
13.	Egalisatie van tarieven	5,2	5,2	3,0	7,7
14.	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 4,7	-/- 4,7	-/- 4,2	-/- 15,3
15.	Resultaat	2,1	0,0	0,0	4,9

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Hierna worden de resultaten ten opzichte van de begroting na wijziging toegelicht.

Toelichting Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

No.	Omschrijving	Jaarrekening	Begroting na wijziging	verschil
-----	--------------	--------------	------------------------	----------

(af rondingsverschillen zijn mogelijk)

1.	Rente en afschrijvingen	55,9	54,8	1,1 N
-----------	--------------------------------	-------------	-------------	--------------

Het nadelige resultaat van € 1,1 mln betreft voor € 1,2 mln hogere afschrijvingskosten en € 0,1 mln lagere rentelasten.

De hogere afschrijvingskosten van € 1,2 mln zijn voor € 0,7 mln veroorzaakt doordat met ingang van 2020, conform de nieuwe nota vaste activabeleid, activa onder de grenswaarde van € 150.000 niet meer geactiveerd wordt. Deze grenswaarde was € 100.000. In 2020 waren er voor € 0,7 mln investeringen geactiveerd die onder het grensbedrag zitten. Deze zijn direct geheel afgeschreven. Daarnaast is Waterplan Schalkwijk in 2020 geactiveerd. Stedelijke waterplannen zijn niet meer opgenomen in de nota vaste activa. De afschrijving hiervan vindt daarom plaats op basis van de oude nota vaste activa en is € 0,3 mln hoger dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Het resterende verschil betreft de afschrijving op Fietsbrug Halfweg van € 0,2 mln. De fietsbrug Halfweg is overgedragen. De gemaakte kosten komen voor rekening van Rijnland. Het positieve voordeel op de rente lasten van € 0,1 mln is ontstaan doordat er eind 2020 een langgeldlening is aangetrokken van € 70 mln met een negatieve rente van 0,052 procent. In de gewijzigde begroting was geen rekening gehouden met negatieve rente.

2.	Personeelslasten	70,8	70,1	0,7 N
-----------	-------------------------	-------------	-------------	--------------

Er is in 2020 gestuurd om per saldo de personeelskosten gelijk te houden aan de begrote personeelskosten. Er zijn wel een aantal verschuivingen. Met name is de lagere inzet van vast personeel door vacatures ingevuld met personeel van derden. De realisatie van de personeelslasten waren vrijwel gelijk aan de begroting. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt echter een reservering geboekt van de resterende IKB- en vakantiedagen. Het aantal resterende IKB- en vakantieuren is in 2020 door corona opgelopen. Hierdoor is een extra reservering nodig van € 0,7 mln. Met ingang van 2021 zal bij het bewaken van de personeelsbudgetten het saldo van de IKB- en vakantieuren worden meegenomen.

3.	Goederen en diensten van derden	95,2	97,7	2,6 V
-----------	--	-------------	-------------	--------------

De grootste verschillen van de € 2,6 mln onderschrijding kunnen als volgt worden toegelicht. Er is een onderschrijding van circa € 1 mln ontstaan op onderhoud. Oorzaak is het doorschuiven van werkzaamheden uit het vierde kwartaal naar 2021. Dit is een bewuste keuze geweest omdat eerder in het jaar er signalen waren dat de beschikbare budgetten niet toereikend zouden zijn. De verwachte hogere kosten voor onvoorzien onderhoud en voor exoten bestrijding zijn beperkt gebleven waardoor een onderbesteding is ontstaan. Er is sprake van lagere advieskosten voor assetmanagement (€0,5 mln) en specialistisch advies en beleidsondersteunend onderzoek (€ 0,7 mln) en juridisch advies en overig (€ 0,3 mln). Verder vallen de kosten van het wagenpark (€ 0,3 mln) lager uit en zijn de bijdragen aan openbare lichamen (€ 0,3 mln) en overigen (€0,3 mln) lager dan begroot. Tot slot is er nog sprake van lagere energiekosten (€ 0,2 mln) en lagere kosten aanschaf voeding (€ 0,2 mln) i.v.m. sluiting bedrijfsrestaurant.

Hiertegenover staan hogere baggerkosten (€ 0,9 mln) door een inhaalslag op achterstallig werk en hogere ICT kosten (0,4 mln)

4.	Bijdragen aan derden	14,3	14,2	0,1 N
-----------	-----------------------------	-------------	-------------	--------------

De bijdragen aan derden zijn vrijwel gelijk aan de begroting.

5.	Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	0,3	0,4	0,1 V
-----------	--	------------	------------	--------------

Door een afwijkende rekenrente is de storting in de voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen € 0,1 mln lager dan begroot.

6.	Financiële baten	4,8	4,8	-
-----------	-------------------------	------------	------------	----------

Het hier verantwoorde bedrag betreft met name het ontvangen dividend van de Nederlandse Waterschapsbank. Dit is gelijk aan de begroting na wijzigingen.

Toelichting Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

No.	Omschrijving	Jaarrekening	Begroting na wijziging	verschil
-----	--------------	--------------	---------------------------	----------

(af rondingsverschillen zijn mogelijk)

7.	Personeelsbaten	0,7	0,8	0,1 N
-----------	------------------------	------------	------------	--------------

Er is in 2020 iets minder uitlening dan begroot.

8.	Goederen en diensten aan derden	15,1	14,8	0,2 V
-----------	--	-------------	-------------	--------------

Het voordeel van € 0,2 mln betreft met name een verzameling van meerdere verkopen grond en eigendommen.

9.	Bijdragen van derden	1,0	1,0	0,1 N
-----------	-----------------------------	------------	------------	--------------

Het resultaat op bijdragen van derden is per saldo vrijwel nihil.

10.	Waterschapsbelastingen	206,2	205,2	1,0 V
------------	-------------------------------	--------------	--------------	--------------

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de [paragraaf Waterschapsbelastingen](#).

11.	Interne verrekeningen	6,9	6,6	0,3 V
------------	------------------------------	------------	------------	--------------

De hogere inhuurkosten in het 4e kwartaal zorgen ervoor dat de geactiveerde lasten € 0,3 mln hoger uitvallen dan verwacht.

12.	Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	3,4	3,4	-
13.	Egalisatie van tarieven	5,2	5,2	-
14.	Toevoeging bestemmingsreserves	-/- 4,7	-/- 4,7	-

Alle mutaties in de reserves zijn verwerkt overeenkomstig de begroting na wijzigingen.

2.4 Balans per 31 december 2020 (inclusief toelichting)

ACTIVA	31.12.2020	31.12.2019
Vaste activa		
1. Immateriële vaste activa	4,3	5,8
2. Materiële vaste activa	663,5	641,8
3. Financiële vaste activa	<u>1,1</u>	<u>1,1</u>
Totaal vaste activa	668,9	648,7
Vlottende activa		
4. <u>Kortlopende vorderingen</u>		
4.1 Belastingdebiteuren	9,7	11,7
4.2 Overige kortlopende vorderingen	<u>2,2</u>	<u>7,1</u>
<u>Totaal kortlopende vorderingen</u>	11,8	18,8
5. <u>Overlopende activa</u>	17,3	7,8
6. <u>Liquide middelen</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
Totaal vlottende activa	29,1	26,6
Totaal activa	698,0	675,3

PASSIVA	31.12.2020	31.12.2019
Vaste passiva		
7. <u>Eigen vermogen</u>		
7.1 Algemene reserves	10,5	10,5
7.2 Bestemmingsreserve tariefegalisatie	22,3	28,6
7.3 Overige bestemmingsreserves	38,6	31,3
7.4 Nog te bestemmen resultaat	<u>2,1</u>	<u>4,9</u>
<u>Totaal eigen vermogen</u>	73,5	75,3
8. <u>Voorzieningen</u>	7,3	7,4
9. <u>Vaste schulden</u>	<u>559,8</u>	<u>524,7</u>
Totaal vaste passiva	640,6	607,4
Vlottende passiva		
10. <u>Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar</u>		
10.1 Overige kasgeldleningen	0,6	0,6
10.2 Negatieve bank- en giroaldi	27,8	35,7
10.3 Schulden aan leveranciers	8,3	7,7
10.4 Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies	4,7	3,9
10.5 Overige kortlopende schulden	<u>3,0</u>	<u>2,3</u>
<u>Totaal netto-vlottende schulden</u>	44,3	50,2
11. <u>Overlopende passiva</u>	<u>13,1</u>	<u>17,7</u>
Totaal vlottende passiva	57,4	67,9
Totaal passiva	698,0	675,3

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting op de balans per 31 december 2020 (bedragen x € 1 mln)**Vaste activa****€ 668,9**1. Immateriële vaste activa

De boekwaarde van de immateriële vaste activa daalde in 2020 van € 5,8 mln naar € 4,3 mln. Het verloop van de immateriële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Boek- waarde 1-1-2020	Overheveling onderhanden werk	In- vesteringen	Bijdragen van derden	Af- schrijving 2020	Boek- waarde 31-12-2020
IMMATERIELE VASTE ACTIVA						
<u>In exploitatie</u>						
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	2,9	0,3	0,0	0,0	0,8	2,4
Bijdragen aan activa in eigendom van overigen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige immateriële activa	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,3
Totaal immateriële vaste activa in exploitatie	3,6	0,3	0,0	0,0	1,0	2,9
<u>Onderhanden werk</u>						
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	1,3	-0,3	0,3	0,1	0,0	1,2
Bijdragen aan activa in eigendom van overigen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige immateriële activa	0,9	-1,3	0,7	0,0	0,0	0,2
Totaal immateriële vaste activa onderhanden werken	2,2	-1,7	1,0	0,1	0,0	1,4
TOTAAL IMMATERIELE VASTE ACTIVA	5,8	-1,3	1,0	0,1	1,0	4,3

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

De boekwaarde "Uitgaven onderzoek en ontwikkeling" betreft het project Actualiseren legger regionale kering.

2. Materiële vaste activa

De boekwaarde van de materiële vaste activa steeg in 2020 van € 641,8 mln naar € 663,5 mln. Het verloop van de materiële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Boek- waarde 1-1-2020	Overheveling onderhanden werk	In- vesteringen	Bijdragen van derden	Af- schrijving 2019	Boek- waarde 31-12-2020
MATERIELE VASTE ACTIVA						
<u>In exploitatie</u>						
Gronden en terreinen	4,8	0,0	0,0	0,0	0,1	4,7
Machines en apparaten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bedrijfsgebouwen	12,8	0,0	0,0	0,0	2,1	10,7
Woonruimten	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Grond, weg en waterbouwkundige werken	253,0	105,7	0,0	0,0	19,3	339,4
Zuiveringstechnische werken	234,2	15,5	0,0	0,0	22,8	226,9
Overige materiële vaste activa	4,8	2,0	0,0	0,0	2,3	4,5
Totaal materiële vaste activa in exploitatie	510,2	123,2	0,0	0,0	46,6	586,7
<u>Onderhanden werk</u>						
Gronden en terreinen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Machines en apparaten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bedrijfsgebouwen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Woonruimten	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Grond, weg en waterbouwkundige werken	107,8	-104,4	48,9	2,2	0,0	50,1
Zuiveringstechnische werken	20,7	-15,5	15,9	0,0	0,0	21,1
Overige materiële vaste activa	3,1	-2,0	5,0	0,7	0,0	5,4
Totaal materiële vaste activa onderhanden werken	131,6	-121,8	69,8	2,9	0,0	76,7
TOTAAL MATERIELE VASTE ACTIVA	641,8	1,3	69,8	2,9	46,6	663,5

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Toelichting op de balans per 31 december 2020 (bedragen x € 1 mln)Investerings in 2020

De in voorgaande overzichten genoemde investeringen over 2020 bedragen voor immateriële en materiële activa totaal € 70,8 mln. Het volgende overzicht geeft de investeringen weer per programma.

(x € 1 mln)	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Begroot 2020 (-/- concern- brede korting)
Bruto-investeringen			
Waterveiligheid	21,0	21,8	19,5
Voldoende water, excl. bagger	28,2	28,6	25,6
Schoon en gezond water	4,7	7,4	6,6
Waterketen	15,9	43,6	37,6
Bestuur, organisatie en dienstverlening	1,0	2,0	1,5
Totaal bruto investeringswerken	70,8	103,3	90,9
Bijdragen van derden	-2,9	-5,8	-5,8
Netto investeringen (exclusief baggerwerken)	67,9	97,5	85,1

Bovenstaand overzicht is exclusief uitgaven voor baggerwerken van € 7,4 mln. Inclusief baggerwerken komen de bruto uitgaven uit op € 78,2 mln. Baggerwerken worden in de programmajaarrekening verantwoord onder de exploitatie-uitgaven.

De werkelijke bruto-investeringen in 2020 ad € 70,8 mln zijn € 20,1 mln lager dan het bedrag van € 90,9 mln waarmee in de begroting (na de concernbrede korting) rekening is gehouden. Bij de najaarsburap is een prognose voor investeringen gerapporteerd van € 66,4 mln. Ten opzichte van de najaarsburap zijn de werkelijke bruto-investeringen € 4,4 mln hoger.

De bijdragen van derden ad € 2,9 mln zijn € 2,9 mln lager dan begroot.

Doordat het project Noordplas (Watergebiedsplannen) nog niet is uitgevoerd is de daarvoor geraamde EU-bijdrage nog niet ontvangen.

€ -/- 1,9 mln

Door vertraging binnen het cluster VIJG is er minder HWBP-subsidie ontvangen.

€ -/- 0,7 mln

Doordat de Kolksluis (binnen het cluster Kunstwerken Spaarndam) met spoed opgepakt moest worden wegens gevaar op instorten kademuuren, en er daarbij ook een noodmaatregel moest worden uitgevoerd, zijn de overige objecten vertraagd. Doordat deze nog niet zijn gestart is er ook nog geen HWBP bijdrage ontvangen voor kunstwerken Spaarndam.

€ -/- 0,6 mln

Voor blauwalgenbestrijding zijn voor de Nieuwe Meer en Haarlemmermeerse Bosplas extra bijdragen ontvangen van de Gemeente Amsterdam, Gemeente Haarlemmermeer en Vattenfal.

€ 0,3 mln

€ -/- 2,9 mln

In de toelichtingen per programma worden toelichtingen op de investeringen gegeven:

[Waterveiligheid](#)

[Voldoende water](#)

[Schoon en gezond water](#)

[Waterketen](#)

[Bestuur, organisatie en dienstverlening](#)

Toetsing kredieten

Uit een interne analyse zijn geen kredietoverschrijdingen van meer dan 10% naar voren gekomen.

Toelichting op de balans per 31 december 2020 (bedragen x € 1 mln)Leasecontracten

Voor materiële vaste activa zijn de volgende meerjarige contracten afgesloten:

Omschrijving	Contract-waarde	Startdatum	Looptijd
Huur/lease auto's	€ 1.272.000	01-10-2014	5 jaar met 2x optie 1 jaar verlengen
Huur/service printers (hoofdkantoor en buitenlocaties Multifunctionals)	€ 15.000	01-12-2020	30-11-2025 daarna nog verlenging mogelijk tot maximaal 30-11-2027
Levering Warme Drankenautomaten	€ 43.500	10-02-2020	01-02-2026 daarna nog verlenging mogelijk tot maximaal 01-02-2028

3. Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekingen aan bedrijven € 0,8

Leningen aan bedrijven € 0,3

Totaal financiële vaste activa € 1,1

De kapitaalverstrekingen aan bedrijven betreft hoofdzakelijk aandelen Nederlandse Waterschapsbank (NWB).

Rijnland heeft een deelneming in MeerGrond. Op 31 december 2020 is het kapitaal van MeerGrond negatief. Rijnland participeert hierin voor 1/3 deel. Voor de negatieve participatie ad € 0,2 mln is een voorziening gevormd.

Vlottende activa € 29,1

4. Kortlopende vorderingen

Belastingdebiteuren € 9,7

Overige kortlopende vorderingen € 2,2

Totaal kortlopende vorderingen € 11,9

Voor de belastingdebiteuren is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaar van € 2,7 mln. Conform andere jaren is voor belastingjaar 2020 rekening gehouden met een percentage voor oninbaar van 0,5% van de netto belastingopbrengst.

Bij de overige vorderingen is geen rekening gehouden met een voorziening voor oninbaar. Alle kortlopende vorderingen zijn direct opeisbaar.

Voor wat betreft de balanspositie eind 2020 kan de financiële impact van de coronacrisis betrekking hebben op de inbaarheid van de (belasting)debiteuren. Vorderingen die per balansdatum door ons als inbaar geschat werden kunnen als gevolg van de crisis gedurende 2021 minder inbaar blijken.

5. Overlopende activa € 17,3

Onder de overlopende activa zijn nog de nog te ontvangen bedragen verantwoord, waarvan de opbrengst ten gunste van 2020 komt. Dit betreft voor € 5,0 mln in 2021 ontvangen belastingopbrengsten 2020 van de BSGR. Tevens zijn hier de vooruitbetaalde bedragen verantwoord die ten laste van 2021 komen.

6. Liquide middelen € 0,0

Toelichting op de balans per 31 december 2020 (bedragen x € 1 mln)**Drempelbedrag schatkistbankieren**

Het is verplicht om overtollige middelen die boven een drempelbedrag komen onder te brengen in 's rijksschatkist. Het drempelbedrag voor waterschappen is bepaald op 0,75% van de bruto-exploitatie kosten uit de begroting. Voor Rijnland bedraagt het drempelbedrag in 2020 derhalve € 1,8 mln.

Middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1,0 mln)					
2020					
(1)	Drempelbedrag	1,8			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0,0	0,0	0,2	-
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1,8	1,7	1,6	1,8
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
2020					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	234,5			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	234,5			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0,0			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1,8			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	0,5	1,8	17,4	-
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0,0	0,0	0,2	-

Bovenstaand overzicht laat per kwartaal het bedrag aan middelen zien dat in het kader van het drempelbedrag buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Er zijn in 2020 geen overtollige middelen ondergebracht in de schatkist.

Toelichting op de balans per 31 december 2020 (bedragen x € 1 mln)

Vaste passiva

€ 640,6

7 Eigen vermogen

Omschrijving	Saldo per 31-12-2019	Resultaat bestemming jaarrekening 2019	Saldo per 01-01-2020	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2020	Voorstel resultaat bestemming 2020	Saldo per 01-01-2021
Algemene reserves								
Algemene reserve								
watersysteembeheer	7,2	-	7,2	-	-	7,2	-	7,2
Algemene reserve zuiveringsbeheer	3,3	-	3,3	-	-	3,3	-	3,3
Totaal algemene reserves	10,5	-	10,5	-	-	10,5	-	10,5
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie								
Egalisatiereserve categorie ingezetenen	11,8	-/- 0,6	11,1	-	1,3	9,8	0,9	10,8
Egalisatiereserve categorie gebouwd	9,0	-/- 0,5	8,5	-	0,5	8,0	1,0	9,0
Egalisatiereserve categorie ongebouwd/overige	0,8	-/- 0,6	0,2	-	-/- 0,2	0,4	0,1	0,5
Egalisatiereserve categorie natuurterreinen	0,6	-/- 0,0	0,6	-	0,0	0,5	-/- 0,0	0,5
Egalisatiereserve zuiveringsheffing	6,5	0,7	7,2	-	3,6	3,6	0,1	3,7
Totaal bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	28,6	-/- 1,0	27,6	-	5,2	22,3	2,1	24,5
Overige bestemmingsreserves								
Reserve subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers	0,1	0,1	0,3	-	-	0,3	0,0	0,3
Reserve frictiekosten SPP	1,8	0,2	2,0	-	0,3	1,7	-/- 0,2	1,5
Reserve PFOS saneringen	2,2	0,0	2,2	-	0,2	2,1	0,1	2,2
Reserve baggerwerken	16,3	1,4	17,7	4,7	-	22,4	-/- 0,9	21,5
Reserve erfgoedpanden	4,2	0,2	4,4	-	-	4,4	-	4,4
Reserve schuldreductie	6,6	3,9	10,5	-	2,9	7,6	1,0	8,6
Reserve vitaliteit	-	0,2	0,2	-	-	0,2	-	0,2
Totaal overige bestemmingsreserves	31,3	5,9	37,2	4,7	3,4	38,6	0,0	38,6
Totaal eigen vermogen	70,4	4,9	75,3	4,7	8,6	71,4	2,1	73,5

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Het totale eigen vermogen daalt van € 75,3 mln naar € 73,5 mln. Dit wordt veroorzaakt doordat de begrote toevoegingen en onttrekkingen inclusief de begrotingswijzigingen per saldo € 3,9 mln negatief zijn. Hiertegenover staat een toevoeging aan het eigenvermogen van het jaarrekeningresultaat van € 2,1 mln

Algemene reserves

Voor de hoogte van de algemene reserves worden de volgende criteria geformuleerd:

1. de algemene reserves moet een ondergrens hebben die is afgeleid van de jaarlijkse exploitatiekosten
2. de weerstandscapaciteit moet een afgeleide zijn van de belangrijkste risico's.

Beseft moet worden dat de hoogte van de algemene reserves eerder een bestuurlijke keuze is dan een bedrijfseconomische afweging; in theorie hoeft een waterschap als autonome overheidsinstantie met een eigen belastingheffing geen algemene reserves aan te houden. De ondergrens van de algemene reserves is bepaald op 5% van de begrote jaarlijkse netto-exploitatiekosten (voor egalisatie). Op basis hiervan zou de hoogte van algemene reserves in totaal minimaal € 10,4 mln. moeten bedragen.

Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie

Deze reserves hebben tot doel egalisering van de huidige en toekomstige tarieven.

Overige bestemmingsreserveReserve Subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers

Per 31 december 2020 is voor aanleg van natuurvriendelijke oevers € 0,3 mln aan subsidies toegezegd waarvan de uitvoering pas in 2021 of later komt.

Toelichting op de balans per 31 december 2020 (bedragen x € 1 mln)Reserve frictiekosten SPP

Bij de resultaatbestemming 2017 is € 2,0 mln gereserveerd als gevolg van SPP. De in de begroting 2020 geraamde frictiekosten van € 0,3 mln zijn onttrokken uit deze reserve. In 2020 is de werkelijke besteding van de frictiekosten € 0,5 mln. Voorgesteld wordt om het verschil van € 0,2 mln tussen de begrote de werkelijke frictie bij de resultaatbestemming te onttrekken uit deze reserve.

Reserve PFOS saneringen

Voor de kosten van saneringen van de PFOS verontreinigingen op Schiphol is in 2010 een voorziening gevormd. In 2017 is deze voorziening vrij gevallen en is het volledige bedrag gestort in deze reserve. De in de begroting 2020 geraamde kosten voor PFOS saneringen van € 0,2 mln zijn onttrokken uit deze reserve. In 2020 zijn de werkelijke kosten voor PFOS saneringen € 0,1 mln. Voorgesteld wordt om het verschil van € 0,1 mln bij de resultaatbestemming te storten in deze reserve.

Reserve baggerwerken

In 2018 is de voorziening voor baggerwerken omgezet in een bestemmingsreserve. Dit betekent dat de uitgaven vanaf 2019 rechtstreeks via de exploitatierekening verlopen. Dit beperkt de administratieve lasten in relatie tot de verslaggevingsvereisten. De VV beoordeelt net als voorheen kredietvoorstellen over baggerwerken. Deze reserve heeft als doel om achterstanden in baggerwerken te financieren. Begin 2020 was de stand van deze reserve € 17,7 mln. Bij de begroting en bij de zomerburap zijn stortingen gedaan in deze reserve van € 4,7 mln. Hiermee komt de hoogte van de reserve op € 22,4 mln. Eind 2020 zijn deze achterstanden in baggerwerken bepaald op € 21,5 mln. Bij de resultaatverdeling wordt voorgesteld om € 0,9 mln te onttrekken aan deze reserve zodat de reserve op gelijke hoogte is als de bepaalde achterstanden.

Reserve erfgoedpanden

Op 1 april 2019 zijn de erfgoedpanden Gemeenlandshuis in Leiden en Polderhuis in Hoofddorp door SBG aan Rijnland terug verkocht. De laatste actieve functie van de stichting (het beheer van de twee panden) is daarmee beëindigd en daarom is de stichting in de loop van 2019 opgeheven. De eigendommen, vorderingen en schulden van de stichting moeten daartoe worden afgewikkeld. Een van de posten op de balans van de stichting is een onderhoudsreserve die bedoeld is om de twee genoemde panden tot in lengte van jaren in stand te kunnen houden. Omdat de panden zijn overgedragen, wordt deze instandhoudingsreserve van € 4,4 mln mee overgedragen aan Rijnland. In 2020 zijn er geen uitgaven geweest die uit deze reserve gedekt moeten worden.

Reserve schuldreductie

Met deze reserve wordt uitvoering gegeven aan het verbeteren van de schuldpositie zoals in het coalitieakkoord is opgenomen. Eventuele voordelen uit de heffingsopbrengsten worden gestort in deze reserve en ingezet voor schuldreductie. De stortingen en onttrekkingen worden per belastingcategorie geoormerkt. Bij de resultaatverdeling wordt voorgesteld om de voordelige resultaten uit belastingheffingen van € 1,0 mln te storten in deze reserve. Na de resultaatverdeling is de specificatie per belastingcategorie als volgt:

Reserve schuldreductie Ingezetenen	€ 1,3 mln
Reserve schuldreductie gebouwd	€ 2,6 mln
Reserve schuldreductie ongebouwd/overige	€ 0,1 mln
Reserve schuldreductie natuur	€ 0,0 mln
Reserve schuldreductie zuiveringsheffing	€ 4,6 mln
Totaal	€ 8,5 mln

Reserve vitaliteit

Bij de resultaatbestemming 2019 is het resterende saldo van het "hulpfonds" in deze reserve gestort. Het hulpfonds vindt zijn oorsprong in 1856-1874 en is gevormd uit bijdragen van medewerkers. Door donaties en door renteopbrengsten is dit fonds gegroeid tot € 0,2 mln. In 2010 is het hulpfonds opgeheven en is er besloten om het saldo in te zetten voor gezondheidsbevorderende maatregelen ten behoeve van het personeel. In 2020 zijn er geen kosten gemaakt die in aanmerking komen voor dekking uit deze reserve.

Toelichting op de balans per 31 december 2020 (bedragen x € 1 mln)**8. Voorzieningen**

Omschrijving	Saldo per 01-01-2020	toevoegingen (t.l.v. exploitatie)	onttrekkingen	Overheveling	Saldo per 31-12-2020
Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB	7,0	0,3	0,4	-	6,8
Totaal voor arbeidsgelateerde verplichtingen	7,0	0,3	0,4	-	6,8
Voorziening sanering Kwakkelwei	0,2	-	-	-	0,2
Totaal voor overige onderhoudswerkzaamheden	0,2	-	-	-	0,2
Voorziening deelname baggerdepot Meergrond	0,2	-	-	-	0,2
Totaal overige voorzieningen	0,2	-	-	-	0,2
Totaal Voorzieningen	7,4	0,3	0,4	-	7,3

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

In de vastgestelde nota reserves en voorzieningen is per voorziening het ontstaan, het doel en de omvang aangegeven.

Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB

Wegens de nieuwe Waterschapswet moet met ingang van 2009 een voorziening worden aangehouden voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen voor voormalige en huidige (hoog)heemraden van Rijnland en voormalige waterschappen.

Voorziening sanering Kwakkelwei

Bij de verkoop van de Grond Kwakkelwei is vervuiling geconstateerd. Met de koper is overeen gekomen dat de saneringskosten voor maximaal € 0,2 mln t.l.v. Rijnland komen. Voor deze saneringskosten is een voorziening gevormd.

Voorziening deelname baggerdepot Meergrond

Rijnland heeft een deelneming in MeerGrond. Het kapitaal van MeerGrond is negatief. Rijnland participeert hierin voor 1/3 deel. In 2018 was de negatieve participatie ad € 0,2 mln verantwoord onder de overlopende passiva. In 2019 is deze overgeheveld naar de voorzieningen.

9. Vaste schulden

De vaste schulden van € 559,8 mln betreffen onderhandse leningen van binnenlandse banken.

In 2020 zijn langlopende geldleningen afgesloten van totaal € 70,0 mln tegen een rentepercentage van -/- 0,05. De aflossingen in 2020 bedragen € 34,9 mln. Het gemiddelde rentepercentage van alle langgeldleningen bedroeg per ultimo 2020 1,63% en de gemiddelde looptijd was 12,8 jaar. De totale rentelast op de vaste schulden bedraagt in 2020 € 8,4 mln. Er zijn geen zakelijke zekerheden gesteld voor de vaste schulden.

Vlottende passiva**€ 57,4**10. Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Overige kasgeldleningen	€ 0,6
Negatieve bank- en giroaldi	€ 27,8
Schulden aan leveranciers	€ 8,3
Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies	€ 4,7
Overige kortlopende schulden	€ 3,0
Totaal kortlopende schulden	€ 44,3

De kasgeldleningen betreffen drie door MeerGrond verstrekte direct opeisbare leningen tegen 0%.

De negatieve bank- en giroaldi betreffen een met de NWB afgesloten rekening-courantovereenkomst. De maximale krediethoogte bedroeg in 2020 € 53,9 mln. De gemiddelde rente voor de rekening-courantovereenkomsten bedroeg over 2020 0,00% (2019: 0,00%).

Toelichting op de balans per 31 december 2020 (bedragen x € 1 mln)**11. Overlopende passiva € 13,1**

Onder de overlopende passiva zijn voor € 8,9 mln verplichtingen opgenomen die zijn opgebouwd in 2020, maar die in 2020 tot betaling komen. Daarnaast zijn hier voor € 4,2 mln vooruit ontvangen bedragen van het Rijk verantwoord waarvan de baten ten gunste van 2021 of later komen. Dit heeft volledig betrekking op vooruit ontvangen bijdragen op investeringswerken. Het volgende overzicht geeft het verloop hiervan weer.

	Saldo 1-1-2020	Toe- voegingen	Aangewend	Saldo 31-12-2020
Verbetering IJsseldijk Gouda	0,8	0,0	0,8	0,0
Duikers vervangen onder A44	0,2	-0,2	0,0	0,0
Drainage in Parallel Boulevard	4,3	0,0	0,0	4,2
Zwemwater en menginstallaties	0,1	0,0	0,1	0,0
Totaal	5,3	-0,2	0,9	4,2

Afrondingsverschillen zijn mogelijk

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften, zoals opgenomen in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slecht genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Het drempelbedrag voor activeren van investeringen is € 150.000. Het beleid voor de waardering en afschrijving van activa is vastgelegd in de Nota vaste activabeleid.

Onderzoek en ontwikkeling

Deze kosten worden in maximaal 5 jaar afgeschreven.

Bijdragen aan investeringen van derden

Het betreft hier bijdragen die Rijnland aan derden betaalt voor de uitvoering van een investering. De afschrijvingstermijn is ten hoogste vijf jaar, tenzij gemotiveerd wordt dat een andere periode passender is.

Overige immateriële vaste activa

In deze categorie vallen alle overige immateriële vaste activa zoals het opstellen van strategische (water)plannen en het opstellen van peilbesluiten. Hiervoor geldt een afschrijvingstermijn van ten hoogste vijf jaar, tenzij gemotiveerd wordt dat een andere periode passender is. Hierbij is de periode leidend dat de investering waarde oplevert voor de organisatie en de werkprocessen. Voor het opstellen van peilbesluiten wordt een afschrijvingstermijn van 10 jaar aangehouden. Dat is de verwachte gemiddelde termijn dat een peilbesluit actueel blijft.

2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebuikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Met ingang van 2020 wordt er geen rente toegerekend. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Het drempelbedrag voor activeren van investeringen is € 150.000. Het beleid voor de waardering en afschrijving van activa is vastgelegd in de Nota vaste activabeleid.

Gronden en terreinen

Omdat grond in het algemeen zijn waarde behoudt, wordt daarop in de regel niet afgeschreven. Dit betekent dat verworven gronden en terreinen ongeacht hun verkrijgingsprijs altijd worden geactiveerd, dus ook als de verkrijgingsprijs lager is dan het drempelbedrag. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor gronden die opgaan in infrastructuur en daardoor in waarde verminderen. De afschrijvingstermijn voor deze gronden is 25-40 jaar.

Machines en apparaten 3-5 jaar

Bedrijfsgebouwen en woonruimte 10-40 jaar

Grond, weg en waterbouwkundige werken 5-40 jaar

Zuiveringstechnische werken 5-25 jaar

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Overige materiele vaste activa 3-5 jaar

De genoemde afschrijvingstermijnen zijn richtlijnen. Als afschrijvingstermijn wordt de termijn zoals aangegeven bij de kredietaanvraag overgenomen.

3 Financiële vaste activa

Met uitzondering van de deelneming in MeerGrond v.o.f. zijn de kapitaalverstrekkingen aan bedrijven en de leningen aan bedrijven opgenomen tegen nominale waarde. De invloed van Rijnland in MeerGrond is van zodanige betekenis (1/3^e belang en 1/3^e zeggenschap) dat de deelneming in deze vennootschap onder firma is gewaardeerd tegen 1/3 van de netto-vermogenswaarde. MeerGrond exploiteerde een baggerdepot dat sinds de zomer van 2018 gesloten is. Voor het depot wordt nu een nieuwe bestemming gezocht.

4 Reserves en voorzieningen

Het beleid ten aanzien van de vorming, de besteding en de omvang van de reserves en voorzieningen is vastgelegd in de Nota reserves en voorzieningen.

Reserves

Voor de hoogte van de algemene reserves zijn de volgende criteria geformuleerd:

1. De algemene reserves moet een ondergrens hebben die is afgeleid van de jaarlijkse exploitatiekosten.
2. De weerstandscapaciteit moet een afgeleide zijn van de belangrijkste risico's.

De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de VV een bepaalde bestemming heeft gegeven. Een onderdeel hiervan zijn de egaliseringsreserves die dienen om ongewenste schommelingen in de belastingtarieven op te vangen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening voor wachtgeld- en pensioenverplichtingen voor (voormalige) dagelijks bestuur is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;
- op balansdatum aanwezige risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, indien die kosten hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (art. 4.54 van het Waterschapsbesluit).

5 Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

6 Vlottende activa en passiva

De vorderingen, overlopende activa en passiva, liquide middelen en de kortlopende schulden zijn op basis van de nominale waarden gewaardeerd. Bij de belastingdebiteuren wordt voor de verwachte oninbaarheid een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt berekend door van de netto belastingopbrengst, met behulp van ervaringscijfers, een percentage te reserveren.

7 Interne verrekeningen

De onttrekkingen aan voorzieningen en de geactiveerde lasten worden hier verantwoord. De onttrekkingen aan voorzieningen hebben betrekking op de vrijval in situaties dat voorzieningen te omvangrijk zijn in relatie tot het doel waarvoor zij zijn gevormd of in het geheel niet meer nodig zijn. De geactiveerde lasten betreffen de kosten van het inzetten van eigen en ingehuurd personeel aan investeringen. Met ingang van 2018 wordt hier geen (bouw)rente meer toegerekend.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten**1 Niet verschenen termijnen investeringswerken**

De verplichtingen ad € 73,5 mln per 31 december 2020 van nog niet verschenen termijnen betreffende investeringswerken zijn niet in de balans opgenomen.

2 Contract verplichtingen

De waarde van de lopende contracten met een Europese aanbesteding bedroeg in 2020 € 299,8 mln.

3 Garant- en borgstellingen

Ten behoeve van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. heeft Rijnland borgstellingen afgegeven overeenkomstig onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1 mln	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	% waarvoor borgstelling is verleend	Borgstelling	Restant bedrag van de geldlening 01-01-2020	Restant bedrag van de geldlening 31-12-2020
Borg voor onderhandse leningen					
HVC/DRSH Zuiveringsslib NV	33,5	100%	3,4	6,7	3,4
Unie van Waterschappen	6,0	6,94%	0,4	5,5	5,3
Borg voor kortlopende schulden (negatieve banksaldi)					
Gemeenschappelijke regeling Aquon	7,0	16,38%	1,1		
HVC/DRSH Zuiveringsslib NV	0,0	100%	0,0		
Unie van Waterschappen	2,0	6%	0,1		
	48,5		5,0	12,2	8,7

De borgstelling voor kortlopende schulden is bepaald op basis van het maximale krediet.

Vanaf de toetreding tot de gemeenschappelijke regeling staan de waterschappen garant voor de financiering van de activiteiten die HVC ten behoeve van de waterschappen uitvoert. Een verdere aanpassing c.q. uitbreiding van de garantstelling zal plaatsvinden afhankelijk van besluitvorming over (financiering van) nieuwe investeringen ten behoeve van de waterschappen. Met een aandeelhouderschap type B met een beperkte aansprakelijkheid zijn de risico's beperkt tot de slibverbrandingsactiviteiten. De Waterschapswet laat andere taken niet toe.

De aandeelhouders B staan volledig garant voor de slibverbrandingsinstallatie zoals dat voorheen ook bij DRSH het geval was. De garantstelling loopt terug conform de afschrijving van de installatie en de aflossing van de hiervoor aangegane leningen. Omdat de aandeelhouders van HVC uitsluitend bestaan uit gemeenten en waterschappen die zorgen voor afzet zekerheid, worden de risico's als klein beoordeeld.

De waterschappen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de activiteiten, maar hebben bij een evt. garantstelling een regresrecht op de andere waterschappen voor hun aandeel.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2020, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2021 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. Voor wat betreft de balanspositie eind 2020 kan de impact met name betrekking hebben op de inbaarheid van de (belasting)debiteuren. Vorderingen die per balansdatum door ons als inbaar geschat werden kunnen als gevolg van de crisis gedurende 2021 minder inbaar blijken. Deze onzekerheid is bij de balanspost vorderingen toegelicht. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

2.5 Topinkomens

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet melding worden gemaakt van het totaal van uitkeringen indien deze meer bedragen dan de in deze wet gestelde Norm. In 2020 is dit niet voorgekomen. Verder dienen de gegevens te worden gemeld van de Secretaris Algemeen Directeur (SAD). Deze gegevens zijn te vinden paragraaf [1.2.11 Topinkomens](#)

3. Overige gegevens

3.1 Controleverklaring

PROGRAMMAJAARVERSLAG

2020

BIJLAGEN

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2020 (x € 1.000) Blad 1

Omschrijving subproject	Actueel krediet/budget (afgerond)	Werkelijke uitgaven (afgerond)	Onder- of overschrijving (afgerond)	Werkelijke opbrengsten (afgerond)	Toelichting
Frederikspolder Noord (deel III)	93	93	0	0	Maakt onderdeel uit van DIRK I kadaverbeteringen 2017-2019. Conform planning uitgevoerd.
Boezemgemaal Gouda renovatie	21.000	20.895	105	13	Conform planning uitgevoerd. Project is definitief afgesloten.
Spaarnwoude/Haarlemmermeer	1.498	1.498	0	46	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd.
WGP Haarlem/ Bloemendaal (incl Haarlem 023)	356	355	0	84	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd.
Greenport Duin- en Bollenstreek watergebiedsplan cluster 2 t/m 5	2.100	2.082	18	19	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd.
Greenport Duin- en Bollenstreek uitvoering cluster 1	3.726	3.726	0	20	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd.
Watergebiedsplan Zuidgeest fase 2	2.150	2.149	1	11	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd.
Watergebiedsplan Zuidgeest fase 3 en 4	1.802	1.794	8	32	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd.
21 peilbesluiten nav peilschaalcorrecties	1.439	1.439	0	30	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Wassenaarschepolder	6.000	5.971	29	661	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Wassenaarschepolder/Geerpolder	2.106	2.106	0	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Wassenaarschepolder/Vriesekoopschepolder	3.628	3.627	0	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Nieuwkoop	2.963	2.963	0	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Midden Benoorden en bezuiden Wijde Aa	1.310	1.306	4	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan de Noordplas	4.659	4.644	15	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Boskoop	2.675	2.674	0	93	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Reeuwijk	943	942	1	46	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Zoetermeer/Zoeterwoude	530	529	0	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd binnen clusterkrediet WGP.
Watergebiedsplan Gouda	14	14	0	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplannen. Conform planning uitgevoerd.
PG De Leyens renovatie	1.702	1.691	10	8	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet Poldergemalen cluster 1. Conform planning uitgevoerd.
PG Drooggemaakte Veender- en Lijkerpolder revisie	321	321	0	0	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet Poldergemalen cluster 1. Conform planning uitgevoerd.

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2020 (x € 1.000) Blad 2

Omschrijving subproject	Actueel krediet/budget (afgerond)	Werkelijke uitgaven (afgerond)	Onder- of overschrijving (afgerond)	Werkelijke opbrengsten (afgerond)	Toelichting
Contract 3a NS Noord	1.287	1.214	73	0	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet Poldergemalen cluster 2. Bij de aanbesteding heeft er een onttrekking uit de onbenoemde risicopot plaats gevonden daar de inschrijving hoger was dan de raming. Uiteindelijk is de benoemde risicopot nauwelijks gebruikt.
AWZI Haarlem Waarderpolder vervangen roostergoedverwijderaars	1.667	1.657	10	0	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet Zuiveren Noord-Holland. Conform planning uitgevoerd.
AWZI Haarlem WP inspecteren slijbgistingstoren en voorindikker	2.600	2.384	216	0	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet Zuiveren Noord-Holland. De aanneemsom van de winnende aannemer was lager dan geraamd in de SSK-raming behorend bij het uitvoeringskrediet. Hierdoor is een deel van het krediet uiteindelijk niet gebruikt.
AWZI Katwijk beluchting ombouwen	7.755	7.324	431	6	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet Katwijk, Noordwijk en Lisse. Het overgebleven krediet betreft bedrag risicoreservering. Betreffende cluster is definitief afgesloten.
Reeuwijk onderzoekproject	430	384	46	212	Maakt onderdeel uit van KRW fase 1 Reeuwijk. Kosten onderzoek zijn lager uitgevallen dan beraamd.
Aanschaffen zonnepanelen en samenwerkingen	60	40	20	0	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet planontwikkeling. Conform planning uitgevoerd.
5 Sluizen Alphen POAA - afstoten assets	420	419	0	0	Maakt onderdeel uit van overnemen en afstoten assets. Conform planning uitgevoerd
Vastgoedbeheersysteem	300	274	26	0	Maakt onderdeel uit van I-projecten. Conform planning uitgevoerd.
Blue Energy Centrale Katwijk	135	122	13	80	Conform planning uitgevoerd. Project is definitief afgesloten.
HAZOP Leiden N	250	218	32	0	Maakt onderdeel uit van Veilig werken. Een deel van de risicoreservering hoefde niet te worden aangesproken, hierdoor is deel van het krediet niet gebruikt. Het project is definitief afgesloten.
Cronesteijn	70	0	70	0	Maakt onderdeel uit van Blauwalgenbestrijding 2017-2021. Krediet niet gebruikt om dat de kosten mbt Cronesteijn uiteindelijk allemaal zijn verwerkt in het krediet van Watergebiedsplannen II.
Monitoring	60	56	4	0	Maakt onderdeel uit van Blauwalgenbestrijding 2017-2021. Conform planning uitgevoerd.
AGV - Mientekade A536 (wmw)	5	5	0	0	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet DIRK II. Conform planning uitgevoerd.
Frederikspolder Noord (deel II - WMW)	171	171	0	0	Maakt onderdeel uit van clusterkrediet DIRK II. Conform planning uitgevoerd.
Vervangen monsternamen kasten op AWZI's	300	229	70	0	Door de schaal is er een groot inkoopvoordeel gehaald bij de aanbesteding.
Kock van Leeuwensluis renovatie	1.465	1.319	146	0	Van het gereserveerde krediet risicoreservering obv de SSK raming is geen gebruik gemaakt. Project is definitief afgerond.
Doelen overig water	1.000	0	1000	0	Maakt onderdeel uit van het clusterkrediet Planontwikkeling Planfase Schoon en Gezond. Uiteindelijk is er geen gebruik gemaakt van dit krediet.
Overige synergie bijdragen	138	138	0	0	Maakt onderdeel uit van het clusterkrediet Planontwikkeling Planfase Schoon en Gezond. Conform planning uitgevoerd.

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2020 (x € 1.000) Blad 3

Omschrijving subproject	Actueel krediet/budget (afgerond)	Werkelijke uitgaven (afgerond)	Onder- of overschrijving (afgerond)	Werkelijke opbrengsten (afgerond)	Toelichting
Afgeronde projecten/te activeren kosten 2020	1.155	1.155	0	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplan I. Conform planning uitgevoerd.
Af te ronden projecten/te activeren kosten 2020	1.183	1.183	0	0	Maakt onderdeel uit van Watergebiedsplan II. Conform planning uitgevoerd.
Kortsteekterweg 4 WG, Alphen a/d Rijn	160	84	76	0	Maakt onderdeel uit van vervangen oeververdedigingen. Aantal te vervangen meters oeververdedigingen is in de praktijk lager uitpakkt dan eerder was voorzien.
Totaal	81.626	79.195	2.424	1.361	

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-2

VV-kredieten met geen of geringe uitgaven (x € 1.000)

Omschrijving subproject	Krediet	Kosten t/m 2019	Kosten t/m 2020	Totale kosten t/m 2020	Restant per 1-1-2021	Toelichting
Zwetpolder overdracht gemaal	225	0	0	139	86	Maakt onderdeel uit van overnemen en afstoten assets. Rijnland draagt financieel bij aan de bouw van een gemaal bij Zwetpolder door Sugar City Investments. Laatstgenoemde heeft vertraging opgelopen in de uitvoering, waardoor in 2020 de laatste 2 termijnen niet in rekening zijn gebracht bij Rijnland. Dit gebeurt in 2021.
Europapark	30	0	0	0	30	Maakt onderdeel uit van blauwalgenbestrijding 2017-2021. In 2020 heeft het betreffende voorgenomen onderzoek niet kunnen plaatsvinden. Dit is nu verschoven naar 2021.
Parallel Boulevard	1.500	94	2	905	64	Dit krediet is alleen bestemd voor nadeelcompensaties mbt gehonoreerde schadeclaims aangaande funderingen en panden langs de parallel boulevard. Op dit moment wordt gebruik gemaakt van een TPI waardoor het grondwaterpeil ter plaatse onder controle is. Gevolg hiervan is dat er weinig/ tot geen schade is aan de funderingen en panden langs de parallel boulevard en dus in 2020 weinig schadeclaims zijn ingediend.
Totaal	1.755	94	2	1.044	180	

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-3 Specificatie investeringen 2020 (€ 1.000) Blad 1

Investeringsprojecten per cluster, in € 1.000	Krediet	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk tm 2020	Totaal prognose
Waterveiligheid					
<i>Onderhandenwerk</i>					
Kustwerk Katwijk	47.250	131	0	47.032	47.032
Verbetering IJsseldijk Gouda	21.180	703	650	17.709	24.519
Top 25 kadeverbeteringen	14.936	152	0	14.476	14.476
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk I	78.889	6.956	6.934	24.823	73.274
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk II	19.522	8.026	6.615	13.795	18.107
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen Dirk III	26.300	2.413	2.825	2.992	21.879
Toetsing regionale keringen	7.000	1.366	2.950	2.522	4.248
Kunstwerken Spaarndammerdijk	5.800	1.291	1.290	1.757	7.719
Vervanging balgstuwen in Ringvaart	450	2	0	2	14.002
Totaal onderhandenwerk Waterveiligheid	221.327	21.042	21.264	125.108	225.256
Concernbrede korting Onderhandenwerk			-2.126		
Toekomstig werk Waterveiligheid			520		
Concernbrede korting Toekomstig werk			-130		
Totaal bruto	221.327	21.042	19.528	125.108	225.256
Totaal bijdragen derden		-971	-2.078		
Totaal Waterveiligheid netto	221.327	20.071	17.450	125.108	225.256
Voldoende water					
<i>Onderhandenwerk</i>					
Stedelijke waterplannen	5.122	210	250	930	1.430
Boezemgemaal Gouda	21.000	13	120	20.895	20.895
Piekberging N3MP	81.200	8.900	8.582	78.918	79.426
Piekberging Haarlemmermeer	32.374	1.614	1.500	6.042	19.956
Sluisjes Halfweg	5.800	301	540	2.207	8.351
Watergebiedsplan Midden/Zuid	16.952	4.941	3.995	11.638	28.772
Watergebiedsplan Kust	10.541	3.312	2.177	5.436	13.327
Poldergemalen cluster 1	1.702	98	0	1.691	1.691
Poldergemalen cluster 2	24.820	5.906	7.500	11.703	15.503
Poldergemalen cluster 3	23.919	1.177	630	1.306	21.106
Noordwijk a/Zee maatregelen grondwateroverlast	5.546	50	800	1.836	4.536
Kock van Leeuwensluis renovatie	1.465	678	750	1.319	1.319
Overnemen en afstoten assets, sluizen bruggen	3.365	512	418	1.079	1.079
Aanschaf mobiele bemaling	525	162	200	287	287
Vervangen oeververdedigingen	1.800	297	0	297	297
vervangen damwanden boezemgemaal Halfweg	400	0	0	0	0
Aansluiting boezemgemalen op Bosbo	480	0	0	0	0
Totaal onderhandenwerk Voldoende water	237.010	28.171	27.463	145.583	217.974
Concernbrede korting Onderhandenwerk			-2.746		
Toekomstig werk Voldoende water			1.154		
Concernbrede korting Toekomstig werk			-288		
Totaal bruto (excl. baggeren)	237.010	28.171	25.582	145.583	217.974
Totaal bijdragen derden		-1.267	-3.147		
Totaal Voldoende water netto	237.010	26.905	22.435	145.583	217.974

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-3 Specificatie investeringen 2020 (€ 1.000)

Blad 2

Investeringsprojecten per cluster, in € 1.000	Krediet	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk tm 2020	Totaal prognose
Schoon en gezond water					
<i>Onderhandenwerk</i>					
KRW fase 2	17.580	2.315	3.987	5.529	10.529
KRW maatregelen Zoetermeer	1.000	237	360	250	12.239
Cluster landbouw	3.604	221	975	1.236	2.246
Zwemwater en menginstallaties	2.010	131	450	162	927
Vispassage BG Spaarndam	1.120	962	800	1.109	1.109
Cluster planontwikkeling	1.064	96	600	420	1.020
Vervanging beluchtingsinstallatie Nieuwe Meer	1.200	690	0	690	690
Totaal onderhandenwerk S&G	27.578	4.651	7.172	9.396	28.760
Concernbrede korting Onderhandenwerk			-717		
Toekomstig werk S&G			225		
Concernbrede korting Toekomstig werk			-56		
Totaal bruto	27.578	4.651	6.624	9.396	28.760
Totaal bijdragen derden		-701	-535		
Totaal Schoon en gezond water netto	27.578	3.951	6.089	9.396	28.760
Waterketen					
<i>Onderhandenwerk</i>					
Veiligwerken	250	5	0	218	218
AWZI Velsen	2.511	777	1.100	1.531	1.531
Vervangen procesautomatisering	24.605	1.228	1.063	23.876	23.876
Cluster Katwijk, Noordwijk en Lisse	7.755	34	0	7.324	7.324
Cluster Zuiveren Noord-Holland, m.n. Zwanenburg	11.267	2.618	12.500	10.220	81.820
Cluster Zuiveren Zuid-Holland	50.222	6.517	13.420	13.158	68.613
Cluster Zwaanshoek, Aalsmeer en Rijsenhout	29.653	-57	0	28.858	28.858
AWZI Velsen II	5.465	1.516	3.000	4.298	4.298
Monsternamekasten op AWZI's vervangen	300	34	0	229	229
Meetinstrumenten AWZI's	0	0	2.000	0	0
4e Zuiveringscluster	8.650	2.059	0	2.059	4.479
Cluster AWZI Haarlem Waarderpolder	9.900	708	0	708	8.178
Renovatie 11 AWTG's Rondom cluster Zwaanshoek e	11.850	453	0	453	5.653
Totaal onderhandenwerk Waterketen	162.428	15.893	33.083	92.931	235.076
Concernbrede korting Onderhandenwerk			-3.308		
Toekomstig werk Waterketen			10.500		
Concernbrede korting Toekomstig werk			-2.625		
Totaal bruto	162.428	15.893	37.650	92.931	235.076
Totaal bijdragen derden		0	0		
Totaal Waterketen netto	162.428	15.893	37.650	92.931	235.076

Bijlage 1 Overzichten investeringen

Bijlage 1-3 Specificatie investeringen 2020 (€ 1.000)

Blad 3

BOD					
<i>Onderhandenwerk</i>					
Implementatie Bestuurlijk Informatiesysteem	90	14	0	72	72
I-projecten	710	44	0	296	296
Gemeenlandshuis Spaarndam herontwikkeling	980	17	390	273	295
DSO Anasluiten op digitale omgevingswet	300	13	100	229	229
Aanschaf en implementatie Office365	200	115	0	115	115
A2 gezamenlijke werkplek en infrastructuur	816	812	0	812	812
Totaal onderhandenwerk BOD	3.096	1.015	490	1.796	1.819
Concernbrede korting Onderhandenwerk			-49		
Toekomstig werk BOD			1.460		
Concernbrede korting Toekomstig werk			-365		
Totaal bruto	3.096	1.015	1.536	1.796	1.819
Totaal bijdragen derden		0	0		
Totaal BOD netto	3.096	1.015	1.536	1.796	1.819

Rijnlandbreed na concernbrede korting					
Onderhandenwerk	651.439	70.772	80.524	374.814	708.885
Toekomstig werk			10.394		
Totaal Rijnlandbreed bruto	651.439	70.772	90.918	374.814	708.885
Totaal bijdragen derden		-2.938	-5.760		
Totaal netto	651.439	67.834	85.159	374.814	708.885

Baggeren (via exploitatiebegroting)					
Onderhandenwerk baggeren	41.825	7.408	5.940	26.958	59.900
Toekomstig werk baggeren			820		
Baggerwerken - via exploitatiebegroting	41.825	7.408	6.760	26.958	59.900
Totaal bruto investeringen plus Baggeren	693.264	78.180	97.678	401.772	768.785

Totaal Rijnlandbreed bruto	651.439	70.772	90.918	374.814	708.885
Concernbrede korting Onderhandenwerk			8.947		
Concernbrede korting Toekomstig werk			3.465		
Bruto investeringen +/- concern brede korting	651.439	70.772	103.330	374.814	708.885

Bijlage 2 Restrisico's

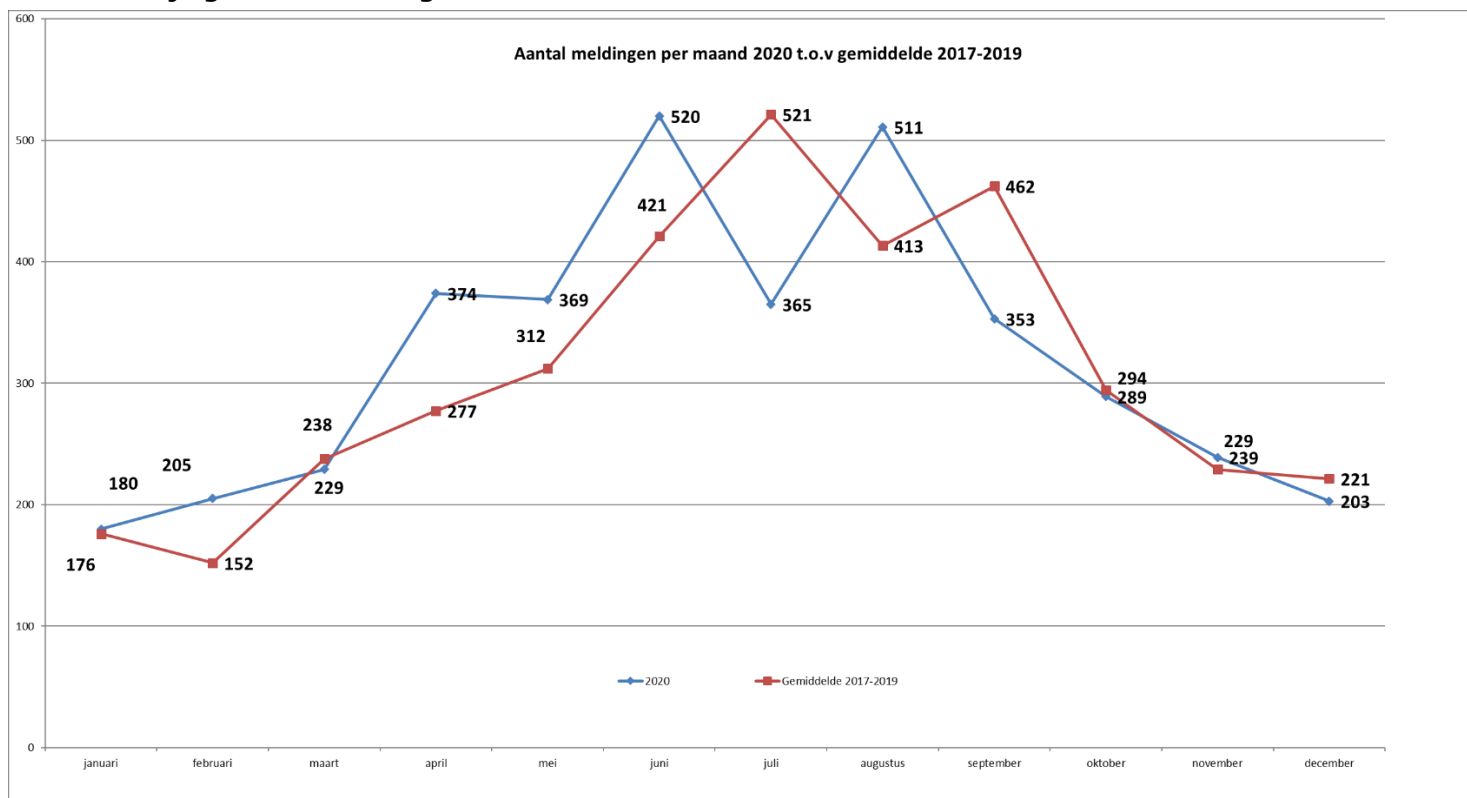
In aansluiting op de risicoparagraaf ([Paragraaf 1.2.6](#)) volgt hieronder een overzicht van de restrisico's. Het college acht deze begroting en de weerstandscapaciteit voldoende robuust om de eventuele gevolgen van de restrisico's te kunnen dekken.

Bijlage: Toelichting restrisico's 2020

	<i>Omschrijving restrisico (met portefeuillehouder)</i>	<i>Gevolgen en (genomen) beheersmaatregelen 2020</i>
1	<i>Hogere onderhoudskosten dan begroot (Van Faber, Van Steensel, Fierens, Langeslag)</i> De afgelopen jaren liep het correctief onderhoud op, met name in de waterketen. In de begroting 2020 is het totaalbudget voor onderhoud met € 4 mln verhoogd. Hoewel kritische assets of delen ervan inmiddels adequaat risicogestuurd kunnen worden onderhouden, gebeurt het onderhoud van minder kritische assets overwegend correctief.	De begrotingswijziging met de verhoogde onderhoudskosten heeft er toe geleid dat deze post binnen de aangepaste begroting is gebleven. Het laatste kwartaal van 2020 zijn diverse groot onderhoudsposten doorgeschoven naar 2021. Een evaluatie van de oplopende kosten voor verwijdering van de watervan is in het voorjaar van 2021 gereed.
2	<i>Energiebelastingen en afvalstoffenheffing (Fierens, Kastelein)</i> <i>Energiebelasting</i> Ten tijde van de begrotingsvaststelling kon enigszins rekening gehouden worden met oplopende energiebelastingen. De uitwerking van het nationale Klimaatakkoord kan leiden tot hogere belastingen in 2020, met name de Opslag voor Duurzame Energie (ODE). <i>Afvalstoffenheffing</i> Het kabinet is van plan de vrijstelling van zuiveringsslib voor de afvalstoffenheffing op te heffen. Via HVC zou Rijnland hierdoor jaarlijks tot € 1,4 mln meer kunnen betalen. <i>Overigen: koepelvrijstellingsbeperkingen</i> Een recent arrest van de Hoge Raad kan ertoe leiden dat een beperkt aantal gemeenschappelijke regelingen niet meer vrijgesteld mogen worden van btw.	<i>Energiebelasting</i> Dit extern risico heeft zich begin dit jaar voorgedaan (+/- € 0,6 mln) en is via de burap verwerkt in de begrotingswijziging. <i>Afvalstoffenheffing</i> Mede door de coronapandemie zijn geen ontwikkelingen geweest over de mogelijke afschaffing. <i>Overigen</i> Het risico voor koepelvrijstellingsbeperkingen is beperkt. Uitsluitend voor de diensten van AQUON wordt nog gebruik gemaakt van de koepelvrijstelling. Deze blijft naar verwachting in stand. Over de diensten van Het Waterschapshuis wordt BTW in rekening gebracht en hiermee is rekening gehouden in de begroting.
3	<i>Hogere bijdrage HWBP (v. Steensel)</i> In november 2019 was er nog geen uitsluitel over de exacte hoogte van Rijnlands bijdrage aan het Deltafonds, het fonds waaruit het HoogWaterBeschermingsprogramma wordt gefinancierd. Deze kan hoger uitpakken dan waarmee in de begroting was.	Dit risico heeft zich begin 2020 voorgedaan (+/- € 0,9 mln) en is in de eerste burap van 2020 voorgelegd aan de VV en verwerkt in de begrotingswijziging.
4	<i>Hogere of lagere kapitaallasten dan begroot? (Kastelein, allen)</i> De grootste kostenpost van Rijnland betreft de kapitaallasten. Een wijziging van 1,0% rente betekent een begrotingsmutatie van € 1,0 mln.	De werkelijke kapitaallasten zijn licht hoger (€ 1,1 mln) , met name doordat eerder geactiveerde investeringen onder de € 150.000 niet meer geactiveerd hoeven te worden. Hetzelfde geldt voor enkele immateriële activa.
4	<i>Personele (rest)risico's (v. Steensel)</i> De kans bestaat dat het personele budget over 2020 niet toereikend is. Uitdagingen zijn onder meer: • Vergrijzing en een krappe arbeidsmarkt. • Niet begrote of onverwachte ontwikkelingen die vragen om extra 'handjes' of specifieke expertise.	Rijnland heeft de begrote werkzaamheden verricht met ca. 30 fte vaste medewerkers minder (peildatum 31 dec 2020) en gemiddeld 16 fte extra inhuur ten opzichte van de begroting 2020. De gemiddelde kosten van een inhuurkracht lagen twee keer hoger dan vaste medewerkers. De personele lasten liggen hoger dan begroot (€ 0,7 mln). Doordat medewerkers vanwege corona weinig vakantie hebben opgenomen, is de reservering voor het IKB-budget opgehoogd.

Bijlage 2 Restriscó's

	Omschrijving restriscó (met portefeuillehouder)	Gevolgen en (genomen) beheersmaatregelen 2020
5	<i>Financiering te herstellen calamiteiten (allen)</i> Jaarlijks heeft Rijnland te maken met diverse en uiteenlopende calamiteiten. De bestrijding en het herstel naar de oorspronkelijke of gewenste situatie vergt een noodzakelijke financiering die vaak niet geheel te begroten is.	De uiteindelijke financiële gevolgen van de coronapandemie zitten met name in diverse uitstel- en vertragsacties. De belastingopbrengsten liggen hoger dan begroot, met name door hogere WOZ-waarden. De overige calamiteiten betroffen uitval van de thuiswerksoftware (januari), stormschade en wederom twee persleidingbreuken in de Haarlemmermeer. De financiële gevolgen zijn weliswaar beperkt, maar een nader onderzoek naar een verbeterde persleiding in de Haarlemmermeer is begin 2021 gestart.
6	<i>Juridische risico's (meerdere poho's)</i> Rijnland heeft diverse rechtszaken c.q. juridische risico's lopen. In bijna alle gevallen is sprake van los van elkaar staande incidenten en lopen (hogere) beroepen, zoals de jarenlange gerechtelijke procedures over opstalrechten en enkele arbitrages. Vooralsnog beschouwt Rijnland de uitspraken van de bestuursrechter over de toepassing van het Programma Aanpak Stikstof als beperkt.	Iedere portefeuillehouder beschikt over de meest recente informatie over (mogelijke) juridische risico's. De begin 2020 nog lopende rechtszaken zijn naar tevredenheid afgerond. In het geval van het peilbesluit Zoetermeerse meerpolder heeft de bestuursrechter bepaald dat vanwege bijzondere omstandigheden wateroverlast toelaatbaar is ondanks NBW-normen, Rijnland zijn zorgplicht niet heeft verzaakt bij schade door hevige regenval in de polder Achterhof en dat Rijnland niet gehouden is afkalvende oevers in de MT-polder in stand te houden. Nadelige effecten voor natuurwaarden bij de vaststelling van het peilbesluit Reeuwijk/Sluipwijk staan niet vast en staan niet aan vaststelling van het peilbesluit in de weg. Andere in 2020 afgedane zaken bij de civiele rechter en bestuursrechter ondersteunen de handelswijze van Rijnland en zijn geen reden beleidsaanpassingen door te voeren. Een beroep op de weerstandscapaciteit was dan ook niet aan de orde.
7	<i>Meer opbrengsten (Kastelein)</i> Een positief risico kan zijn dat gedurende 2020 sprake is van meer (incidentele) opbrengsten dan begroot, zoals de mogelijke boekwinst op de verkoop van overtollige gronden. Ook de belastingopbrengsten zijn zelden te begroten met een marge van € 0,5 mln of meer. Een veranderende conjunctuur leidt al snel tot mutaties in WOZ-waarden, kwijtscheldingen en op te leggen vervuilingseenheden voor bedrijven.	De feitelijke belastingopbrengsten liggen ca. € 1,0 mln hoger dan begroot. Van een zogeheten coronadip is geen sprake. De belangrijkste reden voor de hogere opbrengsten zijn de oplopende WOZ-waarden.
8	<i>Beheersen en voorkomen 'ongewenste' stoffen in oppervlaktewater (Fierens, Von Faber)</i> <i>Opgeslagen pfos-bluswater en baggerwerken</i> In 2008 ontstond met pfos-vervuild bluswater na een incident op Schiphol. Rijnland verzorgde mede vijf opslagbassins voor dit bluswater en werd onverwacht door de rechter gelast om de ontstane situatie te beheersen, hoewel we onszelf niet verantwoordelijk achten. Dezelfde probleemstof werd in bagger geconstateerd, wat heeft geleid tot enkele jaren vertraging van meerdere baggerwerken. <i>Opkomende stoffen</i> Naast pfos zijn de bekendste opkomende stoffen medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen, microplastics en industriële restproducten zoals GenX. Hoewel klein is de kans aanwezig dat in 2020 in Rijnlands oppervlaktewater een te hoge concentratie van ongewenste stoffen voorkomt, die moet worden aangepakt.	<i>Pfos</i> Vanwege de normstelling voor PFAS zijn de gebruiksbependingen voor grond en bagger sterk afgenomen. De huidige beheersing ter plaatse van de bassins duurt voort en een eventuele afbouw van die beheersing wordt in de toekomst minder complex door deze versoepelde normstelling. Tijdens de uitgevoerde baggerwerken zijn alleen in sommige watergangen te hoge gehalten PFAS aangetroffen, waardoor werkzaamheden enigszins gehinderd werden. Voor het overgrote deel kan overeenkomstig de normstelling bagger worden afgezet. In de effect- en middelenmonitor wordt nader ingegaan op de opkomende stoffen.

Bijlage 3 Meldingen en incidenten 2020**Het weer in 2020**

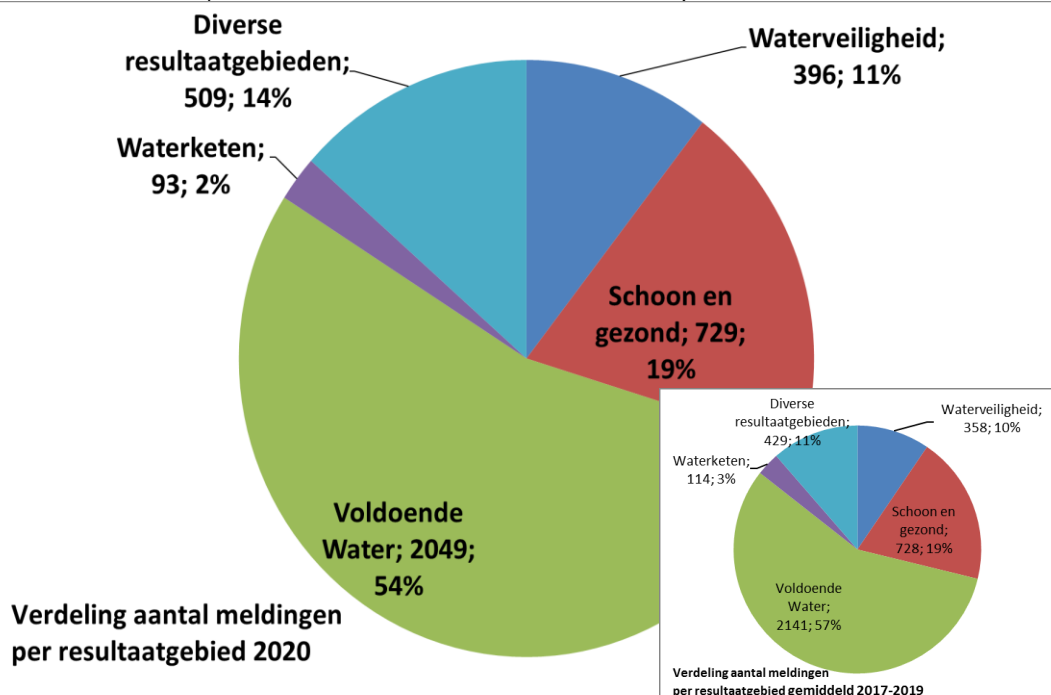
Na een sombere januari en februari gaat in maart het roer om. April is record zonnig en mei staat in de top 3 zonnigste maanden ooit. De eerste 6 maanden behalve mei verlopen te warm. Juli is kouder dan normaal, maar augustus is de op 1 na warmste ooit. Eind augustus en begin september is wisselvallig met een aantal stormen. De herfst is te zacht en vooral nat. Van winter is geen sprake, deze is zeer zacht, zeer nat en somber. De winter is de op 1 na zachtste winter ooit.

Totaal 2020:**3837**

(+3% tov gemiddeld)

Totaal gemiddeld 2017-2019:**3718****Aantal opschalingen 2020:****Fase 1: 6****Fase 2: 2****Fase 3: 1****Subcategorie top 5 2020 (t.o.v gem. 2017-2019)**

1. Waterpeil (te) laag polder 358 (+13%)
2. Overmatige plantengroei watergang 275 (-8%)
3. Waterpeil (te) hoog polder 220 (-33%)
4. Vissterfte: 172 (+38%)
5. Overlast of schade bij schoningswerkzaamheden 147(+5%)

Bijlage 3 Meldingen en incidenten 2020**Voldoende water**

Aantal opschalingen: 1 F1

Aantal meldingen: 2049(-4% tov gem.2017-2019)

Subcategorie top 3 (t.o.v gem. 2017-2019)

1. Waterpeil laag polder: 358 (+13%)
2. Overmatige plantengroei watergang: 275 (-8%)
3. Waterpeil (te) hoog polder: 220 (-33%)

Voldoende water in 2020

- In januari zijn de meldingen over schoningswerk en overmatige plantengroei watergang vooral gerelateerd aan de lopende schouwperiode.
- In februari veel hoog water meldingen door hevige regenval. Onder andere ook hoog waterpeilmeldingen door storing van gemaal, pomp, verstopte duiker, etc. Een aantal woonboten lagen scheef door verhanging in het boezemwater door storm.
- In maart zijn de oorzaken van het aantal laag waterpeil meldingen o.a verstopte duikers, vraag naar zomerpeil en inlaten die verder open gezet moesten worden.
- In april en mei door de droogte een aanzienlijke hoeveelheid laag waterpeil meldingen. De oorzaken zijn divers (inlaat, overgang zomerpel, duiker of stuw probleem). In vergelijking met voorgaande jaren aanzienlijk meer meldingen ontvangen. Door de hoeveelheid nam de drukte voor de behandelaars toe. Tevens zien we een aanzienlijke stijging t.o.v afgelopen jaren in de categorie slechte doorstroming. Dit gaat vooral over drooggevallen sloten, vissterfte, stankklachten en inlaat/duikerproblemen. Sluisbediening is meerdere malen onheus bejegend en zelfs geïntimideerd door vaarrecreanten.
- In juni en juli Rijnland breed veel meldingen over laag waterpeil door o.a inlaat, duiker of stuwproblemen. Relatief veel meldingen over overmatige begroeiing van waterplanten. T.o.v voorgaande jaren lijkt dit eerder in het jaar overlast te geven. In juli relatief veel meldingen over de uitvoering van schoningswerk.
- In augustus en september veel meldingen over slechte doorstroming en overmatige plantengroei in het watersysteem en laag waterpeil. We zien ook een toename van het aantal meldingen over exotengroei, in september voornamelijk waternavel.
- In oktober en november veel meldingen overmatige plantengroei watergang, vanwege de schouw is het normaal dit aantal te ontvangen. De eerste 2 weken van november is de najaarsschouw en melders kunnen dan nog naar aanleiding hiervan een melding doen. Daar waar nodig zijn deze in de schouw meegenomen.
- Meldingen in oktober na uitvoering schoningswerk gaan voornamelijk over achter gelaten vuil, spoorvorming door zwaar materiaal en onvrede over uitgevoerde werkzaamheden.
- In december een toename van grondwaterproblemen. Geen van de meldingen hebben te maken met hoog waterpeil. Door de vele neerslag is de grond verzadigd. Mensen zijn doorverwezen naar de gemeente of zijn zelf aan zet om hun kelder waterdicht te maken.

Schoon en gezond

Aantal opschalingen: 1 F1

Aantal meldingen: 729(0% tov gem.2017-2019)

Subcategorie top 3 (tov gem. 2017-2019)

1. Vissterfte: 172(+38%)
2. Drijfslag olieprodukt: 120 (+18%)
3. Stankoverlast: 118(+23%)

Schoon en gezond in 2020

- In januari opschaling F1 vervuiling watergang aan de Pudongweg in Rozenburg door Glycol.
- Weer drugslabafval in Haarlemmermeer, Hoofddorp in januari.
- In april en mei aanzienlijke vis-en vogelsterfte Getsewoud Nieuw Vennep tot aan de hoofdvaart in Hoofddorp. Meer dan 1000 dode vissen van meerdere soorten. In Gouda en Badhoevedorp ook vissterfte. Oorzaak lijkt droogte gerelateerd zijn.
- Blauwalg in Klinkenbergerplas geeft rood paarse verkleuring, hierdoor tientallen dode vissen welke zijn afgevoerd. Geen stankoverlast en geen drijfslagen.
- Veel melders uiten hun zorgen over baggerwerkzaamheden tijdens het broedseizoen.
- In juni en juli opmerkelijk aantal vissterfte meldingen mede veroorzaakt door schoningswerkzaamheden, overstorten tijdens piekbuien en nasleep van de aanhoudende vissterfte in Nieuw-Vennep. Oorzaak is niet achterhaald.
- Meer meldingen met betrekking tot stankoverlast. Oorzaken zijn divers (droog vallende sloten, overstorten tijdens piekbuien, slechte doorstroming).
- In augustus geven hoge temperaturen in het watersysteem (hittégolf 8 dagen) in combinatie met weinig verversing door het uitblijven van neerslag, aanleiding tot veel meldingen over stank, vissterfte, algen en drijfslagen. Opmerkelijk veel vissterfte gemeld vanuit hele beheersgebied.
- Aanzienlijke lozingen afvalwater bij de persleidingbreuken langs de Nieuwkerkertocht veroorzaken vissterfte en stankklachten in augustus.

Bijlage 3 Meldingen en incidenten 2020

- September, oktober en november zijn rustige maanden.
- In december verontreiniging van oppervlaktewater door persleidingbreuk in Hoofddorp Noord. Hierbij is er een aanzienlijke hoeveelheid afvalwater doorgespoeld via het watersysteem naar de Ringvaart (verdund met hemelwater). Dit is de 4e grote lozing in het gebied van Haarlemmermeer welke alleen met doorspoelen onder controle is gekomen.
- Verzilting Ommedijksepolder Maaldrift, Wassenaar als gevolg van lozing zout bemalingswater bij de Rijnland route.

Waterveiligheid

Aantal opschalingen: 0
 Aantal meldingen: 396(+11% tov gem.2017-2019)
Subcategorie top 3 (tov gem. 2017-2019)
 1. Lekkage waterkering: 82 (+27%)
 2. Staat van onderhoud beschoeiing: 71 (+32%)
 3. Verzakking waterkering: 40 (+17%)

Waterveiligheid in 2020

- Behoorlijke stijging van lekkage waterkering en staat van onderhoud beschoeiing dit jaar.
- In Januari bezorgde melders over hoog water op de grote plassen als gevolg van storm.
- In februari opschaling F1 hoog water bij Hoek van Holland/stormvloed. Schade is beperkt gebleven, lichte schade aan kust.
- In de lente zijn er meerdere scheuren waargenomen in Leidschendam. Deze zijn beoordeeld en zonodig in de kade app voor onderhoud gezet.
- Boze en teleurgestelde melders over het feit dat het budget om beschoeiingen op te knappen tot 2022 bevroren is.
- 1 spoed reparatie uitgevoerd aan de dijk bij de Kogjespolder op de Kagerplassen.
- In juni een tragisch dodelijk verkeersongeval in Ter Aar. Automobilist provinciale weg van de weg geraakt en met grote vaart tegen het bedieningshuis van het compartimenteringswerk in het Aarkanaal terechtgekomen. Tweede ongeval in een half jaar. Er is een onderzoek i.s.m. veiligheidskundige gestart naar de te nemen maatregelen.
- In de zomer meerdere burgers die zich zorgen maken over de uitvoering van werkzaamheden in of aan de kering; aanleg ligplaatsvoorzieningen, kabels en leidingen en plaatsen damwanden.
- in de herfst een aantal meldingen over verzakking waterkering en vooral vragen en klachten over werkzaamheden aan de kering en schade aan beschoeiing, welke de meeste na onderzoek niet voor Rijnland blijken te zijn.

Waterketen

Aantal opschalingen: 3 F1, 1F2
 Aantal meldingen: 93 (-18% tov gem.2017-2019)
Subcategorie top 3 (tov gem. 2017-2019)
 1. Stankoverlast rioolgemaal: 22 (+18%)
 2. Geluidsoverlast awzi of rioolgemaal: 20 (-18%)
 3. Lekkage of breuk persleiding : 20 (+40%)
 3. Stankoverlast afvalwaterzuivering 17 (-16%)

Waterketen in 2020

- 3 lekkages in de persleiding in januari, waarvan 1 lekkende ontlufter. Deze zijn niet opgeschaald.
- In de zomermaanden geven zeer warme dagen weer aanleiding tot stankklachten bij de AWZI Lisse. Hoge temperaturen en lichte (zuid) oostenwind geven bij de AWZI altijd overlast meldingen. Tevens veel meldingen over stankoverlast van meerdere rioolgemaal door de droogte en de hitte.
- In augustus opschaling F1 door een vermoedelijke persleidingbreuk aan de Mandeladreef Haarlemmermeer Na het uitgraven blijkt het om opkomend grondwater als gevolg van voorbelasting van nabij gelegen bouwgrond te gaan.
- In augustus 2 keer opschaling F1 persleidingbreuk in dezelfde Rijnlandse leiding, Nieuwkerkertocht, Hoofddorp.
- In augustus meerdere meldingen stankoverlast rioolgemaal Zuidrand in Hoofddorp.
- 2 lekkages persleiding Hoofddorp in oktober, waarvan de eerste dezelfde dag gerepareerd is en niet opgeschaald. De andere lekkage 13 dagen later, is wel opgeschaald in F1. Met lozing in oppervlaktewater.
- Opschaling F2 persleidingbreuk achter AWTG Hoofddorp Noord in december. Hierbij is er een aanzienlijke hoeveelheid afvalwater doorgespoeld via het watersysteem naar de Ringvaart (verdund met hemelwater). Dit is de 4e grote lozing in het gebied van Haarlemmermeer welke alleen met doorspoelen onder controle is gekomen.

Bijlage 4 Besluit

DE VERENIGDE VERGADERING VAN HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND;

Gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden d.d. 30 maart 2021, nr. 21.011911.

Gelet op artikel 106 van de Waterschapswet en de goedkeurende verklaring van de accountant;

B E S L U I T:

1. tot het vaststellen van het programmajaarverslag 2020 van het hoogheemraadschap van Rijnland;
2. het voordelig jaarrekening resultaat ad € 2.128.807 als volgt te verdelen:
(ten gunste van)
 - € 1.027.496 ten gunste van de Reserve schuldreductie;
 - € 944.814 ten gunste van de Egalisatiereserve ingezetenen;
 - € 974.582 ten gunste van de Egalisatiereserve gebouwd;
 - € 111.455 ten gunste van de Egalisatiereserve overige ongebouwd;
 - € 96.024 ten gunste van de Egalisatiereserve zuiveringsheffing;
 - € 29.895 ten gunste van de Reserve Subsidie aanleg natuurvriendelijke oevers;
 - € 88.584 ten gunste van de Reserve PFOS saneringen;(ten laste van)
 - € 916.384 ten laste van de Reserve baggerwerken;
 - € 226.044 ten laste van de Reserve frictiekosten SPP;
 - € 1.615 ten laste van de Egalisatiereserve natuurterreinen.
3. de beschikbaar gestelde investeringskredieten per 31 december 2020 met een restantkrediet van € 2,4 mln af te sluiten (Zie programmajaarverslag 2020 bijlage 1-1 Overzicht af te sluiten VV-Kredieten per 31 december 2020);
4. kredieten met een totaal bedrag van € 1,8 mln waarop in 2020 geen of geringe uitgaven zijn gedaan niet af te sluiten (Zie programmajaarverslag 2020 bijlage 1-2 VV-kredieten met geen of geringe uitgaven).

Leiden, 12 mei 2021

De verenigde vergadering,

R.A.M. van der Sande,
dijkgraaf

M. Middendorp,
Secretaris